

SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Muhasebe, Finans ve Bankacılık Ana Bilim Dalı

**OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNDE MUHASEBE İŞLEMLERİ VE
ÖĞRETMENLERİN SİSTEME BAKIŞINA YÖNELİK BİR İNCELEME**

Yüksek Lisans Tezi

Harun TAT

Sivas
Ocak 2020

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Muhasebe, Finans ve Bankacılık Ana Bilim Dalı

**OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNDE MUHASEBE İŞLEMLERİ VE
ÖĞRETMENLERİN SİSTEME BAKIŞINA YÖNELİK BİR İNCELEME**

Yüksek Lisans Tezi

Harun TAT

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Yakup ÜLKER

Sivas
Ocak 2020

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Muhasebe Finans ve Bankacılık
Tezin Başlığı : Otomatik Katılım Sisteminde Muhasebe İşlemleri ve Öğretmenlerin Sisteme Bakışına Yönelik Bir İnceleme
Savunma Tarihi : 17/01/2020
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Yakup ÜLKER

Unvanı - Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı : Dr. Öğr. Üyesi Yakup ÜLKER

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Serkan ŞAHİN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Merve TUNCAY

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Harun TAT tarafından hazırlanan Otomatik Katılım Sisteminde Muhasebe İşlemleri ve Öğretmenlerin Sisteme Bakışına Yönelik Bir İnceleme başlıklı tez, kabul edilmiştir. ..../..../.....

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

21.01/2020

Harun TAT

TEŞEKKÜR

Bireysel emeklilik sisteminden ayrılan öğretmenlerin sistemden ayrılma sebeplerini tespit edebilmek amacıyla oluşturulan anketi değerli zamanlarını ayırarak samimiyetle ve doğru bilgilerle dolduran Sivas ili Suşehri ilçesinin kıymetli öğretmenlerine, tez çalışmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösteren ve destek olan değerli danışman hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Yakup ÜLKER'e, sahip olduğu bilgi birikimini benimle paylaşan Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Neşe Çoban ÇELİKDEMİR'e, yüksek lisans eğitimim sürecinde her işimde yardımcı olan değerli arkadaşım Paőahan ATMACA'ya, benden desteğini tek bir an bile esirgemeyen canım eőim Ayőe TAT'a ve motivasyon kaynağım kızım Melek Hafsa'ya sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	v
TABLO LİSTESİ	vii
ŞEKİL LİSTESİ	xi
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xv
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
SOSYAL GÜVENLİĞİN TANIMI, KAPSAMI	3
1.1. Sosyal Güvenlik Kavramı	3
1.1.1. Sosyal Güvenliğin Ortaya Çıkışı	3
1.1.2. Sosyal Güvenliğin Fonksiyonları	4
1.1.2.1.Sosyal Güvenliğin Sosyal Fonksiyonları	4
1.1.2.1.1. Muhtaçlığa Düşmekten Koruma Fonksiyonu (Kişiliği Koruma Fonksiyonu)	4
1.1.2.1.2. Sosyal Adalet Fonksiyonu.....	4
1.2.2.1.3.Sosyal Amaçlı Yatırımları Destekleme Fonksiyonu.....	5
1.1.2.2. Sosyal Güvenliğin İktisadi Fonksiyonları.....	5
1.1.2.2.1. Tasarruf Fonksiyonu	5
1.1.2.2.2. İktisadi İstikrar Fonksiyonu	6
1.1.2.2.3. Gelir Dağılımı Fonksiyonu.....	6
1.1.2.3. Sosyal Güvenliğin Siyasi Fonksiyonu	6
1.1.3. Sosyal Güvenliğin Araçları	7
1.1.4. Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansman Kaynakları	8
1.1.4.1. Finansman Kaynağı Olarak Primler.....	9
1.1.4.2. Finansman Kaynağı Olarak Devlet Katkısı	9
1.1.4.3. Finansman Kaynağı Olarak Vergiler	10
1.1.5. Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansman Yöntemleri	11
1.1.5.1. Fon Biriktirme Yöntemi.....	11
1.1.5.2. Dağıtım Yöntemi	12

İKİNCİ BÖLÜM	15
BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ ve OTOMATİK KATILIM SİSTEMİ...	15
2.1. Bireysel Emeklilik Sistemi	15
2.1.1. Bireysel Emeklilik Sisteminin Amacı.....	17
2.1.1.1. Sosyal Amaçlar	17
2.1.1.2. Ekonomik Amaçlar	17
2.1.2. Türkiye’de BES ve Tarihsel Gelişimi.....	18
2.1.3. Bireysel Emeklilik Sistemi Emeklilik Yatırım Fonları.....	22
2.1.3.1. Faiz İçermeyen BES Fonları	22
2.1.3.2. Pay Senedi Fonu.....	22
2.1.3.3. Borçlanma Araçları Fonu.....	23
2.1.3.4. Katılım Fonu	23
2.1.3.5. Karma Fon.....	23
2.1.3.6. Para Piyasası Fonu	23
2.1.3.7. Kıymetli Madenler Fonu	23
2.1.3.8. Endeks Fon.....	23
2.1.3.9. Fon Sepeti Fonu	24
2.1.3.10. Katkı Fonu.....	24
2.1.3.11. Değişken Fon	24
2.1.3.12. Standart Fon	24
2.1.3.13. Yaşam Döngüsü / Hedef Fon	24
2.2. Otomatik Katılım Sistemi.....	25
2.2.1. Sistemin İşleyişi	25
2.2.1.1. Kamu İdarelerinde Çalışanların Kapsama Alınması.....	27
2.2.1.2. Özel Sektörde Çalışanların Kapsama Alınması	27
2.2.2. Sözleşme Türleri.....	28
2.2.3. Giriş Aidatı	28
2.2.4. Devlet Katkısı	28
2.2.4.1. Katılımcıların Devlet Katkısına Hak Kazanmada Geçiş Düzenlemesi.....	30
2.2.5. Katkı Payı	30
2.2.6. Bireysel Emeklilik Sisteminin Tarafları	31

2.2.6.1. Katılımcı	32
2.2.6.2. Portföy Yöneticisi	32
2.2.6.3. Emeklilik Şirketi	32
2.2.6.4. Takasbank	33
2.2.6.5. Sermaye Piyasası Kurulu	33
2.2.6.6. Hazine ve Maliye Bakanlığı.....	34
2.2.6.7. Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu.....	34
2.2.6.8. Emeklilik Gözetim Merkezi.....	34
2.2.6.9. Bireysel Emeklilik Aracıları	35
2.2.7. Cayma Hakkı	36
2.2.8. Otomatik Katılım Sisteminde Vergi Avantajı	36
2.2.9. Bireysel Emeklilik Sistemi ile Otomatik Katılım Sisteminin Karşılaştırılması	37
2.2.10. Otomatik Katılım Sisteminde Emeklilik Süreci	40
2.2.10.1. Emeklilik Şirketleri.....	40
2.2.10.2. Emeklilik Şartları	41
2.2.10.3. Devlet Katkısı Kazanma Süreci	41
2.2.10.4. Emeklilik Birikimlerinin Ödenmesi.....	41
2.2.11. Otomatik Katılım Sistemi Emeklilik Yatırım Fonları	42
2.2.11.1. Faiz İçermeyen BES Fonları	43
2.2.11.2. Başlangıç Fonu.....	43
2.2.11.3. Standart Fon	44
2.2.11.4. Başlangıç Fonu veya Standart Fondan Ayrılma Tercihinde Bulunan Çalışanlara Sunulacak Diğer Fonlar.....	46
2.2.11.4.1. OKS Temkinli Değişken Emeklilik Yatırım Fonu.....	46
2.2.11.4.2. OKS Dengeli Değişken Emeklilik Yatırım Fonu.....	46
2.2.11.4.3. OKS Atak Değişken Emeklilik Yatırım Fonu	46
2.2.11.4.4. OKS Agresif Değişken Emeklilik Yatırım Fonu	46
2.2.12. Bireysel Emeklilik Sistemi ve Otomatik Katılım Sistemi Verileri.....	48
2.2.12.1. Bireysel Emeklilik Sistemi İstatistikî Verileri	48
2.2.12.2. Otomatik Katılım Sistemi İstatistikî Verileri.....	52

2.2.13. Otomatik Katılım Bireysel Emeklilik Sisteminin Avantajları ve Dezavantajları.....	62
2.2.13.1. Avantajları.....	62
2.2.13.2 Dezavantajları	63
2.2.14. Bireysel Emeklilik Sisteminde Denetim.....	64
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	65
BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ FONLARINA AİT MUHASEBE İŞLEMLERİ	65
3.1. BES Kesintisinin Ücret Tahakkuk Kaydında Gösterilmesi.....	65
3.2. Katkı Payının İlgili Hesapta Gösterimi	69
3.3. Katkı Payı ile Fon Alımı.....	69
3.4. Katkı Payı ile Alınan Fonun Satılması	70
3.5. Devlet Katkısının Emeklilik Şirketine Bildirilmesi ve Şirket Hesabına Gelmesi	71
3.6. Biriken Fonun Katılımcıya Ödenmesi.....	71
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	73
ÖĞRETMENLERİN SİSTEME BAKIŞININ ANALİZİ	73
4.1. Araştırmanın Konusu.....	73
4.2. Araştırmanın Önemi	73
4.3. Araştırmanın Amacı	73
4.4. Araştırmanın Varsayımları	74
4.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	75
4.6. Araştırmanın Örnekleme	76
4.7. Veri Toplama Aracı	76
4.8. Araştırma Verilerinin Toplanması.....	76
4.9. Kullanılan İstatistiksel Yöntemler	77
4.2. Araştırmanın Bulguları	77
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	109
KAYNAKÇA	111
EK.....	119
Ek: Anket	119
ÖZ GEÇMİŞ.....	123

KISALTMALAR

ABAÜ	: Aylık Brüt Asgari Ücret
BES	: Bireysel Emeklilik Sistemi
EGM	:Emeklilik Gözetim Merkezi
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BEDK	: Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu
EYF	: Emeklilik Yatırım Fonu
GSS	: Genel Sağlık Sigortası
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OKS	: Otomatik Katılım Sistemi
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
Takasbank	: İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TL	: Türk Lirası

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Ülkelere Göre Sosyal Güvenlik Finansman Yöntemi.....	13
Tablo 2. Türkiye'de BES'in Tarihsel Gelişimi	21
Tablo 3. Çalışan Sayısına Göre Sisteme Dahil Tarihi.....	27
Tablo 4. Katkı Payına Göre Devlet Katkısı Değişimi	29
Tablo 5. BES ile OKS'nin Farklılıkları.....	38
Tablo 6. BES ile OKS'nin Benzer Tarafları.....	39
Tablo 7. Güncel Emeklilik Şirketleri	40
Tablo 8: Süreye Bağlı Olarak Yatırım Fonları.....	42
Tablo 9: Faizli Başlangıç Fonları	44
Tablo 10: Faizsiz Başlangıç Fonu	44
Tablo 11: Standart Fon Tablosu	45
Tablo 12: Başlangıç ve Standart Fon Harici Yatırım Seçenekleri	47
Tablo 13. Fon Tutarı.....	48
Tablo 14. Şirket Bazında BES Temel Göstergeler.....	49
Tablo 15: Fon Grupları Büyüklükler ve Ortalama Getirileri	52
Tablo 16: Otomatik Katılım Sistemi İstatistikleri	53
Tablo 17: Şirket Bazında Otomatik Katılım Göstergeleri.....	54
Tablo 18. OKS'de Gerçekleşme Oranı	54
Tablo 19. Cayma Hakkını Kullananların Yaşlara Göre Oranı	55
Tablo 20. OKS'ye Giren Çalışanların OKS'den Önce BES Sözleşmesi Olma Durumu.....	55
Tablo 21. Cinsiyet ve Yaşlara Göre OKS Dağılımı	56
Tablo 22. Katılımcıların Yaşlarına Göre Devam Durumları.....	57
Tablo 23. Emeklilik Şirketlerinde Faiz Tercihlerine Göre Katılımcı Sayısı	58
Tablo 24. Cinsiyet ve Yaş Dağılımına Göre Ortalama Katkı Payı Tutarı.....	59
Tablo 25. Sisteme Üyeliği Devam Eden ve Sistemden Ayrılan Katılımcıların Fon Tercihi.....	60

Tablo 26. Katılımcıların Yaşlarına Göre OKS Dağılımı.....	60
Tablo 27. OKS'de Emeklilik Şirketlerine Göre Kamu ve Özel Sektör Katılımcı Sayısı.....	61
Tablo 28. OKS'de Giren Katılımcıların OKS'ye Giriş Anında BES Sözleşmesi Durumu	62
Tablo 29. Asgari Ücretle Çalışan İşçinin Ücret Tahakkuku.....	68
Tablo 30. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı.....	77
Tablo 31. Katılımcıların Yaş Dağılımı	78
Tablo 32. Katılımcıların Medeni Durum Dağılımı.....	78
Tablo 33. Katılımcıların Öğrenim Durumları.....	79
Tablo 34. Katılımcıların Aylık Geliri	79
Tablo 35. Katılımcıların Aile Aylık Gelirleri.....	79
Tablo 36. Katılımcıların OKS ile İlgili Sorulara Cevapları.....	80
Tablo 37. Katılımcıların Bilgi Kaynakları.....	80
Tablo 38. Katılımcıların Sisteme Dahil Olma Durumları	81
Tablo 39. Katılımcıların Sistemden Ayrılma Nedenleri.....	81
Tablo 40. Katılımcıların Yatırım Alanları.....	82
Tablo 41. Sisteme Dahil Olma Nedenleri.....	83
Tablo 42. Sistemin Katılımcılar İçin Anlamı	84
Tablo 43. Katılımcıların Ödediği Katkı Payı Tutarları.....	85
Tablo 44. Katkı Payı Değişikliği	85
Tablo 45. Katkı Paylarının Değerlendirildiği Fonları Hakkında Bilgi Düzeyleri	86
Tablo 46. Fonların Takip Süreleri	86
Tablo 47. Fonların Takip Edildiği Kaynaklar	87
Tablo 48. Fon Seçim Kriterleri.....	87
Tablo 49. Fonların Beklentileri Karşılama Durumunda Katılımcıların Alacağı Tavırlar	88
Tablo 50. Sistemde Kalma Süresi.....	88
Tablo 51. Devlet Katkısının Üyeliğe Etkisi.....	89

Tablo 52. Katılımcıların Sistemle İlgili Konuları Önemseme Dereceleri.....	90
Tablo 53. Devlet Desteğine Verilen Önem ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi.	92
Tablo 54. Vergi Avantajı ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	92
Tablo 55. Tasarruf İmkânı ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	93
Tablo 56. Katkı Payı ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi.....	93
Tablo 57. Sistemden İkinci Emeklilik ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	94
Tablo 58. Sistemden Birikimleri Toplu Almak ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	95
Tablo 59. Sistemin Otomatik Olması ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	95
Tablo 60. Katılımcıların Sistem ile İlgili Katılım Dereceleri.....	97
Tablo 61. Sistemi Yatırım Aracı Görme Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	99
Tablo 62. Yeni Düzenlemelerin Yatırımcılar İçin Yararı Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	100
Tablo 63. OKS ile Rahat Bir Emeklilik Geçirebilme Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	100
Tablo 64. OKS'nin Bireylere ve Ülkeye Faydası Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	101
Tablo 65. Vergi Teşviklerinin Yeterliliği Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	101
Tablo 66. Emeklilik İçin 56 Yaşın Uygunluğu Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	102
Tablo 67. İkinci Bir Emeklilik Maaşı Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	102
Tablo 68. Devlet Katkısının Sisteme Katılım İsteğini Etkileme Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	103
Tablo 69. Güvenilirlik Katsayısı	103
Tablo 70. Katılımcıların Yaş Dağılımı ile Sisteme Üye olma Durumlarının İlişkisi	104
Tablo 71. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	104

Tablo 72. Katılımcıların Medeni Durum Dağılımı ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	105
Tablo 73. Katılımcıların Sistem Hakkında Bilgi Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	105
Tablo 74. Katılımcıların Sistem Hakkında Bilgi Kaynakları ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi	106
Tablo 75. Katkı Payı Değişim Durumu ile Fon Takibi İlişkisi	106
Tablo 76. Katılımcıların Getirilerini Takip Ettikleri Kaynaklar ile Fon Takip Sıklığı İlişkisi	107

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Yıllara Göre Bir Emekliye Düşen Çalışan Sayısı.....	16
Şekil 2. Sisteme Üye Olma Nedenleri	18
Şekil 3. Fon Gruplarına Göre Katılımcıların Fon Tutarları	25
Şekil 4. Türkiye'de Otomatik Katılım Sistemi.....	26
Şekil 5: Bireysel Emeklilik Sisteminin İşleyişi	26
Şekil 6. Bireysel Emeklilik Sisteminin Tarafları	31
Şekil 7. OKS'de Fon Tercihleri.....	47
Şekil 8. Katılımcıların Yaş Dağılımı	50
Şekil 9. En Çok Katılımcının Bulunduğu 10 İlin Oranı.....	50
Şekil 10. Şirket Bazında Fon Tutarı.....	51
Şekil 11. Şirket Bazında Katılımcı Sayısı.....	51
Şekil 12. Otomatik Katılım Sistemini Uygulayan Ülkelerde GSYİH Değişimi.....	53
Şekil 13. OKS'ye Devam Eden Katılımcıların Ödediği Katkı Tutarlarının Aylık Ortalaması	55
Şekil 14. OKS Üyeliği Devam Edenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	59
Şekil 15. Otomatik Katılım Sisteminin Avantajları.....	63

ÖZET

İlk olarak 27 Ekim 2003 tarihinde fiilen üye kaydetmeye başlayarak hayatımıza dahil olan Bireysel Emeklilik Sistemi 1 Ocak 2017 tarihinden en büyük değişikliğini yaşamıştır. Yaşanılan bu değişikliğe katılımcıların vermiş olduğu tepki ise beklenen seviyenin çok altında kalmıştır. Hem kamu sektöründe hem de özel sektörde sistemden yüksek oranda ayrılmalar yaşanmıştır. Ülkemizde yaklaşık bir milyona yakın bir nüfusa sahip olan öğretmenlerin sistemden ayrılma sebeplerinin tespit edilmesi ve bu konuda yeni düzenlemeler yapılması sistemde istenen başarının sağlanmasına yardımcı olacaktır. Sistemin ülke ekonomisi için önemi düşünüldüğünde sistemden ayrılan kişilerin ayrılık sebeplerinin belirlenmesi için Sivas'ın Suşehri ilçesinde görev yapan 235 öğretmen üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Araştırma anketinin ilk bölümde katılımcıların demografik özelliklerinin dağılımını belirlemeye yönelik 6 adet soru bulunmaktadır. İkinci bölümde ise katılımcıların Otomatik Katılım Sistemi ile ilgili bilgi düzeylerini ve görüşlerini ölçmeye yönelik 16 adet çoktan seçmeli soru yer almaktadır. Son olarak üçüncü bölümde katılımcıların sisteme yönelik tutum ve davranışlarını ortaya koymak amacıyla 5'li Likert tipinde hazırlanan 15 adet ifade bulunmaktadır.

Yapılan araştırmada katılımcıların sistemden ayrılma sebepleri tespit edilerek çözüm önerilerinde bulunulmuştur. Katılımcılara sistem hakkında bilgilendirme yapılmadan sürece dahil edilmesi sebebiyle katılımcılar fonlar hakkında bilgi sahibi değildir. Dolayısıyla faizsiz fondan haberi olmayan katılımcılar sistemde birikimlerinin faizli fonda değerlendirildiğini düşünerek sistemden ayrılmıştır. Devlet katkısı katılımcılar için olumlu karşılanmasına rağmen enflasyon oranının sürece dahil edilmemesi kişilerin beklentilerinin karşılanmamasına neden olmuştur. Katılımcıların fikirleri alınmadan sisteme otomatik olarak dahil edilmeleri de katılımcıları rahatsız etmiştir. Yaş, medeni durum, cinsiyet gibi demografik durumların sisteme üyelik ile anlamlı bir ilişkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Devlet desteği, vergi avantajı, sistemin tasarruf sağlamaya yardımcı olması, ikinci bir emeklilik seçeneği, birikimleri toplu olarak tahsil edebilme imkanı ile sisteme üyelik arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Emeklilik, Bireysel Emeklilik Sistemi, Devlet Katkısı, Sosyal Güvenlik, Otomatik Katılım.

ABSTRACT

Private Pension System which firstly comes into our lives and virtually began to register members on October 27,2003 has achieved a high growth since 2003. The system has had the biggest change since January 1,2017. The reactions of the participants have been highly below the average. Leaving the system has happened in both the public and private sector.Determining the reasons of leaving the system for teachers who has approximately 1 million population in our country and making new arrangements on the system will help to achieve desired success in the system. Considering the importance of the system for national economy, a study has been done and a questionnaire has been conducted on 235 teachers who work in Suşehri,Sivas to determine the reasons of leaving the system.In the first part of the questionnaire, 6 questions have been used to specify demographical characteristics of participants. In the second part , 16 multiple choice questions have been used to measure the knowledge levels and views of participants about Automatic Participation System. Finally, in the third part, 15 questions prepared as 5 -point Likert-Scale have been used to reveal attitudes and behaviours of the participants.

In the study, the reasons of leaving the system have been determined and suitable solutions have been proposed. Since participants were not informed about the system before, they involved in the process without having information about funds. Therefore, the participants who were unaware of the interest -free funds left the system considering that their savings were used in interest-fund. Although state subsidy has been reacted positively by the participants,excluding the inflation rate from the process caused falling short of the expectations of persons. Automatic participation of the participants without getting their opinions has also disturbed them. At the end of the study, it has been determined that demographical characteristics such as age, marital status and gender have no significant relationship with membership to the system. It has been revealed that state subsidy, tax advantage, second pension choice, support for economising,having the opportunity of receiving savings collectively have a significant relationship with membership to the system.

Keywords: Pension, Private Pension System,State Subsidy,Social Security, Automatic Participation

GİRİŞ

Yaşlı nüfusun artışı ile birlikte emekli sayısında artış yaşanmaya başlanmış bu artışın sonucunda da mevcut çalışanlardan sağlanan primler sosyal güvenliğin finansmanını sağlamadan yetersiz kalmıştır. İnsanların gelecek ile ilgili kaygıları, çalışma dönemlerinde küçük tasarruflar ile emeklilikte ikinci bir maaş alabilme fırsatı, güvenli ve şeffaf bir ortamda yatırım yapabilme olanağı ve devlet tarafından sağlanan katkı ile birlikte Bireysel Emeklilik Sistemi ortaya çıkmış ve hızla yayılmıştır. İlerleyen zaman içerisinde yaşanan gelişmeler bireysel emeklilik sisteminde yenilik yapılması sürecini hızlandırmıştır. Bu süreç içerisinde en büyük değişiklik 1 Ocak 2017 itibari ile devreye giren otomatik katılım sistemi olmuştur. Oluşturulan yeni sistem gönüllülük esasını rafa kaldırmıştır. 45 yaş altı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan kamu yada özel sektörün tüm çalışanların sisteme girişi otomatik olarak gerçekleştirilmiştir. Ancak bugün ki mevcut durum hem kamu sektöründe hem de özel sektörde istenilen seviyenin altında kalmıştır. Bu durum otomatik katılım sistemi ile ilgili yeni düzenlemeler yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu düzenlemeler yapılmadan önce nelerin düzeltilmesi gerektiği tespit edilmelidir. Zira katılımcıların beklentileri ve rahatsızlıklarını tespit etmeden yapılacak değişiklikler yine yetersiz kalabilecektir.

Ülke ekonomisine katkısı göz ardı edilemeyecek bir büyüklüğe ulaşan bireysel emeklilik sistemi ve otomatik katılım sistemi hakkında hazırlanan tez dört bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde sosyal güvenlik kavramının ortaya çıkış süreci, sosyal güvenliğin fonksiyonları, araçları, sistemin finansal yöntemleri ve fon kaynakları hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde ülkemizde 16 yıldan fazladır uygulanmakta olan bireysel emeklilik sisteminin yapısı, işleyişi ve gelişimi aktarılmıştır. 1 Ocak 2017 tarihi itibariyle uygulanmaya başlanan ve sistemde büyük değişikliğe yol açacak olan otomatik katılım sisteminin işleyişi, değişen devlet katkısı sistemi, cayma hakkı, katılımcılara sağlanan fonlar ve sistemde emeklilik süresi incelenmiştir. İki sistemin benzer ve farklı yönlerinin de incelendiği ikinci bölümde her iki sistemin güncel istatistikî verileri de yansıtılmıştır.

Bireysel emeklilik sistemi ve otomatik katılım sisteminin 2023 yılında yaklaşık GSYH'nin % 8'ine karşılık gelen 300 milyar TL fon büyüklüğüne ve 12 milyon katılımcıya ulaşması beklenmektedir. Böylesi yüksek rakamlara ulaşması beklenen sistemde tabi ki yapılan işlemlerin muhasebeleştirilmesi çok fazla derecede önem arz etmektedir. Muhasebenin önemlilik kavramı doğrultusunda üçüncü bölümümüzde ise bu muhasebeleştirme süreci hakkında bilgilendirme yapılmıştır.

Çalışmanın son kısmı olan dördüncü bölümde ise araştırmanın amacı, önemi, konusu, varsayımları, sınırlıkları yer alırken ayrıca yapılan araştırma sonuçları grafik ve tablolar ile ifade edilmeye çalışılmış, Sivas ili Suşehri ilçesinde görev yapan 235 öğretmenin vermiş olduğu cevaplar analiz edilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda katılımcılara yansıyan fayda üzerinde durulmuş ve bu faydanın artırılması için çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL GÜVENLİĞİN TANIMI, KAPSAMI

1.1. Sosyal Güvenlik Kavramı

Sosyal güvenlik, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde "İnsanların işsizlik, yaşlılık, analık, hastalık ve ölüm gibi kişi iradesi dışında ortaya çıkabilecek risklere karşı güvende olabilmesi gereğinin yanı sıra; beslenme ve korunma gibi her türden ihtiyacın karşılanmasıdır" şeklinde ifade edilmiştir.. Bu açıdan sosyal güvenlik; "Fizyolojik, mesleki, sosyal ve ekonomik riskten dolayı geliri veya kazancı daima ya da bir süreliğine kesilmiş kimselerin yaşama ve geçinme ihtiyaçlarını karşılayan sistemdir." şeklinde tanımlanabilir (Ayhan 2012: 43).

1.1.1. Sosyal Güvenliğin Ortaya Çıkışı

Sosyal güvenlik çok eskiden beri hissedilen bir eksiklik olmasına rağmen; hem kavram olarak hem de modern anlamda bir sistem olarak doğuşu ve toplumların bilinçlerinde yer alması sanayi devrimini beklemiştir. Sanayi Devrimi ile birlikte yeni bir dönem ortaya çıkmıştır. Böylece sosyal, iktisadi ve siyasi alanda değişen toplum düzeni yoğun sermaye birikimine ve ellerindeki varlığın emek günü olduğu işçi kitlesinin doğumuna neden olmuştur. Bu dönemde teknoloji seviyesinin düşüklüğü, uzun ve yorucu çalışma süreleri, ücretlerin yetersizliği gibi nedenler iş kazası sonucunda çalışma güçlerini yitiren yada sakat kalan işçilerin çalışamadıkları dönemlerde yaşamını devam ettirebilecekleri imkanlardan mahrum kalması güvensiz bir ortamın oluşmasına neden olmuştur (Akyıldız 1999 :197).

Bu olumsuz tablo güvenlik anlayışının başlangıcını temsil etmektedir. 1880 – 1890 tarihleri arasında Bismarck tarafından yürürlüğe konulan Alman Sosyal Sigortalar Mevzuatı ilk ve en önemli başlangıcın simgesidir (Güzel 1993: 25-27).

Ancak hem sosyal devlet anlayışının hem de modern mana da sosyal güvenliğin ortaya çıkışı 1929 yılında dünyada yaşanan ekonomik krize tepki olarak ortaya çıkan Keynesyen devrimi ile olmuştur. Keynes ortaya çıkan yoksulluk probleminin çözümünü kapitalist toplum düzenine ve devlet müdahalesine

bağlamıştır. Aynı süreçte Beveridge de işsizlik, ölüm, yaşlılık, hastalık ve malullük durumlarına karşı devleti sorumlu tutmuştur. Bu noktada sosyal güvenliğin bireysellikten öte devletin bir görevinin olduğu düşüncesi doğmuştur (Akyıldız, age., s.214).

1.1.2. Sosyal Güvenliğin Fonksiyonları

Sosyal güvenliğin fonksiyonları 3 ana başlık (sosyal, iktisadi ve siyasi) altında ele alınabilir (Arıcı 2015: 19).

1.1.2.1.Sosyal Güvenliğin Sosyal Fonksiyonları

Kişilerin kimseye ihtiyaç duymadan geçimlerini sağlayabilecekleri asgari imkanlar sosyal güvenliğin sosyal boyutunu ilgilendirmektedir.

1.1.2.1.1. Muhtaçlığa Düşmekten Koruma Fonksiyonu (Kişiliği Koruma Fonksiyonu)

Sosyal güvenliğin amacı kişileri insanların kişiliğini ve onurunu korumaktır. Asgari bir gelir garantisi sağlanmış olan kişiler başkalarına muhtaç olmaktan asgari ölçüde korunmuş olacaktır. Sosyal güvenlik ile kişiliğin korunması arasındaki ilişki ya da sosyal güvenliğin kişiliği koruma fonksiyonuna ilk defa İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde “Her şahsın, cemiyetin bir üyesi olmak itibarıyla, sosyal güvenliğe hakkı vardır; haysiyeti için ve şahsiyetinin serbestçe gelişmesi için zaruri olan ekonomik, sosyal ve kültürel hakların millî gayret ve milletlerarası iş birliği yoluyla ve her devletin teşkilatı ve kaynaklarıyla mütenasip olarak gerçekleştirilmesine hakkı vardır.” hükmü yer almaktadır. Kişiliğin korunması temel insan haklarından birisidir (www.kolayaof.com Erişim Tarihi 21.12.2019).

1.1.2.1.2. Sosyal Adalet Fonksiyonu

Sosyal güvenlik sistemi kişilere sağladığı asgari geliri; vergi, prim ya da başka adlarla halktan toplayacağı kaynaklarla sağlar. Sosyal güvenlik bu kaynakları, muhtaçlara aktarır. Sağlanan yardımlar, toplanan bu kaynaklarla temin edilir. Dolayısıyla, varlıklı ya da ödeme gücü olanlardan (vergi ya da prim şeklinde) ödeme gücü olmayan ve sistemden yardım alanlara doğru bir gelir transferi yapılmış olur.

Bu suretle sosyal güvenlik sistemi sayesinde gelir dağılımı sağlanmış olur (Arıcı 2015: 35).

1.2.2.1.3.Sosyal Amaçlı Yatırımları Destekleme Fonksiyonu

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde özel sektörün yatırım yapmaktan çekindiği ancak ülke için gerekli olan bazı yatırım alanları söz konusu olmaktadır. İşte bu yatırımlar için kaynak temini önemli bir meseledir. Devletin ayıramadığı ancak toplum için önem taşıyan bazı sosyal nitelikli yatırımlar (sosyal sigorta fonları) bir kaynak olarak kullanılabilir.

1.1.2.2. Sosyal Güvenliğin İktisadi Fonksiyonları

Sosyal güvenlik, özünde iktisadi güvenlidir diye nitelendirilebilir. Çünkü sosyal güvenlikle sağlanması amaçlanan şey kişilerin gelir garantisidir. Kişilerin gelirlerini garanti altına alabilmeleri için de tasarruf yapmaları ve bunu istikrarlı olarak yapmaları gerekmektedir.

1.1.2.2.1. Tasarruf Fonksiyonu

Sosyal güvenlik özünde tasarruf oluşmasını sağlayan dayanan bir gelir transferi mekanizmasıdır. İnsanların erken birikim yapmalarının nedeni yaşlılık dönemlerinde daha rahat yaşama düşüncesidir. Bireysel tasarrufların tek başına yetersiz olduğu durumlarda ise aile üyelerinin tasarrufları temel kaynak olmaktadır. Ancak aile üyelerinin tasarruflarının yeterli kaldığı durumlarda olmaktadır. Bu durumda ise kurumsal tasarruflar öne çıkmaktadır. Modern sosyal güvenlik sistemleri de kurumsal tasarrufları ön plana çıkarmaktadır (Yazgan 2011: 27).

Sosyal güvenlik sistemleri, sosyal risklerin sebep olduğu kayıpları telafi ederek kişilere onurlu bir yaşam sağlama imkânı sunmaktadır. İnsanların yaşadıkları gelecek kaygısını azaltmaktadır. Sosyal güvenlik her birey için aynı yönde ve derecede olmasa da, bireysel tasarruf eğilimini etkilemektedir. Geliri düşük olan bireylerin gönüllü olarak tasarruf yapmaları pek mümkün olmamaktadır. Kaynaktan kesilen sosyal güvenlik primleri, geliri düşük kişileri zorunlu tasarrufa sevk

etmektedir. Geliri yüksek kişilerde ise durum bu kişilerin gönüllü tasarruflarında yapacakları değişikliğe bağlı olacaktır (Alper 2009: 76-77).

1.1.2.2. İktisadi İstikrar Fonksiyonu

İktisadi istikrar, ekonomide arz ve talep arasındaki farkın çok açılmaması, üretim, yatırım ve tüketim dengesinin sağlanması ve bu sayede iktisadi dalgalanmaların asgari seviyede olması ile sağlanır. Sosyal güvenliğin iktisadi dalgalanmaların doğuşunu azaltma ya da dalgalanmanın şiddetini azaltma gibi bir etkisinden söz edilir (Arıcı 2015: 37).

1.1.2.3. Gelir Dağılımı Fonksiyonu

Sosyal güvenlik sisteminde gelir dağılımı sağlamak için iki metot söz konusu kullanılmaktadır. Bunlardan ilki, devletin kendi kusuru olmadan farklı sebeplerle hiç ya da yeterli derecede gelir elde edemeyen toplum üyelerine sürekli olarak vergi gelirleri ile finanse edilen yardımlarda bulunmasıdır. Bu metodun en önemli faydası kendi kusurları olmaksızın gelirsiz kalanların geçimlerinin finansmanına sadece tehlikelere bizzat maruz kalan alt gelir gruplarının değil, bütün gelir sahiplerinin iştirak etmeleridir. Bu durumun olumsuz tarafı ise bu kişilerin sürekli yardım talebinde bulunmaları olacaktır. Sosyal adaleti gerçekleştirmek amacı ile gelir dağılımında kullanılacak ikinci metot ise sosyal sigorta risklerine maruz kalan kişiler için zorunlu bir sosyal sigortalar sistemi kurmaktır. Böyle bir sistem içinde sigortalılar, riziko durumunda kendilerine ödenecek olan ve geçimlerini garanti altına alan primleri ödemek zorundadırlar (Turhan 2007: 50).

1.1.2.3. Sosyal Güvenliğin Siyasi Fonksiyonu

Bir sosyal politika aracı olarak kurulacak iyi işleyen bir sosyal güvenlik sistemi, vatandaşların muhtaçlık riskinden kurtulmuş olarak ülkede huzurlu yaşamalarını sağlamada önemli bir katkı yapacaktır. Sosyal güvenlik, bütün fonksiyonları ile vatandaşların devletine gönülden ve içten bağlanmasını sağlamakta önemli bir görev yapar. Sosyal güvenlik, vatandaşların devletine ve ülkesine yabancılaşmasını da önler. Yani sosyal güvenlik, milli birlik ve bütünlüğün

sağlanmasına katkı sağlar. Bu nedendir ki, “milli güvenliğin harcı sosyal güveniktir” denilebilir (Çalışır 2016:3).

1.1.3. Sosyal Güvenliğin Araçları

Sosyal güvenlikte erişilmesi arzulanan amacı gerçekleştirebilmek için bazı araçlar bulunmaktadır. Çağdaş sosyal güvenlik sistemlerinde bu metotlar, diğeri bir ifadeyle araçlar, genellikle üç grup halinde incelenmektedir. Bu araçlar; (Duygulu, Pehlivan 2004: 7).

- Sosyal Sigorta
- Sosyal Yardım
- Sosyal Hizmetler’dir.

Bu araçların her biri tek başına sosyal güvenliği sağlayabilecek özelliktedir. Fakat uygulamada, bu araçların, birbirini tamamlayacak şekilde karma olarak kullanıldığı görülmektedir. Sosyal güvenliği sağlanmak maksadıyla kullanılan bu araçların finansmanı bakımından farklılık vardır. Sosyal sigortalarda yardım göreceği birey de sisteme katkıda bulunurken, diğeri araçlarda böyle bir katkı söz konusu değildir. Sosyal yardımlar ve sosyal hizmetlerde kaynağın bir bölümü yada tamamı devlet tarafından finansa edilmektedir. Sosyal sigorta yapısı gereği önceden tespit edilmiş sosyal risklere karşı bir güvence sağlayan, bireyinde doğrudan finansmanına katkı yaptığı bir araçtır. Günümüz şartlarında sosyal güvenlik sistemleri içerisinde uygulanan araç genelde sosyal sigorta yöntemidir. Sosyal sigorta, iktisadi açıdan zayıf kişiler ve çalışanların işgücünü korumak, bu kişilerin geleceğini güvence kapsamına almak için kurulan zaruri bir sigortadır. Sosyal sigortalılar, sigortadan yararlanacak kişilerin maddi katkısıyla faaliyet göstermektedirler. Bu maddi katkı prim olarak ifade edilmekte bu sebeple de sosyal sigorta sistemi “primli sosyal güvenlik rejimi” olarak adlandırılmaktadır (Aydın 1999: 23).

Sosyal sigortalar beş temel ilkeye dayanır;

- Finansmana dışarıdan katkı ilkesi: Devlet ve işverenler lüzum halinde sigortalının finansmanına katkı sağlar.

- Sigortalılar arası yeniden gelir dağılımı (Sosyal Denge) ilkesi: Geliri çok olan kişilerden daha çok prim alınırken, geliri az olan kişilerden daha az prim alınmaktadır.

- Kendi kendine yardım ilkesi: Her sigortalının kendi primini ödemeye katkı sağlamasıdır.

- Sigortacılık ilkesi: Sigorta tekniğinden faydalanılarak sigortalılar arasında risk eşitlenmesi sağlanmasıdır.

- Katılımın zorunluluğu ilkesi: Sosyal sigortaya katılım isteğe bağlı değildir (Şide 2011: 48).

Sosyal yardımlar ise, ihtiyaç sahibi vatandaşlara devlet bütçesinden nakdi yardım yapılmasıdır. Bu yardımlar, zorunlu olmayan ya da yardım alma ile karşılığı arasında bir ilişki bulunmayan, genel devlet bütçesi tarafından ya da belirli bir amaç için ayrılmış özel vergilerle finansmanı sağlanan yardımlardır.

Sosyal hizmetler ise; toplumda inisiyatifleri dışında fakir ve yardıma muhtaç durumda olan ya da bedenen veya ruhen bir eksiklik yaşayan kişilere, ülkenin mevcut şartları içerisinde insana yaraşır, çevresi ile uyumlu bir hayat sürdürebilmeleri için maddi, manevi, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik, devlet ve gönüllü hususi kuruluşlar tarafından finansa edilen hizmetlerdir (Duygulu, Pehlivan 2004: 8).

1.1.4. Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansman Kaynakları

Sosyal Güvenlik Sistemi; sosyal sigorta, sosyal yardım ve sosyal hizmet olmak üzere üç temel araç ile sağlanmaktadır. Sosyal güvenliğin aktif bir şekilde uygulanabilmesi açısından bu unsurların iç içe olmasının yanı sıra yeterli finansman kaynaklarıyla sübvansiyonu epey önemlidir. Kişilerin sosyal güvenliği, toplumun bir yurttaşı hasebiyle bir hak niteliğini taşır. Bu noktada, tüm sosyal güvenlik giderleri devlet nezdinde karşılanacak ve milli bütçeden yapılacak yardımlar ile vergiler sosyal güvenliğin finansman kaynağını oluşturacaktır. İkinci düşünce ise, sosyal güvenliği, bireye ve bireysel sorumluluk bilincine dayandırır. Kişisel sorumluluk ön plana çıkınca birey; kendisinin ve ailesinin iktisadi teminatını devletten önce

düşünmek zorundadır. Bunun sonucunda ise, sosyal güvenliğe işçi ve işverenlerden alınan primlerle kaynak sağlanmaktadır (Egeli 2008: 57).

Finansmanın kaynaklarının seçimi ve bu kaynaklara verilen önem gelenekler, teknik, siyasi ve sosyal bir dizi etmene bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Ayrıca özel kurumların yapısı ve devletle olan ilişkilerinin şekli ile uygulanan vergi sistemi de etkili olan diğer faktörlerdendir. Kapsamdaki kişilere göre farklı yöntemler kullanılmaktadır (Yurdadoğ 2000: 81).

1.1.4.1. Finansman Kaynağı Olarak Primler

Sosyal sigortaların bir numaralı gelir kaynağı olan primlerin kendilerine has özellikleri bulunmaktadır. Primler ücret ve gelirler üzerinden alınmaktadır. Bu sebeple primler; ücretin bir parçası ve zorunlu olarak tahsil edildikleri için de vergi benzeri olarak görülmektedir (Uşun 2004: 30).

Günümüzde sosyal güvenliğin finansmanı, önemli ölçüde, işçi ve işverenlerden tahsil edilen primler ile karşılanmaktadır. Ancak sosyal güvenliğin sağlamış olduğu yardımlardan faydalanan herkes, sistemin finansmanına belirli ölçülerde katılmalıdır. Çünkü risklerin temel kaynağı sadece işçinin yapmış olduğu işler değildir. Ayrıca, yapılan işle bağlantısı olmayan fizyolojik, sosyal ve ekonomik riskler de bulunmaktadır. Diğer taraftan işverenlerin sosyal güvenliğin finansmanına katkı sağlamaları ise, farklı nedenlere dayanır. Her şeyden önemlisi sosyal güvenlik için yapılacak harcamaların tamamının sadece işçilerden alınacak primlerle sağlanması mümkün olmayacaktır. İşverenlerin de işçilerini karşılayabilecekleri sosyal risklere karşı savunmaları gerekmektedir. Çünkü işverenin iktisadi faaliyeti ile işçinin emeği arasında dolaysız bir ilişki vardır. İşçilerin emeği neticesinde işverenler gelir elde etmekte ve kar sağlamaktadır. Diğer taraftan işçilerin karşılayabilecekleri riskler açısından da işverenlerin bir sorumluluğu söz konusu olmaktadır. O halde, işverenin elde edeceği tüm bu faydalar karşısında belirli bir fedakârlığa da katlanması gerekliliği söz konusudur (Egeli 2008: 58).

1.1.4.2. Finansman Kaynağı Olarak Devlet Katkısı

Finansman kaynağı olarak işçi ve işverenlerden alınan primler ile birlikte, devlet de sosyal güvenliğin finansmanına katkı sağlamakta ve bu katkı her geçen gün

artmaktadır. Yakın geçmişte yaşanan krizler göz önünde bulundurulduğunda sosyal güvenliğin finansmanı bakımından çoğu ülkede devlet katkısı giderek artış göstermektedir. Vergi tekniğini kabullenen ülkeler dışında, sosyal güvenliğin öncelikli gelir kaynağını, işçilerden ve işverenlerden tahsil edilen primler oluşturmakla birlikte, devletin genel bütçeden yaptığı yardımlarda söz konusudur (Egeli 2008: 59).

Sosyal güvenliğin, bireyin temel insani haklarından biri olması ve devlet vazifesi olarak tarif edilmesinden dolayı devlet sosyal güvenliğin finansmanına katılım göstermek zorunda kalmıştır (Alceylan 2007 :73). Aynı zamanda anayasal bir görev olarak devletin vatandaşlara sosyal güvenlik hakkı sağlaması gerekmektedir. Diğer taraftan, devlet katkısı işçi ve işverenlerden toplanacak primlerin istikrarlı, verimli ve dengeli kalmasını sağlayacaktır (Egeli 2008: 58).

Devlet sosyal güvenliğin finansmanı için; ilk kuruluş giderlerini üstlenmek, sosyal güvenlik kurumlarının cari (personel ve yönetim) giderlerini karşılamak, kurumların açıklarını kapatmak ve giderlerinin belirli bir kısmını karşılamak veya prim ödeyerek katılım sağlamaktadır (Uşun 2004: 33).

Gelişmiş ülkelerde devlet, üçüncü taraf olarak sigortalılığı teşvik etmek üzere prim ödeme yolunu tercih etmiştir. Fakat bu ülkelerde II. Dünya Savaşı sonrası dönemde sosyal güvenlik harcamaları artmıştır. Bu durum geniş bir nüfusu sosyal güvenlik garantisine kavuşturmak ve yoksulluğu önlenmek amacıyla uygulanmasını sağlamıştır (Alper 2000: 135).

1.1.4.3. Finansman Kaynağı Olarak Vergiler

Vergiler, geçmişten günümüze sosyal güvenliğin finansman kaynağı olarak bazı ülkelerde önemli bir paya sahip olmuştur. Örneğin, Danimarka, milli bütçesinden sosyal güvenliğin finansmanına pay ayırmıştır. Hollanda'da ise sosyal güvenliğin finansman kaynağını dolaysız vergiler oluşturmaktadır. Diğer Avrupa Birliği ülkelerinde ise, daha çok dolaylı vergilerden karşılanmaktadır (Alceylan 2007: 73).

Vergi ile finansmanda, gelir vergisi ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Ancak, bazı ülkelerde akaryakıt, tütün, alkol ürünlerinin fiyatlarına dolaylı vergi eklenerek

kaynak yaratılma yoluna gidilmiştir. Yakın zamanda, finansman krizinden dolayı Fransa gibi ülkelerde, belirli süreli ve düşük oranlı sosyal güvenlik vergileri ortaya çıkmıştır (Alper 2000: 135).

Vergi türü finansman kaynağı açısından önem arz etmektedir. Tercih edilecek metot, ülkelerin koşullarına göre değişiklik gösterebilmektedir. Bazı ülkelerde dolaylı vergiler yoluyla bazı ülkelerde de gelir vergisinin belli bir kısmı ile finansman sağlanmaktadır (Egeli 2008: 61).

1.1.5. Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansman Yöntemleri

Yöntemlerin amacı, risklere karşı bireyi koruyan sosyal güvenlik programlarının gelir-gider dengesini sağlamaktır. Bu denge, farklı zaman dilimlerinde harcama miktarına bağlı uygun bir finansal organizasyon türü belirlenerek sağlanmaktadır. Burada yöntem belirlenirken önemli olan nokta, seçilecek yöntemin, sosyal güvenlik programlarının hem kısa hem de uzun dönemde dengeli olmasını sağlayıp, yardımların ödenmesine ve idari harcamaları karşılayabilmesine imkân sağlamasıdır (Uşun 2004: 33).

Primli sosyal güvenlik sistemleri, iki şekilde işler. İlki, ilgililerden alınan primler ile yardımlara tahsisin ayrı dönemde yapılmasıdır. Buna dağıtım (pay-as-you-go) metodu denir. Diğer metot olan fonlama yöntemi ise, ilgililerden sağlanan katkılarla bir fon oluşturulması ve şartlar gerçekleştiği zamanda bu fondan ilgililere (sigortalılara) yardım yapılmasıdır (Alceylan 2007: 74).

1.1.5.1. Fon Biriktirme Yöntemi

Uzun vadede ortaya çıkacak malullük, yaşlılık ve ölüm gibi riskler için daha önceden ödenen primlerin bir fonda toplanması ve fonların geliştirilmesi esasına dayanır (Uşun 2004: 39). Bu yöntemde hesaplama işlemi piyasadaki cari faiz oranı kullanılarak, bugünkü gelirin gelecekteki bir tarihte ulaşacağı değerinin bulunması şeklindedir (Alceylan 2007: 74).

Toplanan fonların işletilerek yatırımlara yönlendirilmesi, ülke ekonomisinin kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Fonlama yöntemi (Kapitalizasyon yöntemi); uzun vadede ortaya çıkacak malullük, yaşlılık ve ölüm risklerini karşılayan sigorta kollarına uygun düşmektedir. Ancak bu uygunluk için ülke ekonomisinde istikrarın

bulunması gerekmektedir. Para değerinde yaşanan düşüşler, yüksek enflasyon oranları bu yöntemden beklenen faydayı sıfırlamaktadır (Egeli 2008: 62). Ancak uzun vadede gelir gider denliğini sağlayan aktüeryal bir temele bağlandığı takdirde sistem daha verimli işlemektedir (Yurdadoğ 2000: 4-5).

1.1.5.2. Dağıtım Yöntemi

Bu yöntemde, emeklilik ödemeleri, mevcut sigorta primleri veya bütçe transferleriyle karşılanmaktadır. İdaresi kolay olan bu yöntemde, güncel sigorta primlerinden faydalanıldığından dolayı gelecekteki ödemeler için tasarruf yapılması mecburiyeti de bulunmamaktadır. Yöntemde hedef yüksek enflasyon oranlarından oluşabilecek değer kayıplarının önlenmesinin sağlanmasıdır. İş kazası, meslek hastalığı, analık vb. kısa vadeli sigorta kolları içinde yöntem elverişlidir (Uşun 2004: 34).

Dağıtım yönteminin temel amacı risklere karşı toplumun tamamının güvence altına alınmasıdır (Egeli 2008: 63).

Prim ödeyenler ile gelir alanlar arasındaki orana göre prim tespiti değişmektedir. Bu durumun tam tersi de düşünülebilir. Birinci durumda giderlerin seviyesi gelirlere bağlı olarak, ikinci durumda ise gelirlerin ve primlerin seviyesi giderlere göre değişmektedir (Yurdadoğ 2000: 4-5).

Şöyle ki yardım alanların sayısı, prim ödeyenlerden az ise, prim oranlarında azaltma ya da yardım miktarında bir artış uygulanması gerekecektir. Prim ödeyenlerin sayısı ya da prim oranlarında ki artış ile sigorta yardım miktarı arasında ters orantı mevcuttur.

Bu yöntemde gelir ve gider dengesinin bulunması gerekmektedir. Gelir ve gider arasında denge kurulamaması devamında finansman sorununa neden olacaktır. Sistem politik, ekonomik değişimlere karşı duyarlıdır. Prim ödeyenlerin sayısı ile sistemden sigortalı olarak faydalananların sayısı arasındaki oran bağımlılık oranı olarak ifade edilmektedir. İstihdam, işsizlik oranı, işgücü kapasitesi gibi faktörler bağımlılık oranını etkilemektedir.

Özetle bu yöntemlerin amacı, sosyal güvenlik programlarının gelir-gider dengesini sağlamasıdır. Tercih edilecek yöntemin seçiminde, yardımların

ödenebilmesi, idari harcamaların finansmanı, kısa ve uzun vadede sosyal güvenlik programlarının dengede kalması büyük önem arz etmektedir. Ülkeler mevcut koşullarını dikkate alarak karar vermelidir. Dağıtım yöntemi bu açıdan bakıldığında daha çok tercih edilen yöntem olmaktadır.

Tablo 1. Ülkelere Göre Sosyal Güvenlik Finansman Yöntemi

Ülke	Finansman Yöntemi
Arjantin	Dağıtım Yöntemi
Avusturalya	Dağıtım Yöntemi
Avusturya	Dağıtım Yöntemi
Belçika	Dağıtım Yöntemi
Brezilya	Fon Biriktirme Yöntemi
Şili	Fon Biriktirme Yöntemi
Çek Cumhuriyeti	Dağıtım Yöntemi
Danimarka	Dağıtım Yöntemi / Fon Biriktirme Yöntemi
Fransa	Dağıtım Yöntemi
Almanya	Dağıtım Yöntemi
Yunanistan	Dağıtım Yöntemi
Meksika	Fon Biriktirme Yöntemi
İrlanda	Dağıtım Yöntemi
Yeni Zelanda	Dağıtım Yöntemi
Peru	Fon Biriktirme Yöntemi
Türkiye	Dağıtım Yöntemi
Portekiz	Dağıtım Yöntemi
İtalya	Dağıtım Yöntemi
Lüksemburg	Dağıtım Yöntemi
Slovakya	Dağıtım Yöntemi
İspanya	Dağıtım Yöntemi
İsviçre	Dağıtım Yöntemi
Polonya	Dağıtım Yöntemi
İzlanda	Dağıtım Yöntemi

Kaynak: Güneş 2020 (www.dergipark.org.tr Erişim Tarihi 18.01.2020)

Tablo 1’de ülkelerin Sosyal Güvenlikte kullanmış oldukları finansman yöntemleri yer almaktadır. Ülkelerin çoğunluğunun dağıtım sistemini uyguladığı görülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ ve OTOMATİK KATILIM SİSTEMİ

2.1. Bireysel Emeklilik Sistemi

Emeklilik kavramı çalışma hayatının sonlanması, kariyerin bitişi gibi anlamlara gelmektedir.

Emeklilik kavramı, uzun bir süre boyunca emek sarf eden kişinin, zamanla yaptığı çalışmayı devam ettiremez hale gelince çalışma yaşamından ayrılması, kendisine daha önce harcamış olduğu emeğin karşılığında devamlı bir gelir bağlanması ve yaşamının geri kalan kısmını çalışmak zorunda kalmadan devam etmesini ifade etmektedir (Şakar 1987: 21).

Katılımcı kavramı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ya da mavi kart sahibi olan, 45 yaşını doldurmamış, kamuda veya özel sektörde bir işverene bağlı olarak çalışan ve aylığının % 3'ü sisteme aktarılan gerçek kişidir.

Katılımcı kavramı 45 yaşın altında olan ve her ay maaşından %3 oranında katkı payı ödeyen gerçek kişiye denilmektedir.

Katkı payı kavramı katılımcıların maaşları üzerinden her ay %3 oranında kesilen payı ifade etmektedir.

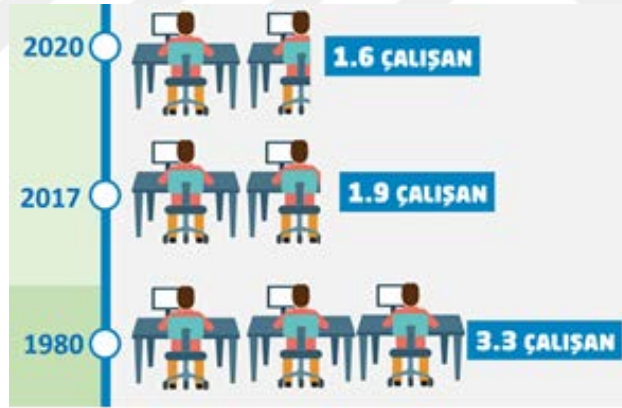
Emekli olmak isteyen katılımcıların bireysel emeklilik hesaplarında biriken tasarruflarını yatırıma yönlendirirken, ortaya çıkabilecek riskleri de dağıtmak amacıyla oluşturulan inançlı mülkiyet esaslarına göre işletilen fonlara emeklilik fonları denir (www.anapara.com/emeklilik-fonlari-nedir/ Erişim Tarihi 28.03.2019).

Otomatik katılım ise 1 Nisan 2017 tarihi itibarıyla 45 yaş altı çalışanların Bireysel Emeklilik Sistemi'ne dahil olmasını ifade etmektedir.

BES ikinci emeklilik geliri ile kişilerin refah seviyelerinin artmasına, yapılması planlanan uzun vadeli yatırımlar ile alt yapı yatırımlarına kaynak

yaratılmasına, bu yatırımların gerçekleştirilmesi süresinde yeni iş ve istihdam olanakları oluşturulmasına, sosyal güvenliğin kapsamının arttırılmasına ve kamunun yükünün azaltılmasına, mali sektörde uzun vadeli fonların arttırılarak sektörün daha verimli işlemesine, enflasyonla mücadeleye, istikrarlı ve devamlı büyümeye katkı sunmasına, piyasalardaki dalgalanmalarda ve spekülasyonlarda azalmanın sağlanmasına, sermaye piyasasının derinleşmesine olanak veren bir özel emeklilik sistemidir (Güvel, Güvel 2012: 166)

Verilen tanım sistemi genel hatları ile ortaya koymaktadır. Dünyada bu sistemin çıkış noktası giderek yaşlanan nüfusun refah düzeyini koruma kaygısıdır. Sistem gönüllülük esasına dayanmakta olup, kamu sosyal sigortalar sisteminden bu yönüyle ayrılmaktadır. Bir başka ayırım noktasını ise daha fazla prim ödeme imkânı ile yaşlılıkta daha yüksek bir refah sistemi sağlamasıdır. Bilindiği üzere kamu sosyal sigortalar sisteminde böyle bir imkân yoktur. Öte yandan BES tek başına uygulanabilen bir sistem değildir. Uygulandığı ülkelerde kamu/genel sosyal sigortalar sistemi ile birlikte uygulanmaktadır. Bu yönüyle sosyal sigortalara alternatif değil onu tamamlayıcı bir sistemdir (Uyar 2012: 72).

Şekil 1. Yıllara Göre Bir Emekliye Düşen Çalışan Sayısı

Kaynak: <https://www.otomatikbes.info/files/otomatik-katilim-nedir.pdf>
ErişimTarihi28.03.2019

Şekil 1’de yer alan bilgiler incelendiğinde yıllara göre çalışan kişi sayısı ile emekli olan kişi sayısının oranı görülmektedir. Yani ülkemizde 2020 yılı itibariyle çalışan sayısının emekli sayısına oranı 1,63 seviyesindedir. Bu oranın gelişmiş ülkelerde 4 seviyesinde olduğu kabul edilmektedir (Şahin, Özdemir, Önal 2019: 518). Bu oranın azalması emeklilere yapılacak ödemelerde kaynak sıkıntısı yaşanmasına sebep olacaktır.

2.1.1. Bireysel Emeklilik Sisteminin Amacı

BES'in amacı, "sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcı olarak, kişilerin emekliliğe yönelik tasarruflarını yatırıma yönlendirmek, emeklilik döneminde katılımcıya ek bir gelir sağlamak, refah düzeyini yükseltmek, ekonomiye uzun vadeli kaynak oluşturarak istihdamın artırılmasına ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmak amacıyla, gönüllü katılım esaslı ve önceden belirlenmiş kriterlere göre oluşturulan bireysel emeklilik sisteminin düzenlenmesi ve denetlenmesidir (4632 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Kanunu m.1).

BES, genel sosyal sigorta sisteminin eksiklerini tamamlaması maksadıyla oluşturulmuştur. Devlete hem iktisadi hem de sosyal güvenlik anlamında faydası vardır. Bu nedenle devletler BES'i teşvik ederek vatandaşlarının üye olmasını istemektedir. 6327 sayılı Kanun ile vergi teşviklerinin yerini doğrudan devlet katkısı ödemesi almıştır (Büyükkara, Balcı 2014: 14).

Kanunda sistemin amacı sosyal ve ekonomik amaçlar başlığı altında toplanmıştır (Avcı 2011: 19-20).

2.1.1.1. Sosyal Amaçlar

- Kamu sosyal güvenlik sistemini tamamlamak
- Bireyleri tasarruf yapmaya yönlendirerek emeklilikte ek gelir elde etme imkanı sağlamak
- Bireysel tasarrufları değerlendirilebilecek alternatifler geliştirmek

2.1.1.2. Ekonomik Amaçlar

- Uzun vadeli kaynak oluşturarak istihdam artışı sağlamak
- Ekonomik kalkınmayı desteklemek

BES, kişileri tasarrufa yönlendirerek sistemin sosyal yanını ortaya çıkarmaktadır. Sistemde toplanan fonlar uzun vadeli özelliklerinden dolayı ekonomiye devamlılık kazandırırken, sermaye piyasalarında yatırım fonlarının çeşitlenmesini sağlamakta, fonların yatırımlara dönüştürülerek ülke ekonomisinin gelişmesine fırsat vermektedir. Uzun vadeli fonlar emeklilik yatırım fonlarında değerlendirilmekte, böylece uygun imkanlarla uzun vadeli kredi imkanı sağlanmaktadır. Bu kredilerin verimli ve bilinçli bir şekilde değerlendirilmesiyle artış

gösteren yatırımlar, istihdam ve üretimin artmasını sağlayacak hem de ihracatın artışına olanak verecektir. Bu süreç de sistemin iktisadi yönünü ortaya koymaktadır (Karacabey, Gökgöz 2005: 134).

Şekil 2. Sisteme Üye Olma Nedenleri

Kaynak: <https://www.otomatikbes.info/files/otomatik-katilim-nedir.pdf> Erişim Tarihi 28.03.2019

Şekil 2'de kişilerin emeklilik dönemlerinde rahat etmesini sağlayacak durumlar belirtilirken ayrıca tasarruf yapabilmek için BES'in yardımcı bir araç olarak değerlendirilebileceği ifade edilmiştir.

2.1.2. Türkiye'de BES ve Tarihsel Gelişimi

Son zamanlarda yaşlı nüfusa yönelik olarak uygulanan sosyal politikadaki azalma, var olan sistemdeki değişiklikler ile gelişime ve günün şartlarına uygun mevcut duruma alternatif bir sistem zorunluluğu ortaya çıkmıştır (Akın, Şener 2010. 292). Bu zorunluluk karşılanmadığını takdirde problemlerin ortaya çıkması kaçınılmazdır.

Ülkelerin uyguladığı özel emeklilik sistemleri arasında farklılıklar görülmektedir. Kimi ülkelerde katılım zorunlu iken kimi ülkelerde katılım gönüllülük esas alınmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde, özel emeklilik fonlarına ilişkin düzenlemeler, zorunlu ve devletin girişimiyle gerçekleştirilmiştir (Bayraktutan, Şahin 2007: 97). Gelişmiş ülkelerde ise gönüllülük esasına ilişkin uygulamalar çoğunluktadır.

Türkiye'de sisteminin yapısı incelendiğinde; en üstte Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu bulunmaktadır. Sisteminin merkezinde ise emeklilik şirketleri ile

katılımcılar yer almaktadır. Sistemin temelini ise katılımcı ve emeklilik şirketi arasında yapılan emeklilik sözleşmesi oluşturmaktadır (Polatçı, Gültekin 2017: 372).

Takasbank, SPK tarafından saklayıcı kurum olarak görevlendirilirken, sistemin kontrolü de EGM tarafından gerçekleştirilmektedir. Bireysel emeklilik sisteminin işleyişine ilişkin esaslar, 4632 sayılı kanun ve bu kanuna göre çıkartılan yönetmelikler ile düzenlenmiştir (Demirbilek 2012: 140). Katılımcı, sisteme her ay aktaracağı birikiminin hangi fon veya fonlarda değerlendirileceğine mevcut riskler ve beklenti durumunu dikkate alarak karar verecektir (Can 2010: 140). Böylece katılımcının kaybının en aza indirilmesi amaçlanmaktadır.

Sistemin güvenle işleyebilmesi ve tarafların haklarının korunması için güçlü bir denetim mekanizması oluşturulmuştur. Söz konusu mekanizma; Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılan denetim, SPK tarafından yapılan denetim, EGM tarafından yapılan günlük gözetim ve denetim, aktüeryal denetim, iç kontrol sistemi, bağımsız iç ve dış denetim olmak üzere çeşitli şekillerde yerine getirilmektedir (Yaman, Emir 2012: 58).

BES, katılımcıların katkı paylarını, bu katkılarla alınan fon gruplarını ve fonların getirilerinin talep edildiği zaman katılımcıların hizmetine sunulması sebebiyle şeffaf bir yapıya sahiptir. Ayrıca, emeklilik şirketleri katılımcıların bireysel hesaplarına ilişkin bilgileri, belirli zaman dilimlerinde katılımcılara talebine göre (mail, kısa mesaj vb.) ulaştırmaktadır. BES’de katılımcı adına ödenen devlet katkısı katılımcının vergi mükellefi olup olmamasına bakmadan katılımcıların ilgili hesaplarına aktarılmaktadır. Bir katılımcının bir takvim yılı içinde alabileceği devlet katkısı tutarı, ilgili yıla ilişkin toplam brüt asgari ücret tutarının %25’ini geçmemektedir. Katılımcı istediği takdirde BES ödemelerini dondurabilmektedir. Ödemelerin dondurulmasında geçen süre emekliliğe hak kazanılması için gereken süreye eklenmektedir (Dalğar 2006: 76). Yani ödemelerin dondurulması katılımcıların emekli olma sürelerini ötelemektedir.

Bireysel Emeklilik Sistemi’nde 01.01.2013 itibariyle katılımcı sayısı 3.135.708 kişi, katılımcıların fon tutarı 20.463.943.227 iken; 21.12.2019 itibariyle katılımcı sayısı 6.847.858 kişi, katılımcıların fon tutarı 98.648.400.000’dir. Otomatik katılımlı BES de ise 21.12.2019 itibariyle katılımcı sayısı 5.382.345 kişi, katılımcıların fon tutarı 8.027.500.000’dir (www.egm.org.tr Erişim 21.12.2019). Bu

sonuçlar, her geçen gün boyutunu arttırmaya devam eden sistemin uzun dönemde de ekonomiyeye büyük katkılar sağlayacağının göstergesi olmaktadır.

OKS, T.C vatandaşı ya da mavi kart sahibi olan, 45 yaşıını doldurmamış, kamuda veya özel sektörde bir işverene bağlı olarak ücretli çalışanları kapsamaktadır. Bu sisteme otomatik olarak dahil olan katılımcılar sistemdeki üyeliklerinin devamı halinde, 56 yaşıını doldurup emeklilik gelirine ek bir gelire kavuşurlar (www.egm.org.tr Erişim 21.12.2019). Mevcut sistemde bugün itibari ile erkeklerde emeklilik yaşı 60 iken kadınlarda 58'dir.

Türkiye'de sosyal güvenlik sisteminin en önemli ayağını oluşturan emeklilik sistemi açısından artan ortalama yaşam beklentileri, yaşlı bağımlılık oranlarındaki değişimler yüzünden emeklilik sisteminin finansmanında uzun dönemli uygulamalar yapma gereksinimi her geçen gün artmaktadır (Acar, Kitapçı 2008: 78). Bu gereksinim emeklilik sisteminin finansmanında uygulamaların her daim güncel ve zamana uygun olması zorunluluğunu doğurmaktadır.

Bu gereksinimleri giderebilmek amacıyla devletin emeklilik sistemini tamamlayan bir emeklilik uygulaması olan Bireysel Emeklilik Sisteminin önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Türkiye'de BES'in Tarihsel Gelişimi

Tarih	Gelişme
1997	Hazine Müsteşarlığı koordinasyonunda sosyal güvenlik çalışmaları yapıldı. Bu çalışmalar doğrultusunda sisteminin yeniden dizayn edilmesi, ikinci ayak özel emeklilik sisteminin kurulması yönünde öneri paketi sunuldu. Sosyal sigorta reformu 4447 sayılı Kanun'un yasalaşması ile gerçekleştirdi.
1999	TBMM'de Bireysel Emeklilik Komisyonu kuruldu.
28.03. 2001	Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu TBMM tarafından kabul edildi.
07.04 2001	Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu 24366 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
28.06. 2001	BES'e yönelik vergisel teşvikleri düzenlemek amacıyla yapılan değişiklikler TBMM tarafından kabul edildi.
10.07.2001	Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 24458 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. Bu kanun ile BES'e çalışanları adına katkıda bulunan işverenlere ve katılımcılara vergi teşviği getirildi.
7.10.2001	Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu yürürlüğe girdi.
10.07.2003	Emeklilik Gözetim Merkezi, Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ve ilgili mevzuat uyarınca Hazine Müsteşarlığının görev ve yetkilendirmesi çerçevesinde, merkezi İstanbul'da olmak üzere kuruldu.
27.10.2003	4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile oluşturulan bireysel emeklilik sistemi 27 Ekim 2003 tarihinde faaliyete başladı.
12.07. 2004	Birikimli Hayat Sigortalarından BES'e aktarılmasına ilişkin tebliğ yayımlandı.
14.06.2007	EGM'nin görev, yetki ve sorumlulukları yeniden tanımlandı.
29.06. 2012	1 Ocak 2013 tarihi itibarı ile vergi avantajı uygulaması kaldırılarak devlet katkısı sistemine geçileceği belirtildi. Ayrıca bu tarihte emeklilik şirketlerinin Türkiye Sigorta Birliği'ne üye olmaları öngörülmüş, anılan birliğin adını "Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği" olarak değiştirilmiştir.
10.08.2016	6740 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe giren Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile işverenlerin çalışanlarını otomatik olarak bir emeklilik planına dahil etmesine ilişkin esaslar düzenlendi.
15.12.2016	Bireysel Emeklilik Sistemi, Otomatik Katılım Uygulama Esasları Hakkında Sektör Duyurusu (2016/30)" ile çalışanların işverenleri tarafından otomatik olarak bireysel emeklilik sistemine dahil edilmesine ilişkin uygulama esasları belirlenmiştir.
17.12.2016	Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile otomatik katılıma ilişkin uygulama esas ve usulleri belirlenmiş, emeklilik sözleşmesi türleri ve tarafları, emeklilik bilgilendirme, teklif, cayma, fon dağılım değişikliği, aktarım ve ayrılma, emeklilik süreçleri yeniden düzenlenmiştir
01.01. 2017	Bireysel Emeklilik Sisteminde Otomatik Katılımı Süreci Başladı

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bireysel-emeklilik/tarihce/ErişimTarihi> 14.01.2019

Tablo 1'de BES'in tarihsel süreci hakkında bilgiler yer almaktadır. Sistemin ortaya çıkışı ve zaman içerisinde yapılan değişiklikler kronolojik olarak belirtilmiştir.

2.1.3. Bireysel Emeklilik Sistemi Emeklilik Yatırım Fonları

Emeklilik sözleşmesi doğrultusunda tahsil edilen ve katılımcıların namına bireysel emeklilik hesaplarında izlenen katkı paylarının değerlendirilmesi amacıyla oluşturulan yatırım fonuna emeklilik yatırım fonu denir. BES’de, emeklilik şirketleri katılımcılara faizsiz ve faizli fon seçenekleri sunmaktadır. Emeklilik yatırım fonlarının türleri, içerdikleri yatırım araçlarıyla belirlenir. Tercih ettiğiniz fonlara herhangi bir asgari ve azami sınır olmaksızın yatırım yapılabilir. Bununla beraber, dahil olunan plan kapsamında sunulan fonlar arasında tercihte bulunulabilir, tanımlanan sınırlar dahilinde istenilen oranlarda paylaşılma olanağı vardır. BES fonları arasında herhangi bir tercihte bulunulmadığı takdirde birikimler Standart Fon’da değerlendirilir (www.egm.org.tr Erişim Tarihi 27.04.2019).

2.1.3.1. Faiz İçermeyen BES Fonları

BES’de dini hassasiyet taşıyan katılımcılara İslami finans kurallarına ve katılım bankacılığı prensiplerine uygun faiz içermeyen EYF’ler sunulmaktadır. Bahsedilen faizsiz fonlar; fonu sunan şirketinin danışma kurulu onayından geçmiş, İslam dinine göre fon alım ve fon satım işlemini caiz olduğu kararı verilmiş olması gerekmektedir. Bu fonlar;

- Altın ve diğer kıymetli madenler,
- Kıymetli madenleri içerisinde barındıran sermaye piyasası araçları,
- Katılım bankacılığına uygun hisse senetleri,
- Katılım bankalarında açılacak olan TL, EURO, USD katılma hesapları,
- Faiz içermeyen menkul kıymet yatırım fonları,
- Kira sertifikasından oluşmaktadır (www.egm.org.tr Erişim Tarihi 27.04.2019).

2.1.3.2. Pay Senedi Fonu

Portföyde bulunan fonların minimum %80’i sürekli olarak yabancı ve/veya yerli ihraççıların paylarından oluşmaktadır (www.ktportfoy.com.tr Erişim Tarihi 28.04.2019).

2.1.3.3. Borçlanma Araçları Fonu

Portföyün minimum %80'i sürekli olarak özel sektör borçlanma araçları ile kamu sektörü borçlanma araçlarının konu olduğu ters repodan oluşmaktadır (www.egm.org.tr Erişim Tarihi 28.04.2019).

2.1.3.4. Katılım Fonu

Portföydeki fonların tamamı sürekli olarak, ortaklık payları, sukuk, altın, katılma hesapları ile kurulun uygun gördüğü diğer faizsiz para ve sermaye piyasası araçlarından oluşmaktadır (www.egm.org.tr Erişim Tarihi 27.04.2019).

2.1.3.5. Karma Fon

Her birinin değeri fon portföyünün %20'sinden az olmayacak şekilde, fon portföyünün en az %80'i altın, borçlanma araçları, ortaklık payları ve diğer kıymetli madenler ile kira sertifikalarının en az ikisinden oluşan fon çeşididir (www.osmanlimenkul.com.tr Erişim Tarihi 28.04.2019).

2.1.3.6. Para Piyasası Fonu

Portföyün bütünü vadesine en çok 184 gün kalmış para ve sermaye piyasası araçlarından oluşan sürekli, likiditesi yüksek, ve ağırlıklı ortalama vadesi en çok 45 gün olan fon grubudur (www.ktportfoy.com.tr Erişim Tarihi 28.04.2019).

2.1.3.7. Kıymetli Madenler Fonu

Portföyü altın ve diğer kıymetli madenler ile bunlara dayalı para ve sermaye piyasası araçlarından oluşan ve bu araçların portföyün minimum %80'ini oluşturduğu süreklilik arz eden fondur (www.ktportfoy.com.tr Erişim Tarihi 28.04.2019).

2.1.3.8. Endeks Fon

Fon portföyünün minimum %80'i Kurulca uygun görülen bir endeks kapsamındaki varlıkların örnekleme yoluyla seçilen bir kısmından ya da tümünden oluşan ve baz alınan endeks ile fonun birim pay değeri arasındaki korelasyon katsayısının en az 0,9 olmasını ve endeksteeki artış kadar getiri elde etmeyi hedefleyen fona denilmektedir (www.osmanlimenkul.com.tr- E.Tarihi:28.04.2019).

2.1.3.9. Fon Sepeti Fonu

Yatırım fonlarını ve borsa yatırım fonlarını portföyünde en az %80 oranında barındıran katılma paylarından oluşmaktadır (www.egm.org.tr Erişim Tarihi 27.04.2019).

2.1.3.10. Katkı Fonu

BES’de katılımcılar adına ödenen ve yönetmelik kapsamında oluşturulan %3 oranında ki katkı payının değerlendirildiği fondur (www.egm.org.tr Erişim Tarihi 27.04.2019).

2.1.3.11. Değişken Fon

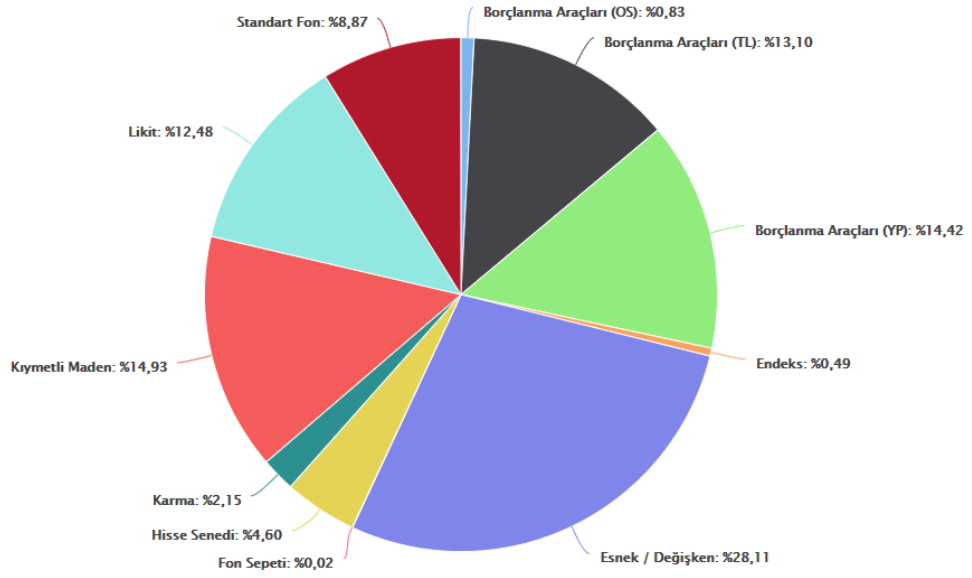
Daha önceden tanımlanan türlerden herhangi birine girmeyen fondur (www.osmanlimenkul.com.tr Erişim Tarihi 28.04.2019).

2.1.3.12. Standart Fon

Sisteme giriş aşamasında herhangi bir fon tercihi bulunmayan katılımcıların birikimlerinin yönlendirildiği fondur (www.egm.org.tr Erişim Tarihi 27.04.2019).

2.1.3.13. Yaşam Döngüsü / Hedef Fon

Katılımcının emekli olacağı tarih, risk durumu ve yaşı gibi özellikleri dikkate alınarak oluşturulan fondur (www.egm.org.tr Erişim Tarihi 27.04.2019).

Şekil 3. Fon Gruplarına Göre Katılımcıların Fon Tutarları

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erişim Tarihi 03.11.2019>

Katılımcıların katkı paylarının hangi fonlarda değerlendirildiğini gösteren Şekil 3'e göre Esnek / Değişken Fon grubu % 28 ile ilk sırada yer almıştır. Esnek / Değişken Fonu ise Kıymetli Madenler izlemektedir.

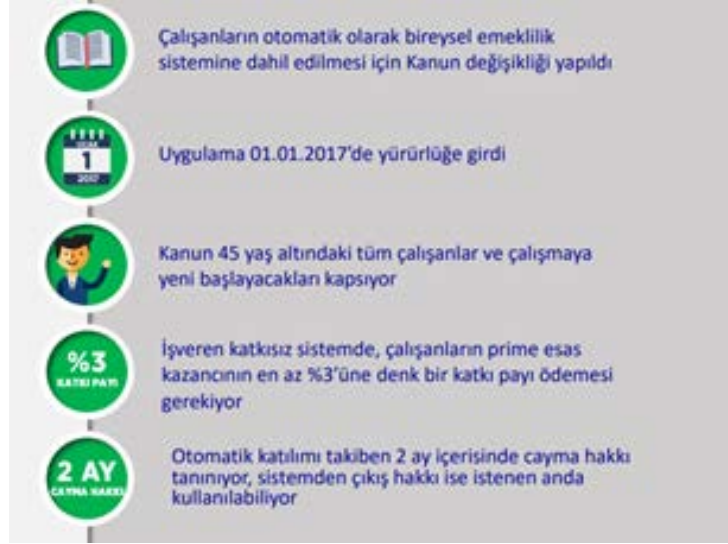
2.2. Otomatik Katılım Sistemi

Otomatik katılım sistemi ise; 1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe giren 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nun otomatik katılıma ilişkin hükümleri uyarınca, çalışanların Otomatik Katılım Sistemi'ne (OKS) dahil edilmesidir. Özel sektör çalışanlarının prime esas kazançları ile kamu sektörü çalışanlarının emeklilik keseneğine esas aylıklarının %3'ünün sisteme ödenmesi gerekmektedir OKS, T.C vatandaşı ya da mavi kart sahibi olan, 45 yaşını henüz doldurmamış, kamu sektöründe veya özel sektörde bir işverene bağlı olarak ücret karşılığında çalışanları kapsamaktadır. Çalışanlar sistemde devam etmeleri halinde, emeklilik gelirine ek bir gelire kavuşmaktadırlar. (www.egm.org.tr Erişim Tarihi 26.02.2019).

2.2.1. Sistemin İşleyişi

Türk vatandaşı olup, işçi ve devlet memuru kapsamında çalışanlardan; 45 yaşını doldurmamış kişiler sistemin kapsamına girmektedir. Çalışanların ücretinden kesilecek çalışan katkı payı tutarı, prime esas kazancın veya emeklilik keseneğine

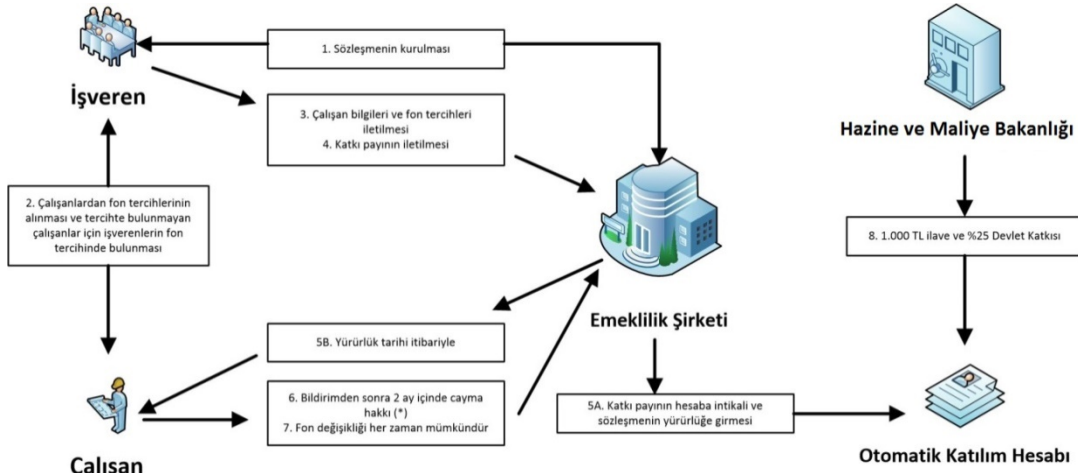
esas aylığın %3'ü oranında hesaplanır. Bu hesaplamada katkı payı tutarının virgülden sonraki kısmı dikkate alınmamaktadır (6740 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m.1).

Şekil 4. Türkiye'de Otomatik Katılım Sistemi

Kaynak: <https://www.otomatikbes.info/files/otomatik-katilim-nedir.pdf> Erişim Tarihi 28.03.2019

Şekil 4'te OKS'nin yürürlüğe giriş tarihi, kapsamı, katkı payı oranı ve cayma süresi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Şekil 5: Bireysel Emeklilik Sisteminin İşleyişi

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/isverenler/isveren-bilgilendirme-rehberi/> Erişim Tarihi 21.12.2019

Şekil 5'te yer alan bilgilere bakıldığında sistemin tarafları ve tarafların arasındaki ilişkiler ifade edilmiştir.

2.2.1.1. Kamu İdarelerinde Çalışanların Kapsama Alınması

5018 sayılı Kanun'un eki (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerinde yer alan kamu idarelerinde 1 Nisan 2017 tarihinde çalışanlar bu tarih itibarıyla, belirtilen cetvellerin dışında kalan kamu idarelerinde 1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla mevcut çalışanlar da 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren emeklilik planına dahil edilmişlerdir. Yukarıda belirtilen tarihlerden daha sonra ilgili kamu kurumlarında işe başlayanlar ise işe başladığı tarih itibarıyla otomatik olarak emeklilik planına dahil edilecektir (740 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m.5/4).

2.2.1.2. Özel Sektörde Çalışanların Kapsama Alınması

Özel sektörde 4/a kapsamında istihdam edilen çalışanlar, işverenlerinin imzalamış olduğu sözleşme kapsamında ilgili emeklilik planına dahil edilecektir (6740 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m.6/1).

Tablo 3. Çalışan Sayısına Göre Sisteme Dahil Tarihi

Çalışan Sayısı	Sisteme Dahil Edileceği Tarih
1000 kişi ve üzeri	01.01.2017
250 kişi ve üzeri – 1000 kişiden az	01.04.2017
100 kişi ve üzeri – 250 kişiden az	01.07.2017
50 kişi ve üzeri – 100 kişiden az	01.01.2018
10 kişi ve üzeri – 50 kişiden az	01.07.2018
5 kişi ve üzeri – 10 kişiden az	01.01.2019

Kaynak: <https://www.dunya.com/kose-yazisi/calisanlar-otomatik-bes-kapsamina-nasil-girecek/3443072019>

Tablo 2'ye göre özel sektörde personel sayısı 1000 ve üzeri olan işyerlerinde ki katılımcılar sisteme ilk üye olan gruptur. Sisteme üyeliği en son gerçekleştirilen katılımcı grubu ise 5 kişi ve üzeri ancak 10 kişiden az işçi çalıştıran işyerlerindeki katılımcılardır.

2.2.2. Sözleşme Türleri

09.11.2012 tarihli bireysel emeklilik sistemi hakkında çıkarılan yönetmeliğin 4. maddesine göre; Emeklilik sözleşmesi bireysel veya grup emeklilik sözleşmesi olarak yapılabilmektedir. Grup emeklilik sözleşmesi, işveren grup emeklilik sözleşmesi olarak veya bireysel emeklilik sözleşmesi olarak düzenlenir.

Bireysel emeklilik sözleşmesi, bireysel emeklilik planına bağlı olarak düzenlenen ve şirket ile katılımcının taraf olarak yer aldığı emeklilik sözleşmesidir.

İşveren grup emeklilik sözleşmesi, bir istihdam ilişkisine dayalı olarak bir işveren ile şirket arasında imzalanan ve katılımcı adına işveren tarafından katkı payı ödenen emeklilik sözleşmesidir (Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik m.4).

2.2.3. Giriş Aidatı

Bireysel emeklilik sistemi hakkında 09.11.2012 tarihinde çıkarılan yönetmeliğin 20. maddesinde sisteme girişte uygulanan giriş aidatı; “BES’de katılımcının sisteme ilk defa katılması sırasında veya farklı bir şirkette ilk defa emeklilik sözleşmesi akdetmesi halinde, ilgisine göre katılımcıdan, sponsordan veya işverenden, giriş aidatı alınmaktadır” şeklinde ifade edilmiştir (Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik m.20).

Ancak otomatik BES ‘in en büyük avantajlarından birisi giriş aidatının olmamasıdır. Sisteme ilk girişte giriş aidatı alınmayacağı gibi ertelenmiş giriş aidatı da alınmayacaktır. Eski uygulamada ertelenmiş giriş aidatı ilk 5 yıl içinde sistemden çıkış halinde katılımcının birikiminden indirilmekteydi. Bu durum BES’ten çıkmak isteyen katılımcıları hayli rahatsız eden bir uygulama durumu iken yeni sistemde bu uygulamaya son verilmiştir (www.bireyselemekliliksisitemi.org/otomatik-bes-avantajlari-dezavantajlari.html Erişim Tarihi 04.02.2019).

2.2.4. Devlet Katkısı

Öncelikle belirtmek gerekir ki yeni teşvik sisteminde de emeklilik hakkı kazanma kriterleri aynı şekilde devam etmektedir. En az 10 yıl prim ödeme ve 56 yaşını doldurmuş olma koşulları yine aranmaktadır. Kısıtlamaları ve limitleri göz ardı edildiğinde devlet katkısı, katılımcı bazında hesaplanan ve katılımcı adına

ödenen katkı payının %25'i tutarında bir katkının devlet tarafından, katılımcının hesaplarına ödenmesidir. Devletin %25 prim desteği, ulusal tasarrufu eğilimini gelişmiş ülkeler düzeyine çekebilmek, yatırımcının kazanamama riskini minimize etmek ve net % 25 kazanç imkanı sağlama amacı taşımaktadır.

Devlet katkısı, 1 Ocak 2013 tarihinden sonra yapılacak olan katkı payları için ödenmeye başlanmıştır (Büyükkara, Balcı 2014: 8).

Yeni teşvik sistemi ile BES çok köklü değişikliklere uğramıştır. Aslında başka yenilikler de getirmiş olmasına rağmen yeni teşvik sistemi daha ziyade devlet katkısı ayağı ile gündeme gelmiştir. Katılımcıya verilen iki aylık cayma süreci sonunda sisteme olan üyeliği devam eden katılımcıya 1000 lira devlet teşviki verilmektedir. Katılımcı emeklilik şartlarına hak kazanmasına rağmen ve birikimlerini toplu olarak almayı en az 3 yıl maaş bağlanmasını talep etmesi halinde, toplam birikimin %5'i kadar ilave devlet teşviki uygulanır (www.hsbc.com.tr Erişim 09.01.2020).

Tablo 4. Katkı Payına Göre Devlet Katkısı Değişimi

Aylık Katkı Payı Tutarı	Devlet Katkısı	Yıllık Devlet Katkısı
150 TL	37.50 TL	450 TL
300 TL	75 TL	900 TL
600 TL	150 TL	1800 TL
900 TL	225 TL	2700 TL
2943 TL	735,75 TL	8829 TL*

Kaynak: <https://www.hsbc.com.tr/emeklilik-ve-sigorta/bireysel-emeklilik-urunleri/bes-devlet-katkisi> Erişim Tarihi 09.01.2020

Tablo 3'de yer alan bilgiye göre devlet katkısı tutarının üst limiti 2020 yılı için 8829 TL'dir.

BES 'in hızlı bir şekilde gelişim göstermesinde en önemli faktör şüphesiz ki devlet katkısı olarak görülmektedir. Devlet katkısı kaydi olarak takip edilip katılımcıların hesabına hemen aktarılmamaktadır. Sistemde üyeliğinin üçüncü yılını tamamlayanların hesabına devlet katkısının yüzde 15'i, altıncı yılını tamamlayanlara 35'i, onuncu yılını tamamlayanlara da yüzde 60'ı aktarılmaktadır. Emekliliğe hak kazanan katılımcıların hesabına geri kalan pay da aktarılarak katılımcı yüzde 100

oranında devlet katkısından faydalanmış olacaktır (www.ekonomist.com.tr/kapak-konusu/kalmali-mi-cikmali-mi.html. Erişim Tarihi 04.02.2019).

2.2.4.1. Katılımcıların Devlet Katkısına Hak Kazanmada Geçiş Düzenlemesi

1 Ocak 2013 tarihten önce sisteme dahil olmuş katılımcıların BES’de geçirdikleri süreler devlet katkısına hak kazanmaya esas sürede değerlendirilmektedir. Buna göre eski katılımcıların 01.01.2013 tarihinden itibaren;

- a) Sistemde 3 yılı tamamlamış ancak 6. yılını tamamlamamış olması halinde 1 yıl,
- b) Sistemde 6 yılı tamamlamış ancak 10. yılını tamamlamamış olması halinde 2 yıl,
- c) Sistemde 10. yılını tamamlamış olması halinde 3 yıl, devlet katkısına hak kazanmaya esas sürelerine eklenecektir.

Bu durumda katılımcıların devlet katkısına hak kazanmaya esas süreye ekleme yapabilmesi için mutlaka 01.01.2013 tarihinden itibaren en az 3 yıl sistemde kalmaları gerekmektedir. Katılımcı sistemde ne kadar uzun süre kalırsa devlet katkısından da o oranda faydalanmaktadır (www.muhasibetr.com Erişim Tarihi 09.04.2013).

2.2.5. Katkı Payı

Katkı payı: Emeklilik sözleşmesine göre şirkete ödenen, giriş aidatı hariç, tasarrufa yönelik tutarıdır.

Katılımcı katkı payı, 5510 sayılı Kanununun 80. maddesi göre prime esas kazancının %3’üne karşılık gelmektedir. Bakanlar Kurulu isterse bu oranı iki katına kadar artırmaya, yada yüzde bire kadar azaltmaya yetkilidir. Bu tutar, en geç çalışanın ücretinin ödeme gününü takip eden iş günü işveren tarafından şirkete aktarılır. Ancak işveren katkı payını belirtilen sürede şirkete aktarmaz veya daha geç aktarırsa çalışanın birikiminde meydana gelebilecek maddi kayıptan sorumludur. Katılımcı, emeklilik planına dâhil olduğunu tarihi takip eden iki ay içinde (cayma süresi) sözleşmeden cayması hâlinde, ödenen katkı payları, varsa hesabında bulunan yatırım gelirleri ile birlikte on iş günü içinde çalışana iade edilir. İş yeri değiştiren katılımcının yeni işyerinde bir emeklilik planı var ise çalışanın birikimi ve sistemde

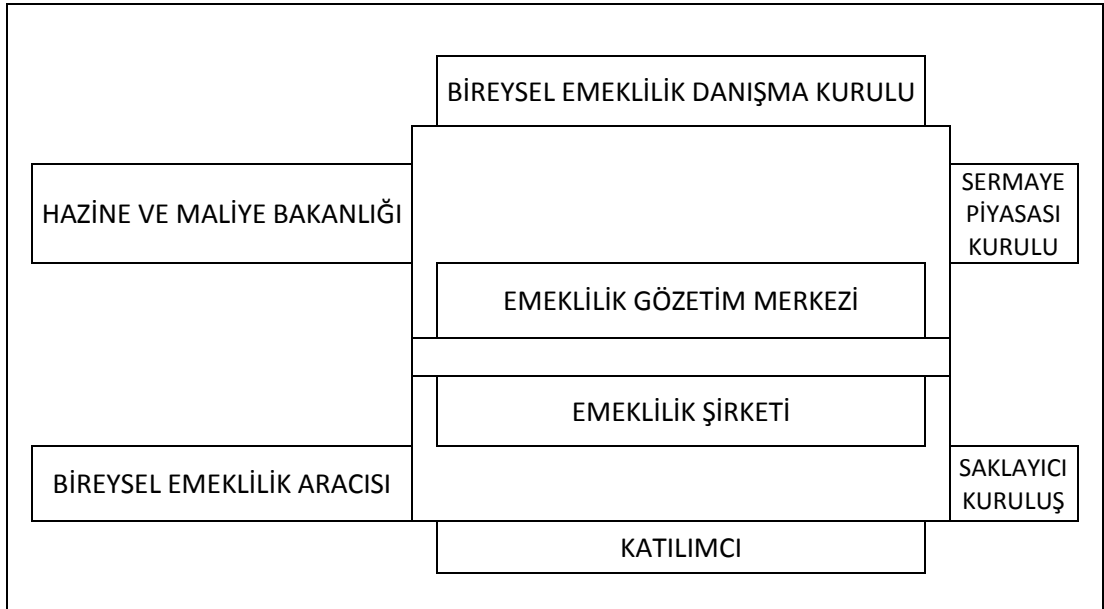
kazandığı emekliliğe esas süresi yeni işyerindeki emeklilik sözleşmesine aktarılmaktadır. Yeni işyerinde emeklilik planının mevcut olmaması durumunda katılımcı, önceki işyerinde düzenlenmiş sözleşme kapsamında katkı payını ödemeye devam edebilir yada emeklilik sözleşmesini sonlandırabilir. Çalışan talebini, işyeri değişikliğini izleyen ayın sonuna kadar emeklilik şirketine bildirmek zorundadır (www.businessht.bloomberght.com Erişim Tarihi 28.04.2019).

Bu süreçte Bankalar, ilgili diğer kamu kurumları, çalışan katkı payının takip ve tahsili için ihtiyaç duyulan verileri, emeklilik gözetim merkezi ile takip ve tahsil sorumluluğu ile yetkilendirilecek kuruluşa aktarır (6740 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m.ek2).

2.2.6. Bireysel Emeklilik Sisteminin Tarafları

BES'in merkezinde bulunan taraflar katılımcı ve emeklilik şirkettir. Emeklilik sözleşmesi ise sistemin temel unsurudur (Uyar 2012: 38).

BES işleyiş şemasına göre katılımcı, Takasbank, SPK, Bireysel Emeklilik Aracısı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu, Emeklilik Gözetim Merkezi ve emeklilik şirketi bulunmaktadır (Kızılgöçer 2014: 38).

Şekil 6. Bireysel Emeklilik Sisteminin Tarafları

Kaynak: Kızılgöçer, Z. (2014). *Bireysel Emeklilik Sistemi ve Bireysel Emeklilik Sistemindeki Sigorta Şirketlerinde Fon Yönetimi Yüksek Lisans Tezi*, 38. Erzurum.

Şekil 6'da BES'de yer alan tüm taraflar belirtilmiştir. Tüm bu sistemin işleyebilmesi için öncelikle katılımcı ve emeklilik şirketinin bulunması gerekmektedir.

2.2.6.1. Katılımcı

Katılımcı, gerekli şartları taşıması halinde emeklilik sözleşmesi ile sisteme dahil olan gerçek kişidir. Katılımcılar medeni hakları kullanma ehliyetine sahip, bireysel emeklilik hesabına katkı payı ödeyen, emeklilik sözleşmesinin taraflarından birisidir (Uyar 2012: 37).

Katılımcının hak ve yükümlülükleri;

- Katılımcı, emeklilik sözleşmesinde yer alan hususlar doğrultusunda her ay katkı payı öder.
- Katılımcı, sözleşme kapsamında katkı payının aynı şirkete ait bir veya birden fazla fon arasında değerlendirilmesine karar verebilir.
- Katılımcı, bireysel emeklilik hesabındaki birikimlerinin başka bir emeklilik şirketine aktarılmasını talep edebilir (4632 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Kanunu m.5).

2.2.6.2. Portföy Yöneticisi

Emeklilik şirketleri tarafından kurulmuş olan fonları yöneten profesyonel kuruluşlardır. Düzenleme ve denetlemelerini SPK yapmaktadır. Yöneticiler, fon portföyünü yönetirken; riskleri, likidite ve getiri unsurlarını ve yatırım sınırlamaların dikkate alarak hareket etmek durumundadırlar (Uyar 2012: 38).

2.2.6.3.Emeklilik Şirketi

Emeklilik şirketi, kanunda şu şekilde tanımlanmıştır; “Emeklilik şirketi, belirli bir kanuna göre kurulan ve bireysel emeklilik sisteminde faaliyet göstermek üzere emeklilik branşından ruhsat almış şirketi ifade eder.” Bireysel emeklilik şirketinin bazı özellikleri (4632 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Kanunu m.8);

- Anonim şirket olması,

- Faaliyet konusunun 4632 sayılı kanunda belirtilen faaliyetlerle sınırlandırılmış olması,
- Sermayesinin yirmi milyon liradan az olmaması ve ödenmiş sermayesinin asgari on milyon lira olması ve kalanının üç yıl içerisinde ödenmesinin taahhüt edilmesi gerekmektedir (Avcı 2011: 38).

2.2.6.4. Takasbank

Takasbank Emeklilik Yatırım Fonlarının Kuruluş ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik’ te belirtildiği gibi “Saklayıcı” görevini görmektedir. Bu sebeple Takasbank “Saklayıcı Kuruluş” olarak da ifade edilir (Kaydu 2006: 45). Bireysel Emeklilik Fonları açısından Takasbank bazı fonksiyonları üstlenmiş bulunmaktadır. Bu fonksiyonlar şu şekilde sıralanabilir;

- Fon varlıklarını saklamak,
- Fon adına yapılan alım ve satım işlemlerinde takasının gerçekleştirilebilmesi için gerekli ortamın sağlanmak ve kontrol etmek,
- Fon paylarını katılımcı nezdinde tutmak ve katılımcılara fon hesaplarını izleme imkanı sağlamak,
- Portföy değerinin ve birim pay değerinin hesaplanmasının kontrolünü sağlamak,
- Fondan yapılacak ödeme ve virman işlemlerinin kontrol etmek,
- Şirket değişikliği yapılması halinde şirketler arası nakit transferlerinin gerçekleştirilmesini sağlama fonksiyonu vardır.

Emeklilik yatırım fonundaki varlıklar, emeklilik şirketlerinin varlıklarından ayrı olarak saklayıcı kuruluşta saklanması sayesinde katılımcıların birikimleri, emeklilik şirketlerinin iflas etmesi, kapanması, devredilmesi, birleşmesi gibi durumlara karşılık güvence altına alınmıştır (Uyar 2012: 40).

2.2.6.5. Sermaye Piyasası Kurulu

Bireysel emeklilik sisteminde emeklilik yatırım fonları, portföy yönetim şirketleri ve bu şirketlerin sözleşmeleriyle saklayıcılara ilişkin düzenlemeler SPK

tarafından yapılmaktadır. Emeklilik şirketleri ve bireysel emeklilik araçlarının, topluma açıklayacakları bilgilerin, bakanlığa ve SPK'ya açıklanmış verilerle uyumlu olması gerekmektedir. SPK sadece düzenleme fonksiyonuna sahip değildir. Aynı zamanda denetleme fonksiyonu da bulunmaktadır. Emeklilik yatırım fonunun denetçisi, fonun mali durumunu zayıflatacak veya olağandışı sonuçlar doğuracak durumları SPK'ya denetim raporu ile bildirmek zorundadır. Emeklilik şirketinin, portföy yöneticilerinin ve saklayıcı kurumun faaliyetleri en az yılda bir kez SPK tarafından denetlenir. Bağımsız denetçi ise fonların üçer aylık ve yıllık bağımsız dış denetim sonuçlarını, görüşünü içeren raporu ve bağımsız denetim raporunu SPK'ya göndermek zorundadır (www.egm.org.tr, Bireysel Emeklilik Gelişim Rap. 2004: 37).

2.2.6.6. Hazine ve Maliye Bakanlığı

Bireysel Emeklilik Sistemi'nde izin ve ruhsatların verilmesi, kurulacak şirketlerin denetimi Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca yapılmaktadır. Bakanlık BES'in uygulama esasları konusunda belirleyici kuruluş rolünü müsteşarlıktan devralmıştır. Ayrıca ana sözleşme değişiklikleri, belirli oranların üzerindeki hisselerin devri de bakanlığın iznine tabidir. Tüm yeni emeklilik planları ya da mevcut planlar üzerindeki her türlü değişiklik bakanlığın onayı ile gerçekleşmektedir.

2.2.6.7. Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu

Bireysel emeklilik politikalarını belirlemek ve bu politikaların gerçekleştirilmesi için alınması gerekli önlemler konusunda önerilerde bulunmak, mevzuat düzenlemeleri hakkında tavsiye niteliğinde karar almak üzere BEDK kurulmuştur. BEDK, Hazine ve Maliye Bakanlığı başkanlığında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, SPK tarafından görevlendirilecek en az genel müdür düzeyinde birer temsilciden oluşur. BEDK, en az üç ayda bir Bakanlıkça önerilen tarih ve gündemle toplanır (4632 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Kanunu m.3).

2.2.6.8. Emeklilik Gözetim Merkezi

Emeklilik Gözetim Merkezi, Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile ilgili mevzuat uyarınca merkezi İstanbul'da olmak üzere 10 Temmuz 2003 tarihinde kurulmuştur. Emeklilik Gözetim Merkezi, Bakanlığın gözetimine

tabidir. Emeklilik gözetim merkezinin çalışma esas ve usulleri Bakanlık tarafından belirlenir (4632 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Kanunu m.20-A).

- EGM BES'in güvenli bir şekilde işletilmesini sağlamak, katılımcıların hak ve menfaatlerini korumak maksadıyla gerekli verileri sağlar.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı ile SPK gibi denetleyici kamu otoriteleri EGM'nin sağladığı verileri karar alırken kullanır.
- Emeklilik faaliyeti için ruhsat başvurusunda bulunan emeklilik şirketleri ile halihazırda faaliyet gösteren şirketlerin teknik altyapılarına ilişkin sınaama ve değerlendirme işlemlerini de yürütür.
- EGM tarafsızlık ilkesi çerçevesinde tarafları bilgilendirir.
- Emeklilik sözleşmesinin uygulanmasında sözleşme taraflarının şikayetlerini tarafsız olarak inceler, değerlendirir ve gerekli görülmesi halinde ilgili kamu birimlerini bilgilendirir.
- Sistemin güvenilir ve şeffaf bir şekilde işletilmesine yönelik önerilerde bulunur.
- Bakanlık tarafından kendisine iletilen devlet katkısı tutarını, ilgili sözleşmeler çerçevesinde emeklilik şirketlerine dağıtır.
(www.bagkurdanismanlik.blogspot.com Erişim Tarihi 28.04.2019).

2.2.6.9. Bireysel Emeklilik Aracıları

“Katılımcılara emeklilik şirketleri tarafından sunulan emeklilik sözleşmelerine aracılık yapan veya bunları emeklilik şirketi adına yapan gerçek kişi” şeklinde tanımlanmıştır. Bireysel emeklilik aracısı olabilmek için aşağıdaki niteliklere sahip olmak gerekmektedir (Bireysel Emeklilik Aracıları Hakkında Yönetmelik m.4).

- Lisans mezunu olmak,
- Sınavda başarı göstermiş olmak,
- Müflis ve konkordato ilan etmiş olmamak, bireysel emeklilik veya sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla adli para cezasına mahkum edilmemiş olmak,

- Meslekin gerektirdiği Őeref ve haysiyetine aykırı davranışlarda bulunmamış olmak.

2.2.7. Cayma Hakkı

OKS ile gönüllülük esasına göre sisteme üye olma durumu ortadan kalktığı için bazı çalışanlar sistemden ayrılmak istemektedir. İlk katkı payının emeklilik Şirketinin hesabına yattığı günü takip eden ilk iş günü emeklilik planının kişiye posta veya elektronik posta yolu ile gönderilmektedir. Bu bildirim katılımcıya ulaşmasından sonraki iki ay "BES cayma süresi" olarak ifade edilmektedir. Katılımcılar cayma süresi içinde sistemden çıkma hakkını, birikimleri üzerinde herhangi bir maddi kesintiye uğramadan kullanabilme hakkına sahiptir. Cayma süresinin bitiminde sistemde üyeliğini devam ettiren katılımcıya ise bin lira tutarında devlet teşviki ödenir (www.sigortaladim.com Erişim 15.01.2019).

Bireysel Emeklilik Sistemi'nde otomatik katılım yönetmeliğinde getirilen değişiklik ile cayma hakkını kullananlar için daha önce 2 yıl olan zorunlu geri dönüş süresi 3 yıla çıkarılmıştır. Hazine ve Maliye Bakanlığı, gerek gördüğü takdirde otomatik katılım süresini 5 yıla kadar uzatılabilme yetkisine sahiptir (www.haberturk.com/bes-te-yeni-duzenleme-2273839-ekonomi,Erişim14.01.2019). Ayrıca eski uygulamada sistemden ayrılma durumunda 5 farklı tevkifat uygulanmakta iken yeni sistemde tevkifat 4'e indirilmiştir (Büyükkara, Balcı 2014: 8).

2.2.8. Otomatik Katılım Sisteminde Vergi Avantajı

Emekliliğe hak kazanarak ayrılmak isteyenler %5 oranında stopaj ödemektedir. Vefat halinde ise tayin edilmiş varis hiçbir kesinti olmaksızın tüm ödeme ve getirileri alma hakkına sahiptir. Eğer, 10 yıl süre ile katkı payı ödemedi sistemden ayrılırsanız toplam birikiminiz üzerinden %15, 10 yıl süre ile katkı payı ödemiş olmakla birlikte emeklilik hakkı kazanmadan ayrılırsanız toplam birikiminiz üzerinden %10 oranında stopaj ödeme durumu söz konusudur. Sistemden vergi avantajı sağlayabilmek için uzun dönemli tasarruf yapılması gerekmektedir. Sistemde bulunma süresi uzadıkça vergi avantajı da artış göstermektedir

(<https://www.sigortam.net/bireysel-emeklilik-sistemi/bireysel-emeklilik-vergi-avantaji-rehberi> Erişim Tarihi 09.01.2020).

2.2.9. Bireysel Emeklilik Sistemi ile Otomatik Katılım Sisteminin Karşılaştırılması

27 Ekim 2003 tarihinde yürürlüğe giren bireysel emeklilik sistemi ile 1 Ocak 2017 tarihinde sistemin otomatik katılıma dönüştürülmesi arasında benzer ve farklı yönler bulunmaktadır. Yeni sistemin eski sisteme göre avantajlar sağladığı net bir şekilde görünmesine rağmen sistemin zorunlu tutulması başta olmak üzere bazı düzenlemeler de dezavantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. BES ile OKS'nin tüm yönleri ile karşılaştırıldığı tablonun ilk bölümünde farklılıklar, ikinci bölümünde ise benzerlikler ortaya konulmuştur.

Tablo 5. BES ile OKS'nin Farklılıkları

	BES (Bireysel Emeklilik Sistemi)	OKS (Otomatik Katılım Sistemi)
İki sistem arasındaki farklar	Sisteme gönüllü katılım esastır.	Sisteme katılım zorunludur.
	Sisteme üye olabilmek için fiil ehliyetine sahip olmak gereklidir.	45 yaşını doldurmamış çalışanları kapsar.
	Bireysel emeklilik sözleşmesi emeklilik şirketini katılımcı belirler	İşveren emeklilik şirketini belirler.
	Katılımcı teklif formunun imzalandığı ya da onaylandığı tarihten itibaren 2 ay içinde sistemden cayabilir.	Katılımcıya emeklilik şirketi tarafından yapılan bildirimden sonra 2 aylık cayma süresi mevcuttur.
	Cayma hakkının bulunduğu 2 aylık süre içinde birikimlerde değer kaybı olursa şirket bu kaybı karşılamaz.	Cayma hakkının bulunduğu 2 aylık süre içinde birikimlerde değer kaybı olursa şirket bu kaybı karşılar.
	Katılımcının her ay ödediği katkı payının %25'i oranında devlet katkısı yansıtılır.	<ul style="list-style-type: none"> • Katılımcının her ay ödediği katkı payının %25'i oranında devlet katkısı yansıtılır. • Cayma süresi sonunda sistemde üyeliği devam edenlere bir defaya mahsus 1.000 TL ödeme yapılır. • Hak ettiği birikimi en az 10 yıl içerisinde tahsil edileceğini tahattüt eden katılımcıya birikimlerinin %5'i oranında devlet katkısı sağlanır.
	Devlet katkısı ödemesi hesaba nakden ödenir.	Devlet katkısı hak kazanıncaya kadar katılımcı hesaplarına yansıtılır, hak kazanılan tutarlar ise hesaba hak kazanma oranına göre nakden ödenir.
	Katkı payının belirlenmesinde herhangi bir standart yoktur.	Katkı payı katılımcının kazancının %3'ü kadardır.
	Ek katkı payı ödeme hakkı vardır.	Katılımcının ek katkı payı ödeme hakkı yoktur.
	Emeklilik şirketinin kesinti yapabileceği kalemler mevcuttur.	Emeklilik şirketinin kesinti yapabileceği bir durum yoktur.
	<p>Katılımcılara sunulan fon türleri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hisse Senedi Fonu • Katılım Fonu • Karma Fon • Para Piyasası Fonu • Endeks Fon • Fon Sepeti Fonu • Değişken Fon • Standart Fon • Yaşam Döngüsü/Hedef Fon	<p>Katılımcılara sunulan fon türleri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Başlangıç Fon • Standart Fon • Diğer Fonlar • Muhafazakâr/ Temkinli • Dengeli • Atak/Dinamik/Büyüme • Agresif
	Emeklilik planı değişikliğine katılımcı karar verir.	Emeklilik planı değişikliğine işveren karar verir.

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/otomatik-katilim/oks--bes-karsilastirmasi/> Erişim Tarihi 14.02.2019

Tablo 4'de BES ile OKS'nin farklı yönleri yer almaktadır. Bu farklılıkların en önemlilerinden birisi de BES'de katılım gönüllü iken OKS'de katılım otomatik

olarak gerçekleştirilmektedir. Yine önemli farklardan birisi de BES’de sisteme üyelik için yaş sınırı yok iken yeni düzenlemede 45 yaş sınırı getirilmiştir. BES’de yer alan % 25 devlet katkısına ek olarak cayma sürecinin sonunda üyeliğini devam ettirenlere 1000 lira devlet teşviği OKS’de yer almaktadır.

Tablo 6. BES ile OKS’nin Benzer Tarafları

BES (Bireysel Emeklilik Sistemi) ve OKS (Otomatik Katılım Sistemi)	
İki sistemde ortak olan noktalar	Her iki sistemde de birikimlerin değerlendirileceği fonu katılımcı belirler.
	Sistemden erken ayrılma durumunda uygulanacak gelir vergisi oranı her iki sistemde de şöyledir; <ul style="list-style-type: none"> • 10 yıldan az süre sistemde kalan katılımcıların ayrılması durumunda % 15, • 10 yıl süreyle sistemde kalan ancak emeklilik hakkını kazanmadan ayrılma durumunda % 10, • Emeklilik nedeniyle ayrılma durumunda %5
	Katılımcı her iki sistemde de katkı payı ödemesine ara verebilme hakkına sahiptir.
	Devlet katkısına hak kazanma şartları her iki sistemde de; <ul style="list-style-type: none"> • Sistemde en az 3 yıl kalma durumunda %15'i, • Sistemde en az 6 yıl kalma durumunda %35'i • Sistemde en az 10 yıl kalma durumunda % 60'ı Emeklilik, vefat ve maluliyet hallerinde % 100’ü şeklindedir.
	Emeklilik hakkını kazanmış katılımcılara yapılacak ödeme şekilleri her iki sistemde de ortak olup seçenekler şöyledir; <ul style="list-style-type: none"> • Toplu ödeme • Programlı geri ödeme • Birikimlerin tümünün veya bir kısmının yıllık gelir sigortası sözleşmesi çerçevesinde maaş şeklinde ödenmesi
	Her iki sistemde de katılımcı talebi halinde istediği zaman sistemden ayrılabilir.
	Her iki sistemde de en az 10 yıl kalan ve 56 yaşını dolduran katılımcılar emekliliğe hak kazanır.
	Emeklilik şirketini değiştirmede uygulanacak süre sözleşmenin ilk yürürlük tarihinden 2 yıl, aktarımla kurulan sözleşmenin yürürlük tarihinden 1 yıl sonra istenilen zamanda emeklilik şirketi değiştirilebilir.

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/otomatik-katilim/oks--bes-karsilastirmasi/> Erişim Tarihi 14.02.2019

Tablo 5’de yer alan BES’in özellikleri 1 Ocak 2017 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren OKS’de devam ettirilmiştir. Her iki sistemde de emeklilik için 56 yaş sınırı bulunmaktadır. Ayrıca her iki sistemde de cayma hakkı katılımcılara verilmiştir. Sistemden emeklilik yada diğer durumlarda ayrılan katılımcılara uygulanan vergi oranları da aynı şekilde devam etmektedir. Devlet katkısını kazanma süreci de değişikliğe uğramadan aynı şekilde devam ettirilen özelliklerden biridir. Emeklilik ödemelerinin tahsilat şekilleri yine her iki sistemde 3 farklı yolla yapılabilmektedir.

2.2.10. Otomatik Katılım Sisteminde Emeklilik Süreci

25.08.2016 tarihli ve 29812 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6740 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile birlikte 1 Ocak 2017'den itibaren Bireysel Emeklilik Sistemi kademeli olarak uygulanma başlamıştır. Sisteme dahil olan katılımcıların emekli olabilmeleri bazı şartları taşımaları gerekmektedir.

2.2.10.1. Emeklilik Şirketleri

Katılımcıların ilgili şartları taşıması durumunda otomatik katılım ile sisteme dahil olabileceği on sekiz bireysel emeklilik şirketi mevcuttur. Bireysel Emeklilik Sistemi'ne katılmak için sözleşme akdedebileceğiniz tüm emeklilik şirketleri şöyledir;

Tablo 7. Güncel Emeklilik Şirketleri

SIRA	EMEKLİLİK ŞİRKETİ
1	Aegon Emeklilik ve Hayat A.Ş
2	Allianz Hayat ve Emeklilik A.Ş
3	Allianz Yaşam ve Emeklilik A.Ş
4	Anadolu Hayat ve Emeklilik A.Ş
5	Avivasa Emeklilik ve Hayat A.Ş
6	Axa Hayat ve Emeklilik A.Ş
7	Bereket Emeklilik ve Hayat A.Ş
8	BNP Paribas Cardif Emeklilik A.Ş
9	Cigna Finans Emeklilik ve Hayat A.Ş
10	Fiba Emeklilik ve Hayat A.Ş
11	Garanti Emeklilik ve Hayat A.Ş
12	Groupama Emeklilik A.Ş
13	Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş
14	Katılım Emeklilik ve Hayat A.Ş
15	Metlife Emeklilik ve Hayat A.Ş
16	NN Hayat ve Emeklilik A.Ş
17	Vakıf Emeklilik ve Hayat A.Ş
18	Ziraat Hayat ve Emeklilik A.Ş

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/emeklilik-sirketlerine-erisim/> Erişim Tarihi 10.06.2019

Tablo 6’da 10 Haziran 2019 tarihi itibariyle sistemde faaliyetlerini devam ettiren 18 emeklilik şirketi yer almaktadır.

2.2.10.2. Emeklilik Şartları

OKS sistemine zorunlu olarak dahil olan katılımcı, bireysel emeklilik sistemine giriş tarihinden itibaren en az 10 yıl sistemde üyeliği devam etmek şartıyla 56 yaşını tamamladıktan sonra emekliliğe hak kazanmaktadır (Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik m.16).

2.2.10.3. Devlet Katkısı Kazanma Süreci

Devlet katkısı, katılımcı tarafından her ay ödenen katkı payının %25’i oranında devlet tarafından katılımcı hesabına aktarılan tutardır. Devlet katkısı üst sınırı, brüt asgari ücretin yıllık tutarının %25’i olup 2020 yılı için bu üst sınır 8.829,00 TL’dir.

Devlet katkısı tutarı, katkı payı ödemesinin emeklilik şirketi hesaplarına nakden intikal ettiği ayı takip eden ay katılımcı hesabına sistem üzerinde aktarılır. Katılımcının sistemde üye olarak kaldığı süreye bağlı olarak hak ettiği devlet katkısı tutarı değişmektedir. Her ne kadar aylık ödenen katkı payının %25’i oranında devlet katkısını hak etmiş olsa da bu tutar kişinin BES hesabına yatmadan ayrıca takip edilmektedir. Burada dikkate alınan süreler ise;

- Asgari 3 yıl BES üyesi olunması durumunda devlet katkısının %15’ine,
- Asgari 6 yıl BES üyesi olunması durumunda devlet katkısının %35’ine,
- 10 yıl BES üyesi olunması durumunda devlet katkısının %60’ına,
- Emekli olmanız, vefat etmeniz ya da maluliyetiniz halinde devlet katkısının %100’üne, hak kazanılmaktadır.

2.2.10.4. Emeklilik Birikimlerinin Ödenmesi

BES’de 10 yıllık üyelik ve 56 yaş sınırını doldurarak emeklilik hakkını elde eden katılımcı için birikimlerini ve devlet katkısını tahsil edebileceği iki seçeneği vardır. Katılımcı, birikiminin ve hak ettiği devlet katkısının tamamını yada bir kısmını toplu olarak, programlı geri ödeme ya da yıllık gelir sigortası

seçeneklerinden birini seçerek tahsil edebilmektedir. Birikimini almak için şirkete başvuran katılımcıya emeklilik seçenekleri hakkında bilgilendirme yapılır. Emeklilik şirketi emeklilik bilgi ve talep formu ile hesap özetini, katılımcıya ait posta adresine veya güvenli elektronik iletişim araçları ile başvurunun şirkete ulaşmasından itibaren beş iş günü içinde gönderir. Emeklilik bilgi formunun içeriğinde emeklilik seçenekleri ile bu seçeneklere göre hazırlanmış mali bilgiler bulunmaktadır. Emeklilik bilgi formu ile katılımcıya yapılan bilgilendirme neticesinde katılımcının, birikiminin ve devlet katkısı hesabındaki tutarların tamamının kendisine ödenmesini talep etmesi durumunda şirket, mevzuat hükümleri uyarınca katılımcıya ödemeyi gerçekleştirir. Eğer katılımcı birikimini ve devlet katkısı tutarını programlı geri ödeme yoluyla almak isterse, katılımcının talebine göre kendisine aylık, üç aylık, altı aylık veya yıllık dönemlerde düzenli ödeme programı hazırlanır. Katılımcı her ne kadar programlı ödeme yolunu seçmiş olsa da talep etmesi durumunda hesabında kalan tutarın tamamını istediği anda alma hakkına sahiptir (Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik m.16/5).

2.2.11. Otomatik Katılım Sistemi Emeklilik Yatırım Fonları

OKS'de emeklilik şirketleri çalışanlarına faizli ve faizsiz fon seçenekleri sunmaktadır. Sunulacak fonlar, sertifikanızın sistemde geçirdiği süreye bağlı olarak aşağıdaki şekilde değişir.

Tablo 8: Süreye Bağlı Olarak Yatırım Fonları

Fonun Sunulma Dönemi	Birikimlerin Değerlendirileceği Fonlar
Cayma süresi boyunca (Plana dahil olma bildirim + 2 Ay)	Başlangıç Fonu
Cayma süresi sonu + 10 Ay	Katılımcı fon tercihini belirlemez ise başlangıç fonu Katılımcı fon tercihini belirlediği durumda standart fon veya diğer fonlar
Plana dahil olma bildirim +1 Yıl	Katılımcı fon tercihi belirlemez ise standart fon Katılımcı fon tercihi belirlediği durumda başlangıç fonu veya diğer fonlar

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/otomatik-katilim/emeklilik-yatirim-fonlari/> Erişim Tarihi 27.05.2019

Tablo 7’de görüldüğü üzere sisteme ilk üyelikte katılımcıların katkı payları standart fonda değerlendirmeye alınmaktadır. Cayma sürecinin sonunda katılımcının talebine göre fon değişikliği yapılabilirken katılımcı herhangi bir talepte bulunmadığı takdirde katılımcının fonlarının nasıl değerlendirileceği yine tablo 7’de belirtilmiştir.

2.2.11.1. Faiz İçermeyen BES Fonları

BES’de dini hassasiyet taşıyan katılımcılara İslami finans kurallarına ve katılım bankacılığı prensiplerine uygun faiz içermeyen Emeklilik Yatırım Fonları sunulmaktadır. Bahsedilen EYF’ler; fonu sunan şirketinin danışma kurulu onayından geçmiş, İslam dinine göre fon alım ve fon satım işlemini caiz olduğu kararı verilmiş olması gerekmektedir. Bu fonlar;

- Altın ve diğer kıymetli madenler,
- Kıymetli madenleri içerisinde barındıran sermaye piyasası araçları,
- Katılım bankacılığına uygun hisse senetleri,
- Katılım bankalarında açılacak olan TL, EURO, USD katılma hesapları,
- Faiz içermeyen menkul kıymet yatırım fonları,
- Türkiye’de veya yurtdışında ihraç edilen sukuk vb. faizsiz borçlanma araçlarıdır.

2.2.11.2. Başlangıç Fonu

BES’e ilk kez dahil edilen çalışanlardan alınan ve cayma süresini de kapsayacak şekilde katılımcılardan tahsil edilen katkı paylarının değerlendirildiği fondur. Cayma süresini dolduran ve herhangi bir fon tercihi belirtmeyen katılımcıların birikimleri, takip eden on ay boyunca ilgili başlangıç fonunda değerlendirilmeye devam etmektedir. Çalışan cayma süresinin tamamlanmasının ardından başlangıç fonundan ayrılma talebinde bulunabilir ya da birikimlerinin başlangıç fonunda değerlendirilmesinin devamını isteyebilir. (www.halkemeklilik.com.tr Erişim 28.04.2019).

Tablo 9: Faizli Başlangıç Fonları

YATIRIM YAPILABİLECEK VARLIKLAR	Asgari Limit	Azami Limit
TL mevduat ve/veya katılma hesabı	60%	80%
Müşterilerle ihraç edilen Türk Lirası cinsinden azami 184 gün vadeli ve/veya vadesine azami 184 gün kalmış	20%	40%
Borçlanma araçları,		
Gelir ortaklığı senetleri,		
Kira sertifikaları	0%	20%
Ters repo,		
Takasbank ve/veya yurt içi organize para piyasası işlemleri,		
Vaad sözleşmeleri		

Kaynak:<https://www.egm.org.tr/otomatik-katilim/emeklilik-yatirim-fonlari/> Erişim Tarihi 27.05.2019

Tablo 8'e de katılımcıların seçebileceği ve limitleri belirlenmiş faizli başlangıç fonları bulunmaktadır.

Tablo 10: Faizsiz Başlangıç Fonu

YATIRIM YAPILABİLECEK VARLIKLAR	Asgari Limit	Azami Limit
Türk Lirası cinsinden katılma hesapları	60%	100%
Bankalarca ihraç edilen borsada işlem gören Türk Lirası cinsinden azami 184 gün vadeli veya vadesine azami 184 gün kalmış kira sertifikaları		
Vaad sözleşmeleri,	0%	4%
Türk Lirası cinsinden Müşterilerle ihraç edilen 184 gün vadeli ve/veya vadesine azami 184 gün kalmış		
Gelir ortaklığı senetleri		
Kira sertifikaları		

Kaynak:<https://www.egm.org.tr/otomatik-katilim/emeklilik-yatirim-fonlari/> Erişim Tarihi 27.05.2019

Katılımcılara sunulan başlangıç fonlarının faizsiz olanları da Tablo 9'da yer almaktadır.

2.2.11.3. Standart Fon

Bir yılını dolduran ve halihazırda herhangi bir fon tercihinde bulunmayan çalışanların birikimleri standart fonda yatırıma yönlendirilir (www.halkemeklilik.com.tr Erişim 28.04.2019). Emeklilik şirketi faizli ve faizsiz

olmak üzere iki adet standart fon sunmaktadır. Standart fonların yatırım yapabileceği varlıklar ve yatırım sınırlamaları şöyledir;

Tablo 11: Standart Fon Tablosu

YATIRIM YAPILABİLECEK VARLIKLAR	Asgari Limit	Azami Limit
Müsteşarlıkça ihraç edilen Türk Lirası cinsinden		
* Borçlanma araçları, * Gelir ortaklığı senetleri * Kira sertifikaları		
Türk Lirası cinsinden mevduat ve katılma hesabı	0%	40%
* Girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları, * Gayrimenkul yatırım fonu katılma payları, * Türkiye Varlık Fonu'nda ve/veya altyapı projelerine yatırım amacıyla kurulmuş şirketlerin ihraç ettiği sermaye piyasası araçları, * Müsteşarlıkça uygun görülen diğer sermaye piyasası araçları	10%	50%
Girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları	1%	50%
* Ters repo, * Takasbank ve/veya yurt içi organize para piyasası işlemleri, * Borsada işlem görmesi kaydıyla bankalar veya yatırım yapılabilir seviyede derecelendirme notuna sahip olan diğer ihraççılar tarafından ihraç edilen borçlanma araçları, * Niteliği itibari ile borçlanma aracı olduğu Sermaye Piyasası Kurulunca (Kurul) kabul edilecek sermaye piyasası araçları, * Kurul tarafından izahnamesi/ihraç belgesi onaylanan kira sertifikaları, * Kıymetli madenler, * Kıymetli madenlere dayalı sermaye piyasası araçları, * Yatırım fonu katılma payları, * Borsa yatırım fonu katılma payları, * Yatırım ortaklığı payları, ipotek ve varlık teminatl menkul kıymetler, * İpoteğe ve varlığa dayalı menkul kıymetler, * Aracı kuruluş ve ortaklık varantları, * Vaad sözleşmeleri * Müsteşarlıkça uygun bulunan diğer yatırım araçları	0%	30%
Ters repo ve Takasbank ve/veya yurtiçi organize para piyasası işlemleri	0%	2%

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/otomatik-katilim/emeklilik-yatirim-fonlari/> Erişim Tarihi 27.05.2019

Tablo10'da katılımcıların seçebileceği standart fonlar ve limitleri belirtilmiştir.

2.2.11.4. Başlangıç Fonu veya Standart Fondan Ayrılma Tercihinde Bulunan Çalışanlara Sunulacak Diğer Fonlar

Otomatik katılım sisteminde emeklilik şirketi, başlangıç ve standart fonuna ek olarak aşağıda belirtilen risk kategorisine sahip fonları da sunmaktadır.

2.2.11.4.1. OKS Temkinli Değişken Emeklilik Yatırım Fonu

Risk almadan faiz oranlarının getirilerinden yararlanmak isteyen, muhafazakar risk profiline sahip yatırımcılar için uygun fon grubudur. Tasarruflarını korumak ve düzenli getiri elde etmek isteyen katılımcılar için riski yani oynaklığı en düşük fondur. Sabit getirili yatırım araçlarının yoğunlukta olduğu bu fonu katılımcı risk algılama durumu ve yatırım beklentisine uygun bir oranda tercih edebilmektedir (www.halkemeklilik.com.tr Erişim Tarihi 28.04.2019).

2.2.11.4.2. OKS Dengeli Değişken Emeklilik Yatırım Fonu

Hem sermaye kazancı hem de temettü ve faiz geliri elde etmeyi hedefleyen, dengeli risk profiline sahip yatırımcılar için uygun fon grubudur. Piyasalarda alım fırsatının olduğu ve riski yüksek emeklilik fonlarının fiyatları daha makul seviyelere geldiğinde mevcut fonun oranını azaltarak ve daha riskli fonların oranını artırmak suretiyle olumlu piyasa beklentilerinden maksimum düzeyde faydalanılabilir (www.halkemeklilik.com.tr Erişim Tarihi 28.04.2019).

2.2.11.4.3. OKS Atak Değişken Emeklilik Yatırım Fonu

Portföy yöneticisinin atak risk grubuna en uygun portföy dağılımını yapacağını düşünen katılımcılar için kurulmuş bir fondur. Fon'un varlık dağılımı önceden belirlenmez. Günlük fiyat değişkenliği aşağı ve yukarı yönde oldukça sert olan bir fondur. Bu nedenle riskten kaçınmak isteyen katılımcılar için uygun değildir. Getiri beklentisi yüksek olduğu gibi riski yani fiyat değişkenliği de yüksek fondur (www.halkemeklilik.com.tr Erişim Tarihi 28.04.2019).

2.2.11.4.4. OKS Agresif Değişken Emeklilik Yatırım Fonu

Agresif risk profiline sahip yatırımcılar için uygun fon grubudur. Bu fon türünde de fonun varlık dağılımı önceden belirlenmemektedir. Günlük fiyat değişkenliği aşağı ve yukarı yönde en sert olan fondur. Bu nedenle riskten uzak durmak isteyen katılımcıların portföyüne uygun değildir. Piyasalardaki hafif ve sert

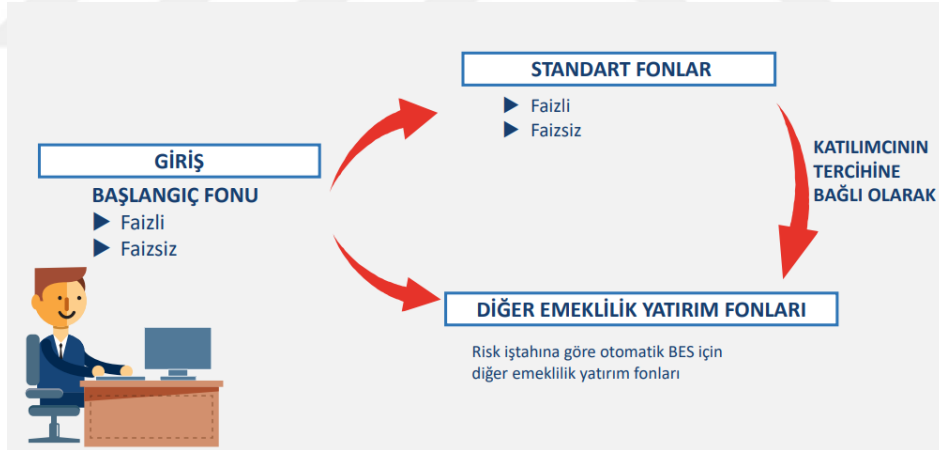
hareketlere karşı oldukça hassas bir fon olması sebebiyle yüksek getiri beklentisinin söz konusu olduğu kısa ve orta vadeli dalgalanmalardan rahatsız duymayarak uzun vadede yüksek getiri sağlanmak istenildiğinde tercih edilebilir (www.halkemeklilik.com.tr Erişim Tarihi 28.04.2019).

Tablo 12: Başlangıç ve Standart Fon Harici Yatırım Seçenekleri

Başlangıç Fonu Ve Standart Fon Harici Yatırım Seçenekleri	Risk Değeri
Muhafazakar / Temkinli	1-2
Dengeli	3-4
Atak / Dinamik / Büyüme	4-5
Agresif	5-7

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/otomatik-katilim/emeklilik-yatirim-fonlari/> Erişim Tarihi 27.05.2019

Katılımcıların katkı payları sistemde öncelikle başlangıç fonunda değerlendirilmektedir. Cayma sürecinin sonunda katılımcı isterse standart fonlardan birini seçebilir. Ancak katılımcı hem başlangıç fonunu hem de standart fonu tercih etmezse katılımcıya tablo 11’de yer alan fon seçenekleri sunulmaktadır.

Şekil 7. OKS'de Fon Tercihleri

Kaynak: <https://www.otomatikbes.info/files/otomatik-katilim-nedir.pdf> Erişim Tarihi 28.03.2019

Şekil 7’de katılımcıların emekliliğe esas kesenekleri üzerinden hesaplanan katkı paylarını değerlendirmek için seçebileceği fonlar gösterilmiştir.

2.2.12. Bireysel Emeklilik Sistemi ve Otomatik Katılım Sistemi Verileri

2003 yılında hayatımıza giren BES ile 2017 yılında uygulamaya konan OKS’de gün geçtikçe hem üye sayısında hem de toplanan fonda dikkat çekici bir oranda artış olmaktadır. Bunların yanında sisteme üye olanların cinsiyetlere ve yaşlara göre dağılımı, şirketler bazında katılımcı sayıları ve fon tutarları, cayma haklarını kullananların cinsiyet ve yaşlara göre dağılımı gibi bir çok istatistiki veriler ise şöyledir;

2.2.12.1. Bireysel Emeklilik Sistemi İstatistiki Verileri

Katılımcıların toplam fon tutarları toplamı 98.648 milyon liranın üzerinde bir tutara ulaşmıştır. Her ne kadar bazı katılımcılar faizli ve faizsiz fon ayırımından haberdar olmasa da 10.353 milyon liralık fon tutarı faizsiz fonlarda değerlendirilmektedir. Sistemde devletin sağlamış olduğu destek tutarı ise 21 Aralık 2019 tarihi itibarıyla 16.847 milyon lira seviyesine ulaşmıştır. Yine devlet desteğinde de faizli yada faizsiz fon seçenekleri bulunmaktadır. On sekiz emeklilik şirketinde toplam katılımcı sayısı yedi milyon kişiye yaklaşmıştır

Sistemin 21 Aralık 2019 tarihi itibarıyla fon tutarları özetle şöyledir;

Tablo 13. Fon Tutarı

Katılımcıların Fon Tutarı	98.648,4 Milyon TL
Faizli Fon Tutarı	88.294,9 Milyon TL
Faizsiz Fon Tutarı	10.353,5 Milyon TL
Devlet Katkısı Fon Tutarı	16.847,8 Milyon TL
Faizli Devlet Katkısı Fon Tutarı	15.618,6 Milyon TL
Faizsiz Devlet Katkısı Fon Tutarı	1.229,2 Milyon TL
Katılımcı Sayısı	6.847.858 Kişi
Katkı Payı Tutarı	66.580,7 Milyon TL
Yatırıma Yönlendirilen Tutar	65.464,9 Milyon TL

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/bes-ozet-verileri/> Erişim Tarihi 21.12.2019

21 Aralık 2019 tarihi itibarıyla BES’de yer alan katılımcı sayısı ve fon tutarlarına ilişkin bilgiler tablo 12’de verilmiştir. katılımcı sayısı 7 milyon kişiye

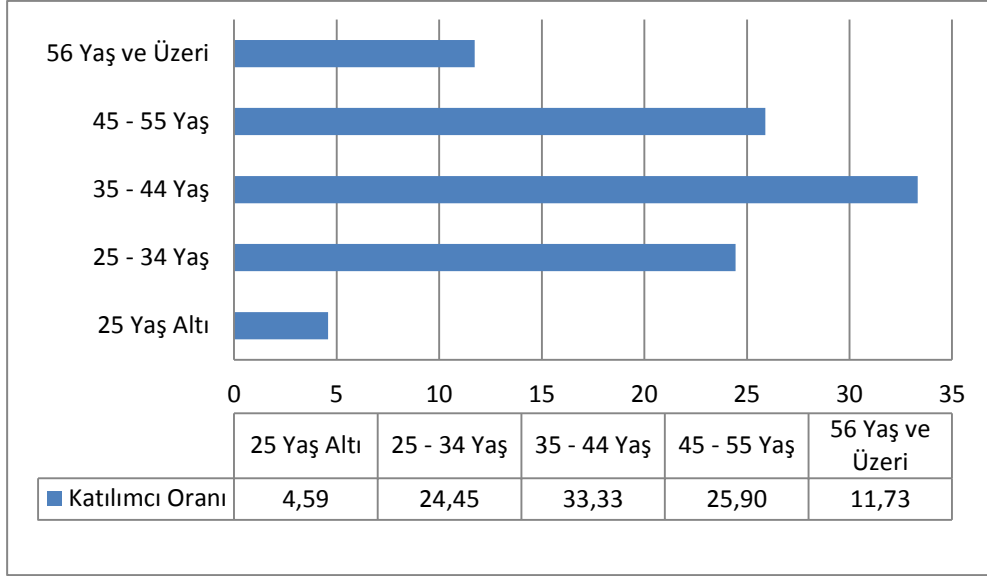
yaklaşmıştır. Aynı zamanda faizli fon tutarı faizsiz fon tutarının dokuz katına yaklaştığı da görülmektedir.

Tablo 14. Şirket Bazında BES Temel Göstergeler

Emeklilik Şirketi	Katılımcı Sayısı	Katılımcıların Fon Tutarı (TL)	Devlet Katkısı
Aegon Emeklilik ve Hayat A.Ş	37.115	136.984.033	17.461.937
Allianz Hayat ve Emeklilik A.Ş	93.182	3.162.634.025	464.391.802
Allianz Yaşam ve Emeklilik A.Ş	732.898	13.669.535.701	1.742.131.384
Anadolu Hayat ve Emeklilik A.Ş	1.088.579	18.108.568.612	3.319.512.999
Avivasa Emeklilik ve Hayat A.Ş	762.822	18.655.657.615	2.963.931.267
Axa Hayat ve Emeklilik A.Ş	33.695	475.945.169	104.347.527
Bereket Emeklilik ve Hayat A.Ş	182.241	2.491.304.029	413.865.642
BNP Paribas Cardif Emeklilik A.Ş	92.325	401.480.995	82.789.259
Cigna Finans Emeklilik ve Hayat A.Ş	79.867	766.162.045	160.626.450
Fiba Emeklilik ve Hayat A.Ş	90.237	1.778.543.807	250.405.216
Garanti Emeklilik ve Hayat A.Ş	1.105.225	14.151.570.897	2.547.286.714
Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş	583.632	4.579.287.965	973.686.204
Katılım Emeklilik ve Hayat A.Ş	274.769	1.752.196.501	369.200.952
Metlife Emeklilik ve Hayat A.Ş	184.098	1.792.718.836	352.664.189
NN Hayat ve Emeklilik A.Ş	255.449	3.512.183.695	632.363.136
Vakıf Emeklilik ve Hayat A.Ş	561.865	8.057.214.809	1.337.577.541
Ziraat Hayat ve Emeklilik A.Ş	689.858	5.156.409.220	1.115.579.286
Toplam	6.847.857	98.648.397.954	16.847.821.505

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erişim> Tarihi 21.12.2019

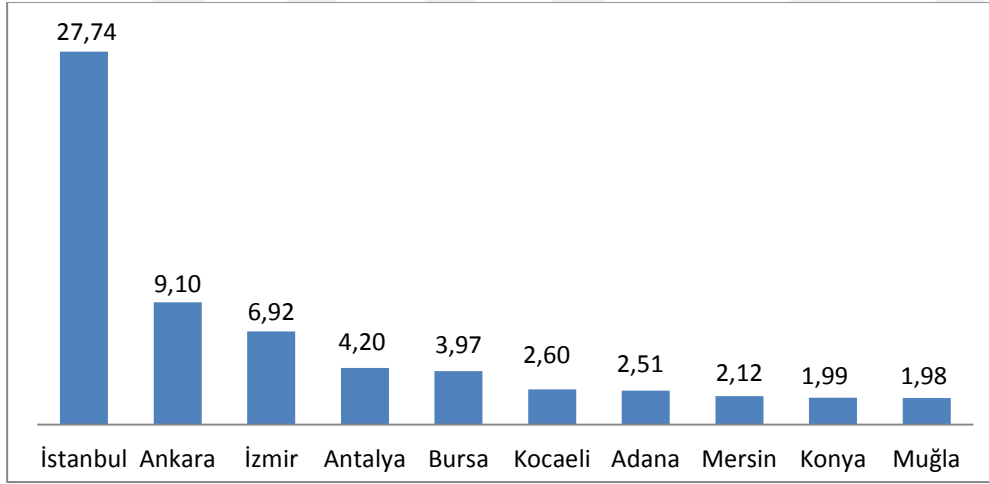
Tablo 13’de şirket bazında katılımcı sayısı, katılımcıların fon tutarı ve devlet katkısı tutarı yer almaktadır. En fazla katılımcının olduğu şirket Garanti Emeklilik ve Hayat A.Ş’dir. En az katılımcı ise Axa Hayat ve Emeklilik A.Ş’dir.

Şekil 8. Katılımcıların Yaş Dağılımı

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/katilimci-yas-dagilimi/> Erişim Tarihi 19.01.2020

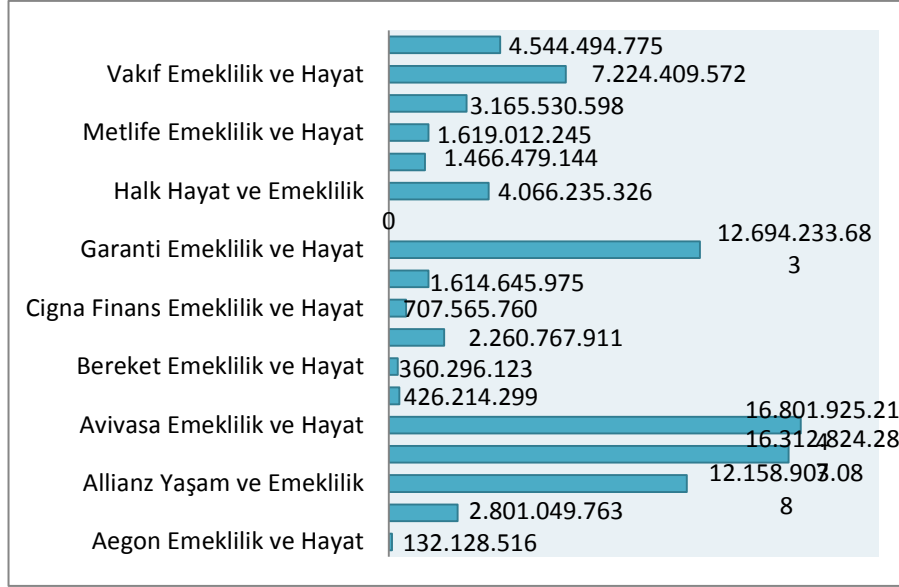
Şekil 8’de katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı gösterilmiştir. En çok katılımın bulunduğu yaş grubu 33 – 44 yaş aralığıdır. En az katılımın olduğu grup ise 25 yaş altı katılımcılardır.

Şekil 9. En Çok Katılımcının Bulunduğu 10 İlin Oranı

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/en-fazla-katilimcinin-yerlesik-oldugu-ilk-10-il/> Erişim Tarihi 19.01.2020

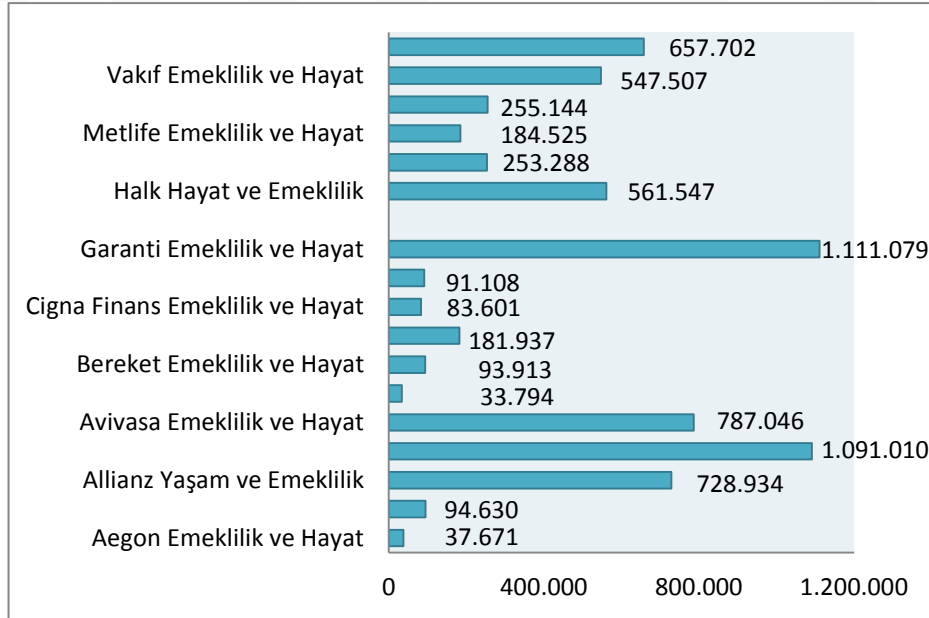
En çok katılımın bulunduğu 10 ili gösteren Şekil 9’a göre ilk sırada İstanbul yer almaktadır. İstanbul’u Ankara ve İzmir takip ederken ilk on il arasında son sırada Muğla bulunmaktadır.

Şekil 10. Şirket Bazında Fon Tutarı

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/katilimcilarin-fon-tutari/> Erişim Tarihi 19.01.2020

Şekil 10 incelendiği zaman şirket bazında fon tutarının en fazla olduğu şirket Avivasa Emeklilik ve Hayat A.Ş olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise Anadolu Hayat ve Emeklilik A.Ş gelmektedir.

Şekil 11. Şirket Bazında Katılımcı Sayısı

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/katilimci-sayisi/> Erişim Tarihi 19.01.2020

Şekil 11' göre BES'de 19 Ocak 2020 tarihi itibarıyla en çok katılımcının bulunduğu emeklilik şirketi Garanti Emeklilik ve Hayat A.Ş'dir.

Tablo 15: Fon Grupları Büyüklükler ve Ortalama Getirileri

	Fon Adedi	Toplam Net Varlık Değeri	Değişim Oranı	2019 Yılı Getirisi
Fon Grubu	30.11.2019	30.11.2019	2019 / 2018	%
Borçlanma Araçları TL	27	12.677	5,67	24,92
Borçlanma Araçları YP	23	13.731	31,27	17,21
Borçlanma Araçları Özel Sektör	2	763	27,05	18,98
Likit	18	11.850	23,98	20,43
Standart	27	8.690	23,59	23,67
Değişken	87	27.619	18,88	21,32
Karma	7	2.124	27,45	30,37
Fon Endeksi	2	22	19,6	23,3
Endeks	3	512	17,32	27,55
Kıymetli Madenler	15	14.012	87,9	22,62
Hisse Senedi	28	4.753	18,95	28,79
Devlet Katkısı	27	16.364	44,68	30,38
Başlangıç	28	1.187	4,42	18,87
Değişken (OKS)	86	212	159,33	25,09
Standart (OKS)	28	6.484	91,61	20,83
Toplam	408	120.998		21,76

Kaynak:<https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/fon-gruplari-buyuklukleri-ve-ortalama-getirileri/> Erişim Tarihi 21.12.2019

Tablo 14'te fon grupları ve bu fonlardan sağlanan ortalama getiriler yer almaktadır.

2.2.12.2. Otomatik Katılım Sistemi İstatistik Verileri

21 Aralık 2019 tarihi itibarıyla OKS'de katılımcı sayısı 5.382.345 kişi olmuştur. Sisteme üye olan sayısında artış görülmektedir. Toplam katkı payı tutarı ise 6.271 milyon lira olarak tespit edilmiştir.

Tablo 16: Otomatik Katılım Sistemi İstatistikleri

Katılımcıların Fon Tutarı	8.027,5 Milyon TL
Faizli Fon Tutarı	2.961,3 Milyon TL
Faizsiz Fon Tutarı	5.066,2 Milyon TL
Katılımcıların Sayısı	5.382.345 Kişi
Katkı Payı Tutarı	6.271,4 Milyon TL
Sertifika Tutarı	6.411.474 Adet
İşveren Sayısı	211.673

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/oks-istatistikleri> Erişim Tarihi 21.12.2019

Tablo 15’de 21 Aralık 2019 itibariyle OKS ile ilgili mevcut katılımcı sayısı, katılımcıların faizli ve faizsiz fon tutarları bilgisine yer verilmiştir.

Şekil 12. Otomatik Katılım Sistemini Uygulayan Ülkelerde GSYİH Değişimi

Kaynak: <https://www.otomatikbes.info/files/otomatik-katilim-nedir.pdf> Erişim Tarihi 28.03.2019

Şekil 12’de OKS’yi uygulayan ülkelerden bazılarının OKS öncesi ve sonrası fonlarının GSYİH’ya göre oranları verilmiştir.

Tablo 17: Şirket Bazında Otomatik Katılım Göstergeleri

Emeklilik Şirketi	Katılımcıların Fon Tutarı	Katkı Payı Tutarı	Katılımcı Sayısı
Aegon Emeklilik ve Hayat A.Ş			
Allianz Hayat ve Emeklilik A.Ş			
Allianz Yaşam ve Emeklilik A.Ş	447.652.891	356.036.439	462.868
Anadolu Hayat ve Emeklilik A.Ş	851.761.301	684.246.814	773.837
Avivasa Emeklilik ve Hayat A.Ş	770.054.830	601.236.659	754.966
Axa Hayat ve Emeklilik A.Ş	72.676.574	57.416.739	78.812
BNP Paribas Cardif Emeklilik A.Ş	141.681.994	111.467.624	207.617
Bereket Emeklilik ve Hayat A.Ş	40.006.701	30.419.620	13.560
Cigna Finans Emeklilik ve Hayat A.Ş	62.221.261	49.082.401	107.235
Fiba Emeklilik ve Hayat A.Ş	53.903.283	41.383.016	63.505
Garanti Emeklilik ve Hayat A.Ş	624.838.746	493.680.567	699.580
Groupama Emeklilik A.Ş			
Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş	1.344.914.498	1.036.242.279	646.894
Katılım Emeklilik ve Hayat A.Ş	204.707.394	159.864.728	255.610
Metlife Emeklilik ve Hayat A.Ş	110.261.414	87.233.355	129.419
NN Hayat ve Emeklilik A.Ş	144.298.191	112.747.155	189.448
Vakıf Emeklilik ve Hayat A.Ş	1.149.971.970	876.786.292	668.280
Ziraat Hayat ve Emeklilik A.Ş	2.008.565.442	1.573.586.522	976.976

Kaynak: http://web2.egm.org.tr/webegm2/chart/besgosterge/wg_sirketview_oto_tablolu.asp?raportip=25 Erişim Tarihi 21.12.2019

Tablo 16’da yer alan şirket bazında OKS göstergeleri incelendiğinde katılımcı sayısı en çok olan emeklilik şirketi Ziraat Hayat ve Emekliliktir. En az katılımcı ise Bereket Emeklilik ve Hayat şirketinde bulunmaktadır./

Tablo 18.OKS'de Gerçekleşme Oranı

	Kamu			Özel		
Üyeliği Devan Edenler	1.444.300	37,40%		4.835.272	28,50%	
Cayma Hakkını Kullananlar	1.693.645	43,86%	62,60%	8.847.785	52,15%	71,50%
Üyeliğini Sonlandıranlar	723.872	18,74%		3.282.757	19,35%	

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/>Erişim Tarihi 17.12.2019

Tablo 17’ye göre 17 Aralık 2019 tarihi itibarıyla kamu sektöründe çalışan katılımcıların %43,86’sı iki aylık cayma sürecini kullanarak sistemden ayrılırken %18,74 oranında bir katılımcı grubu da cayma sürecinden sonra üyeliğini sonlandırmışlardır. İki oran birlikte değerlendirildiğinde kamu sektöründe 13 Aralık

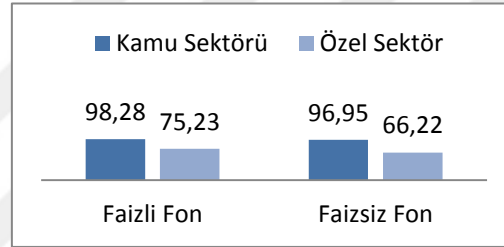
2019 tarihi itibariyle OKS'den ayrılma oranı %62,6'dır. Aynı durum özel sektörde %71,50'dir.

Tablo 19. Cayma Hakkını Kullananların Yaşlara Göre Oranı

	25 Yaş Altı	25 - 34 Yaş	35 - 44 Yaş	45 Yaş ve Üzeri
Kamu	62,49	68,43	64,4	48,58
Özel	68,7	81,06	78,45	65,57

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erişim> Tarihi 05.11.2019

Tablo 18'de yer alan kamu sektöründe cayma oranları yaş grubu bazında incelendiğinde 25-34 yaş aralığı % 68,43 ile ilk sırada bulunmaktadır. Bu oran 45 yaş üstü katılımcılar %48,58 de kalmıştır.

Şekil 13. OKS'ye Devam Eden Katılımcıların Ödediği Katkı Tutarlarının Aylık Ortalaması

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erişim> Tarihi 05.11.2019

Şekil 13'de yer alan bilgiye göre katılımcıların emekliliğe esas kazançları üzerinden hesaplanan katkı paylarının ortalaması faizli fonda 98,28 lira iken faizli fonda 96,95 liradır. Özel sektör çalışanların da bu tutarlar faizli fonda 75,23 lira iken faizsiz fonda 66,22 liradır.

Tablo 20. OKS'ye Giren Çalışanların OKS'den Önce BES Sözleşmesi Olma Durumu

	OKS'den önce BES'e Girmiş Olanlar		OKS'den önce BES'e Girmemiş Olanlar	
	Kamu	Özel	Kamu	Özel
Sertifika Adedi	1.211.114	3.656.723	2.650.703	13.309.091
OKS'YE Giren	1.099.324	2.826.234	2.382.447	10.135.906
Cayma	741.251	2.126.451	1.479.788	6.758.108
OKS'de Üyeliği Devam Eden	358.073	699.783	902.659	3.377.798

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erişim> Tarihi.05.11.2019

Tablo 19 incelendiğinde kamu sektöründe 1 Ocak 2017 tarihinden önce BES’de üyeliği olan 1.099.324 kamu çalışanı bulunmaktadır. Sistemin yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu sayı 2.382.447 olmuştur.

Tablo 21. Cinsiyet ve Yaşlara Göre OKS Dağılımı

		Kadın				
		25 Yaş	25 - 34	35 - 44	45 Yaş ve	Toplam
		Altı	Yaş	Yaş	üstü	
Sertifika Adeti		170.836	709.160	530.720	18.133	1.428.849
Sertifika Oranı (%)		12	49,6	37,1	1,3	100
KAMU		ERKEK				
		25 Yaş	25 - 34	35 - 44	45 Yaş ve	Toplam
		Altı	Yaş	Yaş	üstü	
Sertifika Adeti		423.954	1.100.611	867.415	40.961	2.432.941
Sertifika Oranı (%)		17,4	45,2	35,7	1,7	100

Kaynak: https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erişim_Tarihi.05.11.2019

Tablo 20’ye göre kamu sektörü çalışanlarından hem erkek katılımcılarda hem de kadın katılımcılarda sisteme dahil olma oranının en yüksek olduğu yaş grubu aralığı 25 – 34 arasındır. 25 yaş altı katılım durumunda kadınlarda oran %12 iken erkeklerde %17,4’dür. 25 – 34 arası yaş aralığı ile 35 – 44 yaş aralığında erkek katılımcı sayısı kadın katılımcı sayısında fazla olduğu görülmektedir. Kadın katılımcı sayısı 1.428.849 iken erkek katılımcı sayısı 2.432.941’dur.

Tablo 22. Katılımcıların Yaşlarına Göre Devam Durumları

	Yaş Aralığı	Kamu	Özel
Üyeliği Devam Eden	25 Yaş Altı	211.474	1.515.808
	25 - 34 Yaş	564.806	1.336.350
	35 - 44 Yaş	493.768	1.115.431
	45 Yaş ve Üstü	29.046	37.577
	Toplam	1.299.094	4.005.166
Üyeliği Sonlanan	25 Yaş Altı	303.887	2.264.241
	25 - 34 Yaş	1.043.603	3.694.561
	35 - 44 Yaş	811.394	2.830.965
	45 Yaş ve Üstü	26.874	66.974
	Toplam	2.185.758	8.856.741
Toplam	25 Yaş Altı	515.361	3.780.049
	25 - 34 Yaş	1.608.409	5.030.911
	35 - 44 Yaş	1.305.162	3.946.396
	45 Yaş ve Üstü	55.920	104.551
	Toplam	3.484.852	12.861.907

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erişim> Tarihi 05.11.2019

Tablo 21’de yer alan katılımcıların yaş grupları incelendiğinde kamu sektöründe üyeliği devam eden 25 – 34 yaş arası katılımcı grubu 564.806 kişi ile ilk sırada yer almaktadır. Özel sektör çalışanlarında ise 1.515.808 kişi ile ilk sırada 25 yaş altı katılımcılar yer almaktadır. Üyeliğini sonlandıran katılımcılar açısından kamu sektöründe ilk sırada yine 25 – 34 yaş arası grup 1.043.603 kişi ile yer almaktadır. Özel sektör çalışanlarında da durum aynıdır. 25 – 34 yaş arası üyeliğini sonlandırmış özel sektörde çalışan katılımcı grubu 3.694.561 kişi ile ilk sıradadır. Hem kamu sektörü çalışanlarında hem de özel sektör çalışanlarında üyeliği devam etsin ya da etmesin en az katılımcının bulunduğu grup 45 yaş ve üstü çalışanlardır. 45 yaş üstü çalışanlar sisteme dahil olmadığı için bu durum normal bir sonuçtur. 45 yaş ve üstü yaşta yer alıp sisteme üyeliği olan katılımcılar ise 1 Ocak 2017 tarihinde 45 yaşın altındaki -kişilerden oluşmaktadır.

Tablo 23. Emeklilik Şirketlerinde Faiz Tercihlerine Göre Katılımcı Sayısı

Emeklilik Şirketi	Faizli		Faizsiz	
	Fon Tutarı	Devam Eden Sertifika	Fon Tutarı	Devam Eden Sertifika
Allianz Hayat ve Emeklilik A.Ş	233.592.073	215.661	180.456.737	246.107
Anadolu Hayat ve Emeklilik A.Ş	466.784.865	437.444	336.638.366	372.623
Avivasa Emeklilik ve Hayat A.Ş	465.058.708	448.769	238.083.802	306.422
Axa Hayat ve Emeklilik A.Ş	30.142.239	36.646	37.358.599	42.981
BNP Paribas Cardif Emeklilik A.Ş	85.003.346	111.802	48.409.497	93.470
Bereket Emeklilik ve Hayat A.Ş			37.328.009	14.079
Cigna Finans Emeklilik ve Hayat A.Ş	33.983.867	53.515	25.115.845	53.519
Fiba Emeklilik ve Hayat A.Ş	37.076.816	45.139	13.099.794	16.649
Garanti Emeklilik ve Hayat A.Ş	322.925.666	370.287	249.500.767	322.114
Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş	289.235.358	160.429	990.989.840	531.188
Katılım Emeklilik ve Hayat A.Ş			188.570.227	256.805
Metlife Emeklilik ve Hayat A.Ş	73.933.027	89.938	29.473.117	39.858
NN Hayat ve Emeklilik A.Ş	90.499.176	108.614	55.125.740	95.428
Vakıf Emeklilik ve Hayat A.Ş	181.797.487	145.909	900.836.425	661.770
Ziraat Hayat ve Emeklilik A.Ş	466.897.339	311.003	1.430.900.997	734.877

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erisim-Tarihi-05.11.2019>

Tablo 22’de yer alan bilgiler doğrultusunda faizli fonlar incelendiğinde 466.897.339 lira ile ilk sırada Ziraat Hayat ve Emeklilik Şirketi bulunmaktadır. Ziraat Hayat ve Emeklilik Şirketi’ni 466.784.865 liralık fon ile Anadolu Hayat Emeklilik Şirketi takip etmektedir. Ancak katılımcı sayısı bazında bakıldığında Anadolu Hayat ve Emeklilik Şirketi’nin faizli fonu tercih eden katılımcı sayısı cayma hakkını kullanan katılımcılardan sonra 437.444 kişi iken Ziraat Hayat ve Emeklilik Şirketi’nde bu sayı 311.003 kişidir. Faizli fonda en çok katılımcısı olan emeklilik şirketi ise Avivasa Emeklilik ve Hayat Şirketi’dir.

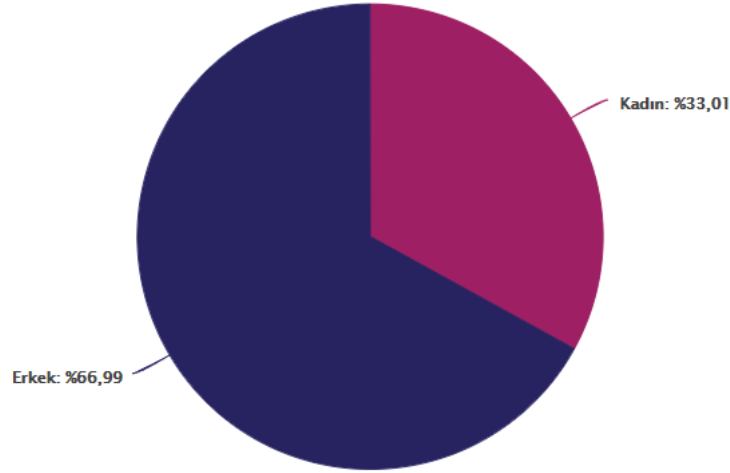
Faizsiz fon tutarında yine ilk sırada 1.430.900.997 lira ile Ziraat Hayat ve Emeklilik Şirketi yer almaktadır. Halk Hayat ve Emeklilik Şirketi 990.989.840 lira ile ikinci sırada yer almaktadır. Aynı sıralama cayma hakkı sonrası katılımcı sayısı incelendiğinde de mevcuttur.

Tablo 24. Cinsiyet ve Yaş Dağılımına Göre Ortalama Katkı Payı Tutarı

	KADIN				ERKEK			
	25 Yaş Altı	25 - 34 Yaş	35 - 44 Yaş	45 Yaş ve üstü	25 Yaş Altı	25 - 34 Yaş	35 - 44 Yaş	45 Yaş ve üstü
KAMU	101,6	92,75	91,06	110,6	95	96,6	100,6	127,1
ÖZEL	76,41	100,4	104,5	107,2	77,89	100,7	113,2	124,8

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erişim Tarihi 05.11.2019>

Tablo 23’de yer alan kamu sektöründe çalışan kadın katılımcılardan 45 yaş üstü katılımcı grubunun ödedikleri ortalama katkı payı tutarı 110,63 lira iken erkek katılımcılarda aynı grubun ödedikleri katkı payı ortalaması ise 127,12 liradır.

Şekil 14. OKS Üyeliği Devam Edenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/> Erişim Tarihi 19.01.2020

OKS’de üyeliği devam edenlerin cinsiyetlere göre dağılımını gösteren Şekil 14’e göre erkeklerin % 66,99’u kadınların ise %33,01’i sisteme üyeliğini devam ettirmektedir.

Tablo 25. Sisteme Üyeliği Devam Eden ve Sistemden Ayrılan Katılımcıların Fon Tercihi

		Katılımcı Sayısı	Faizli Fon	Faizsiz Fon
Üyeliği Devam Eden	Kamu	Kamu Toplam	342.222	1.112.865
	Özel	5--9	71.217	95.095
		10--49	420.000	497.402
		50--99	221.945	269.293
		100--249	408.059	467.198
		250--999	427.382	461.538
		1000 ve Üzeri	415.381	617.295
	Toplam	1.963.984	2.407.821	
Cayma Hakkını Kullanan	Kamu	Kamu Toplam	479.498	1.875.485
	Özel	5--9	150.261	223.221
		10--49	898.654	1.099.080
		50--99	516.484	619.388
		100--249	1.008.760	1.112.546
		250--999	1.261.045	1.321.429
		1000 ve Üzeri	1.361.787	1.446.934
	Toplam	5.196.991	5.822.598	

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erişim Tarihi 05.11.2019>

5 Kasım 2019 tarihinde Tablo24’de gösterildiği üzere sisteme üyeliği devam eden 1.112.865 kamu görevlisi katılımcı fonlarını faizsiz olarak değerlendirirken 342.222 kişi ise faizli fonu tercih etmektedir. Yani katılımcıların % 23,5’lik kısmı faizli fonları kullanmaktadır. Sistemden ayrılarak üyeliğini sonlandıran 2.354.983 kamu görevlisi katılımcıdan 479.498’i faizli fonu, 1.875.485’ide faizsiz fonu kullanmaktadır. Faizsiz fon kullanımı tercih eden katılımcıların oranı %79,6’dır.

Tablo 26. Katılımcıların Yaşlarına Göre OKS Dağılımı

		25 Yaş Altı	25 - 34 Yaş	35 - 44 Yaş	45 Yaş ve üstü	Toplam
KAMU	Sertifika Adeti	594.790	1.809.771	1.398.135	59.094	3.861.790
	Sertifika Oranı (%)	16	46	36	2	100

Kaynak: <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erişim Tarihi 05.11.2019>

Kamu çalışanları içerisinde % 46 ile 25 – 34 yaş arası katılımcı grubu toplam üye sayısında ilk sırada bulunmaktadır. Bu orana karşılık gelen katılımcı sayısı 1.809.771 kişidir. 25 – 34 yaş arası grubu % 36 oranı ile 35 – 44 yaş arası grubu takip etmektedir. 35 – 44 yaş arası katılımcı sayısı 1.398.135 kişiden oluşmaktadır.

En az katılımcı grubu 45 yaş ve üstü katılımcılardan oluşmaktadır. 45 yaş üstü katılımcılar sisteme dahil edilmemektedir. Tabloda 45 yaş üstü katılımcılar 1 Ocak 2017 ile 22 Aralık 2019 arasında 45 yaşında olmayıp sisteme dahil olan kişilerdir.

Tablo 27. OKS'de Emeklilik Şirketlerine Göre Kamu ve Özel Sektör Katılımcı Sayısı

Emeklilik Şirketi	Kamu			Özel		
	Yürürlüğe Giren Sertifika	Sonlandırılan Sertifika	Cayma Oranı (%)	Yürürlüğe Giren Sertifika	Sonlandırılan Sertifika	Cayma Oranı
Allianz Hayat ve Emeklilik A.Ş	12.907	8.233	63,8	1.676.338	1.218.879	72,7
Anadolu Hayat ve E. A.Ş	258.820	143.911	55,6	2.259.639	1.558.901	69,0
Avivasa E. ve Hayat A.Ş				2.588.785	1.832.884	70,8
Axa Hayat ve Emeklilik A.Ş				362.882	283.177	78,0
BNP Paribas Cardif E. A.Ş	11.882	7.691	64,7	601.885	403.031	67,0
Bereket Emeklilik ve Hayat A.Ş	29.942	22.869	76,4	21.059	14.060	66,8
Cigna Finans E. ve Hayat A.Ş	169	54	32,0	222.950	162.298	72,8
Fiba Emeklilik ve Hayat A.Ş	258	150	58,1	234.037	172.690	73,8
Garanti Emeklilik ve Hayat A.Ş	8.432	4.849	57,5	2.839.712	2.201.890	77,5
Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş	1.165.892	735.260	63,1	862.293	602.237	69,8
Katılım Emeklilik ve Hayat A.Ş	3.873	1.896	49,0	777.880	523.021	67,2
Metlife Emeklilik ve Hayat A.Ş	3.992	2.539	63,6	521.590	393.014	75,3
NN Hayat ve Emeklilik A.Ş				663.917	485.774	73,2
Vakıf Emeklilik ve Hayat A.Ş	708.662	468.080	66,1	1.432.659	975.044	68,1
Ziraat Hayat ve Emeklilik A.Ş	1.608.683	959.452	59,6	1.257.111	859.483	68,4

Kaynak: https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erişim_Tarihi.05.11.2019

Kamu sektöründe en fazla katılımcıya sahip şirket Ziraat Hayat ve Emeklilik Şirketi iken özel sektörde Garanti Hayat ve Emeklilik Şirketi'dir. Tablo 26'da yer alan şirketler içerisinde kamu sektöründe en az katılımcı ise Cigna Finans Emeklilik ve Hayat A.Ş iken özel sektörde Bereket Emeklilik ve Hayat A.Ş'dir.

Tablo 28. OKS'de Giren Katılımcıların OKS'ye Giriş Anında BES Sözleşmesi Durumu

	OKS'ye Giriş Anında BES'i Olanlar		OKS'ye Giriş Anında BES'i Olmayanlar	
	Kamu	Özel	Kamu	Özel
Sertifika Adedi	800.042	2.356.930	3.061.775	14.608.775
OKS'YE Giren	736.207	1.905.230	2.755.938	11.112.408
Cayma	499.779	1.453.858	1.726.782	7.481.044
OKS'de Üyeliği Devam Eden	236.428	451.372	1.029.156	3.631.364

Kaynak: [https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erişim Tarihi 05.11.2019](https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/Erişim_Tarihi_05.11.2019)

Tablo 27'de 1 Ocak 2017 tarihi itibarıyla daha önceden bireysel emeklilik sistemine üye olan 736.207 katılımcı otomatik katılım sistemine de dahil edilmiştir. Bu katılımcı grubundan 499.779 kişi sistemden üyeliğini sonlandırmıştır. Aynı tarihte bireysel emeklilik üyeliği bulunmayan 2.755.938 kişi otomatik katılım sistemine dahil edilmiştir. Bu gruptan cayma hakkının kullananların sayısı ise 1.726.782 kişidir.

2.2.13. Otomatik Katılım Bireysel Emeklilik Sisteminin Avantajları ve Dezavantajları

1 Ocak 2017 tarihi itibarıyla başlayan otomatik katılım sistemi incelendiği zaman olumlu ve olumsuz yönleri ortaya çıkmaktadır. Bu olumlu ve olumsuz durumlar katılımcının sistem ile ilgili tavrını ortaya koyabilmesi noktasında önemlidir.

2.2.13.1. Avantajları

- Brüt ücret üzerinden hesaplanan % 3 katkı payının üzerinden %25'i oranında devlet katkısının eklenmesi,
- Otomatik katılım tarihinden itibaren iki aylık cayma süresinin sonunda sistemde üyeliği devam eden katılımcılara 1000 TL ilave devlet katkısı verilmesi,
- Emeklilik hakkının kazanan katılımcılardan, otomatik bireysel emeklilik hesabında bulunan birikimini en az on yıl süreli bir yıllık gelir sigortası

sözleşmesi kapsamında almayı tercih edenlere, birikiminin %5'i karşılığı ek devlet katkısı sağlanması,

- 1 Ocak 2017 öncesi BES'de katılımcılardan giriş aidatı alınmakta iken OKS'de giriş aidatı uygulaması kaldırılması,
- OKS ile birlikte eskiden katılımcıya yansıtılan yönetim gideri kesintisinin kaldırılması yeni sistemin avantajlarını oluşturmaktadır (Uyar 2012: 72).

Şekil 15. Otomatik Katılım Sisteminin Avantajları

Kaynak: <https://twitter.com/hashtag/otomatikkat%C4%B1%C4%B1msistemi>
Erişim Tarihi 21.01.2020

Şekil 14'te uygulamaya konulan OKS'nin avantajları yer almaktadır. Sistemde cayma süresi sonunda üyeliğini devam ettiren katılımcılara 1000 lira devlet teşviği verilirken sistemden emekli olan katılımcıların birikimlerini 10 yıllık bir süreç ile tahsil edeceklerini ifade etmeleri durumunda %5 ek devlet katkısı alabileceği de görülmektedir. Sistemde ayrıca giriş aidatı ve yönetim gideri kesintisi de bulunmamaktadır.

2.2.13.2 Dezavantajları

OKS'nin olumlu yönlerinin yanından olumsuz diye nitelendirilebilecek uygulamalar da olduğu görülmektedir. Bu uygulamaları;

- OKS'de emeklilik şirketi çalışanlar tarafından seçilememektedir. Katılımcı maaşını aldığı emeklilik şirketi üzerinden OKS'si başlatılmaktadır.

- OKS 45 yaş altında olan çalışanları kapsamaktadır. 45 yaş üstü katılımcıların sisteme üye olup 10 yıl sonunda emeklilik hakkına sahip olabilmeye imkanları bulunmamaktadır.
- OKS'de katılımcının fikri ve izni alınmadan sisteme otomatik üye yapılmaktadır (www.bireyselemliliksisitemi.org Erişim 04.02.2019).

2.2.14. Bireysel Emeklilik Sisteminde Denetim

Sistemin güvenli ve etkin çalışabilmesi için çok yönlü ve geniş kapsamlı bir denetim mekanizmasına gereksinim duyulmaktadır. Bu gereksinim Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın denetimi, EGM tarafından yapılan günlük gözetim ve denetim, SPK'nın denetimi, aktüeryal denetim, iç kontrol denetimi, bağımsız dış ve iç denetim unsurlarından oluşmaktadır. Hazine ve Maliye Bakanlığı yılda bir kez düzenli olarak bireysel emeklilik şirketlerine yönelik denetim faaliyeti gerçekleştirmektedir. Ancak lüzum gördüğü durumlarda bu denetimi her zaman yapabilmektedir. SPK ise yine yılda en az bir kez sistemde yer alan emeklilik şirketi, portföy yöneticisi ve saklayıcı kuruluşun faaliyetlerini denetlemektedir. EGM ise Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından kendisine verilen yetki kapsamında günlük gözetim ve denetim yapmaktadır. Dış denetimi, bağımsız dış denetçiler yılda en az bir kere yaparken. iç denetimi ise şirketin iç denetçileri, şirket faaliyetlerinin mevzuata uygun olarak işleyişini denetlemektedir. Bu amaca yönelik olarak emeklilik şirketi, emeklilik yatırım fonlarında fon denetçisi olmak için gereken niteliklere sahip olan en az bir iç denetçi atamaktadır. Son olarak aktüeryal denetim her yıl sonu itibarıyla bir aktüer tarafından gerçekleştirilir (Yaman, Emir, 2012: 183-187).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ FONLARINA AİT MUHASEBE İŞLEMLERİ

Otomatik katılım sistemi uygulamasında yapılan her işlemin muhasebe kaydına aktarılması gerekmektedir. Katılımcının ücretinden yapılan BES kesintisinin hem işyeri hem de sigorta şirketi tarafından yapılan kayıtları, kesilen katkı payı ile fon alım ve satım işlemi, %25 oranında devlet katkısının yansıtılması, devlet katkısının hesaba aktarılması, sistemden ayrılma durumunda katkı payının katılımcıya ödenmesine kadar geçen tüm süreçte yapılan muhasebe kayıtlarına ilişkin örnekleri başlıklar halinde incelersek;

3.1. BES Kesintisinin Ücret Tahakkuk Kaydında Gösterilmesi

Sisteminde uygulanmasında katkı payı tutarının hesaplanmasında kişinin brüt ücreti üzerinden %3 oranında BES kesintisi yapılmaktadır.

Örnek: Ahmet Yılmaz, Yıldız tuhafiyede satış bölümünde aylık brüt asgari ücret ile çalışan zorunlu bireysel emeklilik sistemine tabi bekar (AGİ 191,88) bir işçidir. İşçiye ait mart ayı ücret tahakkuk işlemi ile muhasebe kayıtları şöyle olacaktır;

ABAÜ	:2558.40
SGK İşçi Payı	: 2558.40 * 0.14 = 358.18
SGK İşçi İşsizlik Payı	: 2558.40 * 0.01= 25.58
Gelir Vergisi Matrahı	: 2558.40 – 358.18 – 25.58= 2174.64
Gelir Vergisi	: 2174.64 * 0,15= 326.20
Damga Vergisi	: 2558.40 * 0.0759 =19.42
BES	: 2558.40 * 0.03= 76
Net Ücret	: 2558.40 + 191.88 – 358.18–25.58–326.20– 19.42– 76=1944,90
İşveren SGK Payı	: 2558.40 * 15,5= 396,55
İşveren İşsizlik Payı	: 2558.40 * 0.02= 51,17

31.03.2019		
760 Pazarlama Satış ve Dağıtım Gideri		3006,12
760.01 Brüt Ücret	2558,4	
760.02 İşveren SGK Primi	396,55	
760.03 İşveren İşsizlik Primi	51,17	
136 Diğer Çeşitli Alacaklar		191,88
136.01 Asgari Geçim İndirim	191,88	
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar		345,62
360.01 Gelir Vergisi	326,2	
360.02 Damga Vergisi	19,42	
361 Ödenecek Sos. Güv. Kesintileri		831,48
361.01 İşçi SGK Primi	358,18	
361.02 İşçi İşsizlik Primi	25,58	
361.03 İşveren SGK Primi	396,55	
361.04 İşveren İşsizlik Primi	51,17	
335 Personele Borçlar		1944,90
335.01 Personel Ücretleri	1753,02	
335.02 Asgari Geçim İndirimi	191,88	
369 Ödenecek Diğer Yükümlülükler		76
369.01 Bireysel Emeklilik Kesintisi	76	
Ücret Tahakkuk Kaydı		

Örnek: Evli, eşi çalışmayan iki çocuklu 6066,48 lira brüt ücretle çalışan zorunlu bireysel emeklilik sistemine tabi bir işçinin net ücretini hesaplayıp muhasebe kaydını yapalım.

Brüt Ücret	: 6066,48
SGK İşçi Payı	: 6066,48 * 0,14 = 849,31
SGK İşçi İşsizlik Payı	: 6066,48 * 0,01 = 60,66
Gelir Vergisi Matrahı	: 6066,48 – 849,31 – 60,66 = 5156,51
Gelir Vergisi	: 5156,51 * 0,15= 773,48
Damga Vergisi	: 6066,48 * 0,0759 =46,04
BES	: 6066,48 * 0,03 = 181,99
Net Ücret	:6066,48+664,46–849,31–60,66–773,48–46,04–181,99=4819,46
İşveren SGK Payı	: 6066,48 * 20,5 = 1243,63
İşveren İşsizlik Payı	: 6066,48 * 0,02 = 121,33

31.03.2019		
770 Genel Yönetim Gideri		7431,44
770.01 Brüt Ücret	6066,48	
770.02 İşveren SGK Primi	1243,63	
770.03 İşveren İşsizlik Primi	121,33	
136 Diğer Çeşitli Alacaklar		664,46
136.01 Asgari Geçim İndirim	664,46	
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar		819,52
360.01 Gelir Vergisi	773,48	
360.02 Damga Vergisi	46,04	
361 Ödenecek Sos. Güv. Kesintileri		2274,93
361.01 İşçi SGK Primi	849,31	
361.02 İşçi İşsizlik Primi	60,66	
361.03 İşveren SGK Primi	1243,63	
361.04 İşveren İşsizlik Primi	121,33	
335 Personele Borçlar		4819,46
335.01 Personel Ücretleri	4155	
335.02 Asgari Geçim İndirimi	664,46	
369 Ödenecek Diğer Yükümlülükler		181,99
369.01 Bireysel Emeklilik Kesintisi	181,99	
Ücret Tahakkuk Kaydı		

3.2. Katkı Payının İlgili Hesapta Gösterimi

Katılımcının brüt maaşı üzerinden %3 oranında kesilen katılım payı sözleşmede belirtilen fonda değerlendirilerek takip edilmektedir. Katılımcının banka hesaplarında takip edebileceği fon durumu 327 Katılımcılar Geçici Hesabında takip edilmektedir.

Örnek: Suşehri Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğretmen olarak çalışan Harun TAT'ın brüt ücreti 5270 liradır. Zorunlu bireysel emeklilik sistem kapsamında Vakıf Emeklilik ve Hayat Anonim Şirketi'ne alt sınır üzerinden her ay ödeme yapmaktadır. Öğretmenimizin yapmış olduğu ödemenin takibine ilişkin muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olacaktır.

BES Katılım Payı Tutarı: $5270 * 0,03 = 158,1$ Lira

102 Bankalar	158,1	
102.01.1 Harun TAT (Katılımcı) 158,1		
327.06 Katılımcılar Geçici Hesabı		158,1
327.06.1 Harun TAT 158,1		
Katılım Payının BES Banka Hesabında Görünümü		

3.3. Katkı Payı ile Fon Alımı

Katılımcının her ay düzenli şekilde brüt maaşı üzerinden hesaplanarak kesilen katılım payı ile faiz içeren veya faiz içermeyen fonlardan alım yapılabilir. Fonun alınması ve satılması sürecinde yapılan faaliyetler muhasebe işlemlerine tabidir.

Örnek: Farabi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde görev yapan Akın AKBUZ isimli öğretmenin aylık brüt maaşı 5210 liradır. Brüt maaş üzerinden aylık %3 oranında katılım payı kesilmekte ve katılım payı ile hisse senedi fonu alınmaktadır. Mart ayı içerisinde kesilen katılım payı ile fon alım işlemini muhasebeleştirin.

BES katılım payı tutarı: $5210 * 0,03 = 156,3$

15.03.2019			
327.06 Katılımcılar Geçici Hesabı		156,3	
327.06.01 Akın AKBUZ	156,3		
327.05 Alım Emirleri			156,3
Fon alım emri verilmesi			

3.4. Katkı Payı ile Alınan Fonun Satılması

Katılımcılar katılım payları ile almış oldukları fonlarda değişiklik yapabilir, fonlarını satabilir. Yapılacak olan fon satışından bazı kesintiler yapılmaktadır.

Örnek: Katılımcı Ahmet Tuna katılım paylarını ile aldığı hisse senedi fonlarını satmak istemektedir. Hesabında 1000 liralık hisse senedi fonu bulunmaktadır. Fon satış işlemini muhasebeleştirin.

15.03.2019			
327.06 Katılımcılar Geçici Hesabı		1000	
327.06.01 Ahmet TUNA	1000		
653 Komisyon Giderleri		5	
653.2 Diğer Teknik Giderler			
127 Diğer Ticari Alacaklar Senet ve Bonoları		900	
127.03 Emeklilik Yatırım Fonlarına Yapılan Sermaye Avansı Tahsisi			
645 Menkul Kıymetler Satış Karlari		100	
645.2.1 Sermaye Tahsis Avansı Değer Artış Gelirleri			
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar			5
Fon Satışı			

3.5. Devlet Katkısının Emeklilik Şirketine Bildirilmesi ve Şirket Hesabına Gelmesi

1 Ocak 2017 tarihinden itibaren uygulamaya konulan yeni sistem ile kişilerin katılım paylarının %25'i oranında devlet desteği sağlanmaktadır. Katılımcının her ay hesabından yapılan kesinti ile birlikte devlet katkısı önce şirkete bildirilmekte sonra da şirket hesaplarına aktarılmaktadır.

Örnek: Katılımcı Veli Eryiğit'in brüt maaşı üzerinden aylık 400 liralık katılım payı kesilmektedir. Katılımcının hak ettiği devlet katkısının şirkete bildirilerek, hesabına aktarılması işlemini muhasebeleştirilim.

15.03.2019		
127 Diğer Ticari Alacaklar Senet ve Bonoları	100	
127.01.2 Diğer Alacaklar	100	
327.06 Katılımcılar Geçici Hesabı		100
327.06.02 Devlet Katkısı	100	
Katkı Payının Şirkete Bildirilmesi		
17.03.2019		
102 Bankalar	100	
102.01.2 Devlet Katkısı	100	
127 Diğer Ticari Alacaklar Senet ve Bonoları		100
127.01.2 Diğer Ticari Alacaklar		
Katkı Payının Şirkete Aktarılması		

3.6. Biriken Fonun Katılımcıya Ödenmesi

Katılımcı sistemden birikimini toplu olarak alabileceği gibi emeklilik hakkını kazanma yaşına ulaştığı zaman emeklilik aylığı şeklinde de birikimlerinin alabilme hakkına sahiptir.

Örnek: Katılımcı Alper Atkoşar sistemden birikmiş olan toplam 102.514 lirasını toplu olarak almak istediğini emeklilik şirketine bildirmiş ve belirttiği hesaba birikimi aktarılmıştır.

327.06 Katılımcılar Geçici Hesabı	102.514	
327.06.1 Alper ATKOŞAR 102.514		
102 Bankalar		102.514
102.01.1 Alper ATKOŞAR		
Katılımcı 102.514		
Katılım Payının Katılımcıya Ödenmesi		

Kaynak: Doç. Dr. Neşe Çoban ÇELİKDEMİR Marmara Üniversitesi Sigorta Muhasebesi ve Denetimi Ders Notları Erişim Tarihi 16.04.2019

Katılımcı emeklilik birikimini toplu olarak almak yerine her ay düzenli olarak emekli maaşı gibi almak isterse yine aynı yevmiye kaydı yapılacak ve bu kayıt her ay tekrar edilecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÖĞRETMENLERİN SİSTEME BAKIŞININ ANALİZİ

4.1. Araştırmanın Konusu

1 Ocak 2017 tarihi itibariyle bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım uygulaması başlamıştır. Uygulamanın ilk günlerinden itibaren sistemden cayma hakkını kullanan katılımcı sayısı dikkat çekici boyutlara ulaşmıştır. Zaman içerisinde % 65'lere varan bu oran milli eğitim camiasında yer alan katılımcılarda da benzerlik gösterip göstermediğini tespit etmek, sistemden cayma hakkını kullanarak ayrılan katılımcıların bu hakkını kullanma sebeplerini belirlemek araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

4.2. Araştırmanın Önemi

Yeni bireysel emeklilik sistemi diğer adıyla otomatik katılım sistemi gerek fon büyüklüğü gerek katılımcı sayısı açısından büyük önem arz eden bir uygulama olduğu görülmektedir. Ancak katılımcı sayısında yaşanan azalma hedeflenen fon büyüklüğünden uzaklaşmaya sebep olmuştur. Katılımcıların sistemden ayrılma sebeplerinin belirlenerek, bu sebepler üzerinde yapılabilecek yeni değişiklikler ile katılımcıların sistemden ayrılması engellenerek arzulanan fon büyüklüğüne ulaşmak mümkün olacaktır.

4.3. Araştırmanın Amacı

İnsanların gelecek ile ilgili kaygıları, çalışma dönemlerinde küçük tasarruflar ile emeklilikte ikinci bir maaş alabilme fırsatı, güvenli ve şeffaf bir ortamda yatırım yapabilme olanağı ve devlet tarafından sağlanan katkı ile birlikte Bireysel Emeklilik Sistemi hızla yayılmıştır. 27 Ekim 2003 tarihinde fiilen üye kaydetmeye başlayarak hayatımıza dahil olan BES yıllar içinde çeşitli kanuni düzenlemelere tabi olmuştur. 1 Ocak 2017'den itibaren BES kademeli olarak uygulanmaya başlanmıştır. Bu tarih ile birlikte ilgili kriterleri sağlayanlar sisteme dahil olmak zorunda kalmıştır. Ancak bu değişiklik yatırımcılar nezdinde istenilen geri dönüşü sağlayamamıştır. % 65'lere varan oranda sistemde ayrılmalar yaşanmıştır. Bu ayrılmalar konusunda ilgili kişi,

kurum ve kuruluşlar yeni yöntemler aramakta, ayrılan yatırımcıların sisteme yeniden dahil olmasını sağlayacak çalışmalar yapmaktadır.

Bu durum uygulama ile ilgili bazı sorunlar olduğu gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Bu noktada katılımcıların cayma oranı ve cayma nedenlerini belirleyebilmek amacıyla bu çalışma fikri ortaya çıkmıştır. Yaklaşık bir milyona yakın üyesi olan öğretmen camiasında cayma nedenlerini belirleyebilmek adına en uygun yönetimin anket olduğu düşünülmüştür.

4.4. Araştırmanın Varsayımları

Sivas ilinin Suşehri ilçesinde görev yapan kadrolu ve sözleşmeli toplam 235 öğretmene 2018-2019 Eğitim Öğretim yılı birinci döneminde yüz yüze anket yöntemi araştırmacı tarafından uygulanarak katılımcıların görüşleri tam olarak yansıtılmıştır.

Hipotezler;

H1:OKS üyelikleri, katılımcıların yaşları açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H2:OKS üyelikleri, katılımcıların cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H3:OKS üyelikleri, katılımcıların medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H4:OKS üyelikleri, katılımcıların sistem hakkında bilgi durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H5:OKS üyelikleri, katılımcıların bilgi kaynaklarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H6:OKS'de katkı payı değişimleri, katılımcılarının fonlarını takip etme sıklıklarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir

H7:OKS'de fonların takip kaynakları, katılımcılarının fonlarını takip etme sıklıklarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H8:OKS üyelikleri, katılımcıların ikinci emeklilik maaşı alma ihtimaline göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H9:OKS üyelikleri, emeklilikte 56 yaşın uygunluğuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H10:OKS üyelikleri, vergi teşviklerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H11:OKS üyelikleri, sistemin bireye ülkeye faydasına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H12:OKS üyelikleri, rahat bir emeklilik geçirme fırsatına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H13:OKS üyelikleri, katılımcıların yararına olduğu düşüncesine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H14:OKS üyelikleri, katılımcıların sistemi yatırım aracı olarak değerlendirmesine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H15:OKS üyelikleri, sistemin otomatik olmasına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H16:OKS üyelikleri, katılımcıların birikimlerini toplu alabilmesi seçeneğine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H17:OKS üyelikleri, katkı payı tutarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H18: OKS üyelikleri, katılımcıların tasarruf sağlayabilmelerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H19:OKS üyelikleri, devlet katkısına verilen öneme göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H20: OKS üyelikleri, devlet katkısının sisteme katılım etkisine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

4.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma ile ilgili sınırlılıklar şöyledir;

- Elde edilen veriler sadece kullanılan veri toplama aracına verilen cevaplardan ibarettir.

- Araştırma grubu sadece Sivas ili Suşehri ilçesi ile sınırlıdır.
- Araştırma grubu milli eğitim bakanlığında görevli kadrolu ve sözleşmeli öğretmenleri kapsamaktadır. Bakanlıkta yer alan diğer memur grupları araştırmanın dışında yer almaktadır.

4.6. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örnekleme, olasılığa dayalı olmayan örneklem yöntemlerinden amaçsal örneklem tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Eğitim camiasında bulunan yaklaşık bir milyon kişi üzerinde bir araştırma yapmak maddi ve manevi yük gerektirdiği için ana kütleyi temsil edebilecek özelliklerde bir örneklem grubu üzerinde anket yapılması düşünülmüştür. Bu bağlamda araştırmanın örnekleme, Sivas ili Suşehri ilçesinde görev yapan toplam 235 öğretmen oluşturmaktadır. İlçede toplam 312 öğretmen görev yapmaktadır ve bunların 77'si ücretli öğretmenlerden oluşmaktadır. Ücretli öğretmenler OKS'ye dâhil olmadıkları için anket uygulamasından çıkarılmış ve geriye kalan 235 öğretmenin tamamına ulaşılmıştır.

4.7. Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı 3 ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların demografik özelliklerinin dağılımını belirlemeye yönelik 6 adet soru bulunmaktadır. İkinci bölümde ise katılımcıların OKS ile ilgili bilgi düzeylerini ve görüşlerini ölçmeye yönelik 16 adet çoktan seçmeli soru yer almaktadır. Son olarak üçüncü bölümde katılımcıların OKS'ye yönelik tutum ve davranışlarını ortaya koymak amacıyla 5'li Likert tipinde hazırlanan 15 adet ifade bulunmaktadır.

4.8. Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırmanın veri toplama aracı, Sivas ilinin Suşehri ilçesinde görev yapan kadrolu ve sözleşmeli toplam 235 öğretmene 2018-2019 Eğitim Öğretim yılı birinci döneminde yüz yüze anket yöntemiyle araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Uygulama sonucu elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programına girilerek araştırmanın veri seti oluşturulmuştur.

4.9. Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

Öncelikle demografik özelliklerine göre katılımcın dağılımı frekans tablosu oluşturularak belirlenmiştir. Katılımcıların OKS ile ilgili bilgi düzeyleri ve görüşleri ise çapraz tablo yardımıyla ve ki-kare bağımsızlık testi kullanılarak analiz edilmiştir. Farklı kategorilere ayrılmış iki olay arasındaki ilişkinin analizi bağımsızlık testiyle yapılır. Bu olaylara ait gözlenen frekansları gösteren iki yönlü tablolara kontenjan tablosu veya çapraz tablo denmektedir (Kartal 2006: 121). Bir çapraz tablo r tane satır ve k tane sütundan oluşup rxk tipindedir. Çapraz tabloda görülen frekans dağılımlarındaki farklılığın anlamlı olup olmadığı ki-kare bağımsızlık testi ile test edilir. Bu testte sıfır hipotezi “bu iki olay birbirinden bağımsızdır, birbirini etkilememektedir”, alternatif hipotez ise “olaylar birbirine bağımlıdır, birbirini etkilemektedir” şeklinde kurulur. (Karagöz 2016: 665). Araştırmada kullanılan istatistiksel tekniklerin uygulanmasında IBM SPSS 22.0 paket programından yararlanılmıştır.

4.2. Araştırmanın Bulguları

Ankette yer alan her soruya verilen cevaplar tablolar halinde şöyledir;

Tablo 30. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Erkek	137	58,3
Kadın	98	41,7
Toplam	235	100

Tablo 30'a göre araştırmaya toplam 235 kişinin katılmış olduğu ve bu kişilerin yüzde 58,3'ünü erkek katılımcıların yüzde 41,7'sinin ise kadın katılımcıların oluşturduğu görülmektedir. Frekans değerine bakılacak olursa erkek katılımcı sayısı 137, kadın katılımcı sayısı 98'dir.

Tablo 31. Katılımcıların Yaş Dağılımı

Yaş Dağılımı	Frekans	Yüzde (%)
18-25	13	5,5
26-33	124	52,8
34-41	59	25,1
42-49	22	9,4
50-57	15	6,4
58 ve üzeri	2	0,8
Toplam	225	100

Tablo 31'e göre katılımcıların yaş grupları incelendiğinde en fazla katılımcı grubunun 26 - 33 yaş arası katılımcılardan oluştuğu görülmektedir. Bu grubun toplam katılımcı içerisindeki oranı % 52,8'dir. Öğretmenlik mesleğinde ilk atama işleminin genellikle doğu bölgelerine yapılmış olması araştırma yapılan ilçede genç katılımcı grubunun yüksek olmasını sağlamıştır. Bu yaş grubunu % 25,1'lik oranla 34-41 yaş arası grup izlemektedir. Katılımcı grubunun çoğunun genç yetişkin yaş grubundan oluştuğu tespit edilmiştir. Katılımcılardan 10 kişi yaşını belirtmediği için 225 katılımcının görüşü değerlendirilmiştir.

Tablo 32. Katılımcıların Medeni Durum Dağılımı

Medeni Durum	Frekans	Yüzde (%)
Bekar	68	28,9
Evli	167	71,1
Toplam	235	100

Tablo 32'ye göre araştırmaya katılım gösterenlerin % 71,1'lik kısmı evli öğretmenlerden oluşturmaktadır. Bekar öğretmenlerin oranı ise %28,9'dur.

Tablo 33. Katılımcıların Öğrenim Durumları

Öğrenim Durumu	Frekans	Yüzde (%)
Lisans	209	88,9
Yüksek lisans	26	11,1
Doktora	0	0
Toplam	235	100

Tablo 33 incelendiğinde araştırmaya katılanların % 88,9'luk kısmı lisans mezunu iken % 11,1'lik bir katılımcı grubu yüksek lisans mezunudur. Doktora mezunu öğretmen araştırma esnasında ilçede bulunmamaktadır.

Tablo 34. Katılımcıların Aylık Geliri

Aylık Gelir	Frekans	Yüzde (%)
2000-2500	4	1,7
2501-3000	8	3,4
3001-3500	71	30,2
3501 ve üzeri	152	64,7
Toplam	235	100

Tablo 34'e göre araştırmaya cevap veren 235 katılımcıdan 152'si yani % 64,7'si 3501 lira ve üzeri gelire sahiptir. Kadrolu öğretmen ve sözleşmeli öğretmenin farklı maaşlara tabi olduğu düşünüldüğünde % 64,7 orana sahip grubun kadrolu öğretmen, geriye kalan katılımcı grubunun da sözleşmeli öğretmen olduğu söylenebilir.

Tablo 35. Katılımcıların Aile Aylık Gelirleri

Ailenin Aylık Geliri	Frekans	Yüzde (%)
2000-3500	7	3,0
3501-5000	55	23,4
5001-6500	53	22,6
6501-8000	21	8,9
8000 ve üzeri	99	42,1
Toplam	235	100

Araştırmamızda aylık geliri 8.000 lira ve üzeri olan katılımcılar % 42,1 ile en büyük orana sahip olduğu tablo 35’te ifade edilmiştir. Bu oran, araştırmaya katılım gösterenlerin %71’inin evli olması durumu ile birlikte düşünüldüğünde evli olan öğretmenlerin yarısından fazlasının eşlerinin de çalıştığını göstermektedir.

Tablo 36. Katılımcıların OKS ile İlgili Sorulara Cevapları

Otomatik katılım sistemi hakkında bilginiz var mı?	Frekans	Yüzde (%)
Evet	199	84,7
Hayır	36	15,3
Toplam	235	100

Tablo 36’ya göre araştırma yapılan ankete cevap veren katılımcılardan % 84,7’si sistem hakkında genel olarak bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir.

Tablo 37. Katılımcıların Bilgi Kaynakları

Otomatik katılım sistemi hakkında nerden bilgi edindiniz?	Frekans	Yüzde (%)
İnternet	105	44,7
Görsel medya	24	10,2
Broşür	2	0,9
Arkadaş	25	10,6
Banka	46	19,6
Sigorta şirketleri	3	1,3
Diğer	5	2,1
Bilgim yok	25	10,6
Toplam	235	100

Tablo 37 incelendiğinde bilgi kaynağı olarak internet ortamını seçenlerin oranı % 44,7 ile yarıya yakın bir oran oluşturmaktadır. En yüksek ikinci kaynak ise % 19,6 ile bankadır. Sistem ile ilgili bilgilerin internet ortamından sunulması hem maliyet açısından düşük olması hem de geniş kitlelere yayılabilme imkanı verdiği için emeklilik şirketleri açısından tercih edilmeye devam edilmelidir. Ancak günümüz insanının yoğunluğu ve okuma alışkanlığının azlığı düşünüldüğü zaman internette yapılan bilgilendirmelerin kısa, öz ve net olması gerekmektedir.

Tablo 38. Katılımcıların Sisteme Dahil Olma Durumları

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Frekans	Yüzde (%)
Evet	68	28,9
Hayır	167	71,1
Toplam	235	100

Tablo 38 incelendiğinde ülke genelinde %65’leri bulan cayma oranı araştırmanın yapıldığı Suşehri ilçesinde % 71,1 olarak tespit edilmiştir. Bu durum örneklemin ana kütleyi temsil gücüne sahip olduğu çıkarımını sağlamaktadır.

Tablo 39. Katılımcıların Sistemden Ayrılma Nedenleri

Otomatik katılım sisteminden neden ayrıldınız?	Frekans	Yüzde (%)
Devlet katkısının faiz olduğunu düşündüğüm için	47	28,1
Gereksiz buluyorum	41	24,6
Otomatik katılım hoşuma gitmedi	32	19,2
Borcum var	10	6,0
Bireysel emeklilik sigortası olmadan da tasarruf yapabiliyorum	15	9,0
Uygulamayı yanlış buluyorum	3	1,8
Gelirim az	4	2,4
Sistem hakkında yeterince bilgim yok	5	3,0
Birikimlerimi farklı alanlarda değerlendiriyorum	10	6,0
Toplam	167	100

Tablo 39’a göre sistemden ayrılanların % 28,1’lik kısmı devlet katkısını faiz olarak nitelendirdiği dikkate alındığında öncelikle katılımcıların aklında ki faiz ile ilgili olumsuz düşünceler giderilmelidir. Ülke genelinin büyük bir bölümünü Müslüman olması dikkate alındığından katılımcıların hassas davrandıkları gözlenebilmektedir. Oysa ki sistem içerisinde faizsiz katılım olduğu halde bu durumun katılımcılara yeterince aktarılamadığı görülmektedir. Faiz hassasiyeti taşıyan bireyler için katılma hesaplarına, altına, katılım bankacılığı ilkelerine uygun hisse senetlerine ve uygunluk onayı alınmış kamu ve özel sektöre, sukuklara (kira sertifikalarına) dayalı emeklilik yatırım fonları oluşturulduğu bilgisi verilmelidir.

Araştırmada sistemi gereksiz bulanların oranı % 24,6 ile ikinci sırada yer alırken en yüksek orana sahip üçüncü oran olarak ise % 19,2’lik katılımcı grubu ile

sistemin zorunlu tutulmasından hoşnut olmayan katılımcılar yer almaktadır. Katılımcıların bu durumu bir dayatma olarak nitelendirmektedir. Sisteme katılımdan sonra iki ay içerisinde cayma hakkının olması bu oranın daha yüksek olmasını engellemiştir. Katılımcılara yapılacak kısa ve öz bilgilendirmeler, sistemin önemini anlatacak vurgulamalar ile otomatik katılımdan ziyade katılım isteği uyandıracak fırsatlar sunmak sistemde istenilen başarıyı sağlamaya yardımcı olacaktır.

% 6'lık orana sahip katılımcılar ise farklı bir alanda yatırım yaptığını ifade etmiştir. Bu durum ilk başta kişilerin gelirlerinin yetersiz olduğu fikrini ortaya çıkarmıştır. Ancak aynı soruda sadece % 2,4'lik bir katılımcı topluluğu gelirinin az olduğunu belirtmiştir. Bu oran kişilerin gelirlerinin yetersiz olduğu tezini çürütmektedir. Katılımcılar daha karlı olduğunu düşündüğü farklı alanlara yönelmektedir.

Tablo 40. Katılımcıların Yatırım Alanları

Bireysel emeklilik fonları haricinde yatırımlarınızı hangi alanda yapıyorsunuz?	Frekans	Yüzde (%)
Döviz	19	8,1
Altın	58	24,7
Banka faizi	6	2,6
Menkul	7	3,0
Gayrimenkul	27	11,5
Borsa / repo	6	2,6
Diğer	48	20,4
Yatırım yapamıyorum	64	27,2
Toplam	235	100

Tablo 40 göre araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin yaklaşık % 26,4'ü 5000 liranın altında aylık gelire sahiptir. Bu oran yatırım yapamıyorum seçeneğini tercih eden % 27,2'lik gruba paralellik göstermektedir.

Vatandaşlar için öteden beri yatırım için büyük önem arz eden altın, soruları yanıtlayan öğretmenler içinde önem arz etmektedir. Zira yatırım olarak altını seçenlerin oranı % 24,7'dir. Yani her dört katılımcıdan biri altına yatırım yapmayı tercih etmektedir. Ülkemizde yatırım denince çoğu kişinin aklına ilk gelen altın olmaktadır. Bu durum da gösteriyor ki zorunlu bireysel emeklilik sistemi yatırım aracı olarak altının yerini alamamıştır.

Dini değerlerin katılımcılar için ne kadar önem arz ettiği burada da karşımıza çıkmaktadır. Çünkü parasını banka faiz ile değerlendirmek isteyenlerin oranı % 2,6 ile en az oran olduğu görölmektedir.

Ankete katılanların büyük bir çoğunluğu para biriktirmek, küçük birikimler ile tasarruf yapabilmek amacıyla sistemde durmaktadır. Bu durum katılımcıların yatırım yapmaktan öte ufak ödemeler ile birikim yapmayı hedeflediğini göstermektedir. % 27,2'lik bir katılımcı grubunun yatırım yapamadığı göz önüne alındığında kişiler yatırım düşüncesinden ziyade tasarruf odaklı olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 41. Sisteme Dahil Olma Nedenleri

Otomatik katılım sistemine dahil olma nedeniniz?	Frekans	Yüzde (%)
Para biriktirmek / tasarruf yapmak	27	39,7
Emeklilik döneminde ek gelir	12	17,6
Devlet katkısından yararlanmak	5	7,4
Sistemin otomatik katılımı olması	24	35,3
Toplam	68	100

Tablo 41'de sistemde üyeliği devam eden katılımcıların % 39,7'si para biriktirmek için üye olduğunu, % 35,3'lük kesim ise sisteme girişin otomatik olması sebebiyle üyeliğe giriş yaptığını belirtmiştir. Katılımcıların % 54,9'u devlet katkısının önemli olduğunu düşünürken sadece % 7,4'lük bir grup üyelik için devlet katkısını tercih nedeni olarak göstermektedir. Devlet katkısı katılımcılar tarafından önemsenmesine rağmen öncelikli tercih sebebi değildir. Bu oranın az olması devlet katkısının yeterli beklentiyi sağlayamadığını göstermektedir.

Tablo 42. Sistemin Katılımcılar İçin Anlamı

Otomatik katılım sistemi size ne ifade ediyor?	Frekans	Yüzde (%)
Tasarruf aracı olabilir	58	24,7
Emekliliğe maddi açıdan katkı sağlar	38	16,2
Yanlış bir yatırım türü	37	15,7
Geleceğin güvencesi diyebiliriz	14	6,0
Kendi başıma tasarruf yapamadığım için gerekli diyebilirim	8	3,4
Otomatik katılımlı olması kötü bir izlenim veriyor	59	25,1
Diğer	21	8,9
Toplam	235	100

Tablo 42 incelendiğinde katılımcılar arasında OKS'nin yatırım aracı yerine tasarruf aracı olduğunu düşünenlerin oranı da % 24,7 ile her dört kişiden birini oluşturmaktadır.

% 15,7'lik katılımcı grubu ise bireysel emekliliğin yanlış bir yatırım olduğunu ifade etmiştir. Daha önce belirttiğimiz gibi yatırım denince akla ilk olarak altın gelmektedir. Oysa sistem hakkında kişiler internet üzerinden değil de yetkililer tarafından bilgilendirilmiş olsa zorunlu bireysel emeklilik sisteminde ödemelerin altına endekslenebileceğini bilecek böylece de cayma oranında kayda değer bir azalma olacaktır.

İkinci emeklilik maaşı avantajından yola çıkarak katılımcıların geleceğini güvence altına aldığını düşünenlerin oranı % 6 ile en az orana sahip ikinci değer olarak görülmektedir. % 16,2 oranında katılımcı grubu emeklilikte maddi katkı sağlayacağını düşünmesine rağmen geleceğini güvence altına aldığını düşünmemektedir.

OKS sizin için ne ifade ediyor sorusuna % 25,1'lik bir katılımcı grubu otomatik katılımı kötü bir izlenim veriyor cevabını işaretlemiştir. Katılımcılar otomatik katılım uygulamasından yani izni alınmadan sisteme dahil edilmesinden rahatsız olmaktadır. Sistemden cayma hakkı olmasına rağmen gerek sosyal medyada

gerekse yetkili kişilerin sisteme girişin zorunlu olduğunu ifade etmeleri kişiler üzerinde olumsuz bir izlenim bırakmasına neden olmuştur.

Tablo 43. Katılımcıların Ödediği Katkı Payı Tutarları

Ödediğiniz katkı payı ne kadar?	Frekans	Yüzde (%)
1-100	36	51,4
101-200	23	32,9
201-300	11	15,7
Toplam	68	100

Tablo 43’de katılımcıların ücretleri üzerinden %3 oranında uygulanan katılım payı tutarları hakkında yöneltilen ifadeye % 51,4’lük grup 1-100 TL arası cevabını vermiştir. Bu durum katılımcıların sistemi küçük tasarrufları biriktirmek için kullandığını, zorunlu olması sebebiyle sistemden ayrılmalarının yüksek olduğundan katılım payını yüksek tutmak istemediğini göstermektedir.

% 42,1’lik bir katılımcı grubu aylık ailelerinin gelirlerinin 8.000 tl üzerinde olduğunu belirtti. Böyle bir durumda % 42,1’lik grubun yaklaşık 240 tl civarında katkı payı ödeme yapması gerekmektedir. Ancak bahsedilen tutarda katkı payı ödeyenlerin oranı % 15,7’de kalmıştır. Bu durum eşleri de çalışan katılımcıların çoğunun en az bir tanesinin mutlaka sistemden ayrıldığını göstermektedir.

Tablo 44. Katkı Payı Değişikliği

Piyasa koşullarındaki değişikliğe göre ödediğiniz katkı payı tutarını değiştiriyor musunuz?	Frekans	Yüzde (%)
Evet	16	23,5
Hayır	52	76,5
Toplam	68	100

Tablo 44’de katılımcıların % 84,3’ü 1 ile 200 TL arasında katkı payı ödemesi yaptığı görülmektedir. Sisteme otomatik katılım sağladıkları katkı paylarını ödemeye devam etmektedirler. Katılım paylarını değiştirmeden devam edenlerin oranı da % 76,5’dir. İki oranın birbirine yakın olması katılımcıların piyasayı yeterince takip

etmediğini, kısa vadeli yerine uzun vadeli değişimleri önemseydiğini ya da küçük oranlarda değişiklik yaptıklarını göstermektedir.

Tablo 45. Katkı Paylarının Değerlendirildiği Fonları Hakkında Bilgi Düzeyleri

Katkı payı ödemelerinizi hangi fonda değerlendirildiğini biliyor musunuz?	Frekans	Yüzde (%)
Evet	14	20,6
Hayır	48	70,6
Kararsızım	6	8,8
Toplam	68	100

Sistemde üyeliği devam eden katılımcıların % 70,6'sı maaşlarından her ay kesilen katkı paylarının hangi fonda değerlendirildiğini bilmediği tablo 45'den anlaşılmaktadır. Bu durum katılımcıların sigorta şirketleri tarafından yeterince bilgilendirilmediğini göstermektedir. Bilgilendirme de yapılan eksiklik neticesinde sistemde yer alan faizsiz fonlardan haberdardır.

Tablo 46. Fonların Takip Süreleri

Emeklilik fonlarınızı hangi sıklıkla takip ediyorsunuz?	Frekans	Yüzde (%)
Haftada en az bir kez	3	4,4
Ayda en az bir kez	15	22,1
Yılda 1-2 kez	7	10,3
Düzenli takip etmiyorum	43	63,2
Toplam	68	100

Katılımcıların % 63,2'si fonlarını düzenli takip etmemektedir. Bu durum tablo 46'da yer alan oranlara göre küçük ödemeler ile tasarruf yapmayı düşünen katılımcıların ödedikleri katkı paylarını uzun vadede değerlendirmek istediklerini göstermektedir.

Tablo 47. Fonların Takip Edildiği Kaynaklar

Emeklilik fonlarınızı hangi kaynaktan takip ediyorsunuz?	Frekans	Yüzde (%)
Emeklilik şirketimin gönderdiği hesap özeti ve bültenlerden	17	25,0
Bireysel emeklilik sigortası aracısının verdiği bilgilerden	5	7,4
Şirketin İnternet sayfasından	11	16,2
Gazete ve dergilerden	2	2,9
Diğer (Telefon yoluyla, Banka yoluyla, e-Devlet..)	33	48,5
Toplam	68	100

Tablo 47'ye göre katılımcıların % 22'si fonlarını ayda en az bir kez takip etmektedir. Bu takip işleminin de % 48,5'i bankaların emeklilik sisteminden yapılmaktadır. Her dört katılımcıdan biri emeklilik şirketlerinin göndermiş olduğu hesap özetlerinden fonlarını takip etmektedir.

Tablo 48. Fon Seçim Kriterleri

Katkı payı ödemelerinizi yönlendirdiğiniz fon yada fonları hangi faktörleri dikkate alarak seçtiniz?	Frekans	Yüzde (%)
Kendim karar verdim	22	32,4
Aracımın / Şirketimin önerisini dikkate aldım	6	8,8
Arkadaşımın / Çevremın önerisine göre yaptım	3	4,4
Hatırlamıyorum	16	23,5
Dini değerler	7	10,3
Diğer	14	20,6
Toplam	68	100

Tablo 48'e göre OKS'de yer alan katılımcılardan % 32,4'ü sistemde katkı payı ödemelerinin hangi fonda değerlendirileceğine kendilerinin karar verdikleri ifade ederken % 2,5'lik katılımcı grubu hatırlamadığını ifade etmektedir. Sisteme üye olurken fon seçimi yapılamamaktadır. O halde fon seçiminde kararı kendilerinin verdiğini söyleyen katılımcılar için sisteme otomatik katılım süreci başlamadan üye olduklarını ya da üye olduktan sonra fon değişikliği yaptığını söyleyebiliriz.

Tablo 49. Fonların Beklentileri Karşılama Durumunda Katılımcıların Alacağı Tavırlar

Emeklilik fonlarınız beklentilerinizi karşılamazsa ne yaparsınız?	Frekans	Yüzde (%)
Fon dağılımını değiştiririm	6	8,8
Emeklilik şirketimi değiştiririm	3	4,4
Değişiklik yapmam, uzun vadedeki sonuçlara bakarım	15	22,1
Sistemden çıkarım	35	51,5
Diğer (Katkı payı ödemeyi durdururum, Fikrim yok..)	9	13,2
Toplam	68	100

Katılımcıların yarısı fonlarından istedikleri beklentiyi göremedikleri durumda sistemden çıkacakları tablo 49’da yer alan bilgilerden anlaşılmaktadır. % 22,1’lik bir katılımcı grubu ise sistemi uzun vadeli yatırım olarak gördükleri için hemen karar vermek yerine uzun vadeli gözlem yapmayı tercih edeceklerini belirtmişlerdir. % 4,4’lük katılımcı grubu ise emeklilik şirketini değiştirebileceğini ifade etmektedir.

Tablo 50. Sistemde Kalma Süresi

Sistemde kaç yıl süre ile kayıtlı kalmayı düşünüyorsunuz?	Frekans	Yüzde (%)
3 Yıl	12	17,6
5 Yıl	1	1,5
10 Yıl	25	36,8
15 Yıl	6	8,8
20 Yıl	2	2,9
Emekli olana kadar	22	32,4
Toplam	68	100

Sistemin özelliği itibari ile katılımcıların yapmış olduğu aylık ödemelerin % 25 oranında devlet tarafından destek sağlanmaktadır. Yani aylık 100 lira ödeme yapan bir katılımcının hesabına 25 liralık devlet desteği yansımaktadır. Sistemden çıkmayı düşünen bir kişi devlet desteğinin tamamından yararlanabilmesi için sistemde emekli olmayı bekleme şarttır. Emekli olmadan önce sistemden çıkmak isterse devlet katkısından kesinti yapılmaktadır. Bu noktada katılımcılara sistemde ne kadar süre kalacaksınız şeklinde yöneltilen soruya % 36,8’lik bir kesim on yıl cevabını

vermiştir. % 32,4'lük katılımcı grubu ise emekli olmayı bekleyeceklerini belirtmiştir. Aylık % 25 oranında devlet desteğini önemseyerek sisteme üye olan ya da üyeliğini devam ettiren katılımcılar devlet desteğinin tamamını alıp sistemden ayrılacaktır. Yani bu grup için ikinci emeklilik ikramiyesinden ziyade devlet katkısı daha çok önem arz etmektedir.

Tablo 51. Devlet Katkısının Üyeliğe Etkisi

Yeni düzenlemelerle zorunlu bireysel emeklilik sistemine ödediğiniz her katkı payının %25'i kadar da devlet katkısı eklenmesi sisteme üye olmak için önemli bir etken midir?	Frekans	Yüzde (%)
Evet	90	38,3
Hayır	86	36,6
Kararsızım	59	25,1
Toplam	235	100

Tablo 51'e göre katılımcıların % 38,3'ü devlet katkısının üye olmak için bir etken olduğunu düşünürken bu orana yakın bir katılımcı grubu da devlet katkısının üyelik için önemli olmadığını düşünmektedir. % 25'lik oranda verilen devlet katkısı iyi bir oran olarak görünmesine rağmen enflasyon oranının yüksekliğinden dolayı katılımcılara yeterli gelmediği sonucuna varılabilir.

Tablo 52. Katılımcıların Sistemle İlgili Konuları Önemseme Dereceleri

		Frekans	Yüzde (%)
Otomatik katılım sisteminde devlet desteği ne kadar önemli?	Hiç önemli değil	27	11,5
	Önemli değil	21	8,9
	Kararsızım	58	24,7
	Önemli	67	28,5
	Çok önemli	62	26,4
Otomatik katılım sisteminde vergi avantajı ne kadar önemli?	Hiç önemli değil	31	13,2
	Önemli değil	22	9,4
	Kararsızım	78	33,2
	Önemli	60	25,5
	Çok önemli	44	18,7
Otomatik katılım sisteminde tasarruf imkanı ne kadar önemli?	Hiç önemli değil	26	11,1
	Önemli değil	20	8,5
	Kararsızım	65	27,7
	Önemli	68	28,9
	Çok önemli	56	23,8
Otomatik katılım sisteminde katkı payı tutarı ne kadar önemli?	Hiç önemli değil	28	11,9
	Önemli değil	19	8,1
	Kararsızım	76	32,3
	Önemli	61	26,0
	Çok önemli	51	21,7
Otomatik katılım sisteminde ikinci emeklilik ne kadar önemli?	Hiç önemli değil	24	10,2
	Önemli değil	19	8,1
	Kararsızım	72	30,6
	Önemli	68	28,9
	Çok önemli	52	22,1
Otomatik katılım sisteminde birikimleri toplu almak önemli mi?	Hiç önemli değil	23	9,8
	Önemli değil	16	6,8
	Kararsızım	55	23,4
	Önemli	72	30,6
	Çok önemli	69	29,4
Otomatik katılım sisteminde sistemin zorunluluğu önemli mi?	Hiç önemli değil	64	27,2
	Önemli değil	20	8,5
	Kararsızım	71	30,2
	Önemli	31	13,2
	Çok önemli	49	20,9

Tablo 52’de katılımcıların sistem ile ilgili konuları önemseme dereceleri ifade edilmiştir. Yeni sistemde katılımcılara cayma sürelerinin sonunda sisteme üyeliklerinin devam ettirmeleri halinde hesaplarına eklenecek 1000 lira ile birlikte aylık ödedikleri katkı payının %25’i oranında devlet desteği söz konusudur. Bu

durum katılımcılar için % 55 oranında önemlidir. Ancak bu desteği önemsiz bulanlar ile kararsız olanların toplam oranının % 45 olması hala bazı eksikliklerin olduğunu gerçeğini karşımıza çıkarmaktadır.

%44,2'lik katılımcı grubu vergi avantajının önemli olduğunu belirtmiştir. Ancak vergi teşviklerini yeterli buluyor musunuz ifadesine olumlu cevap verenlerin oranı % 19'da kalmıştır. Bu durum katılımcıların vergi avantajını önemsediklerini ancak yeterli görmediklerini kanıtlar niteliktedir.

OKS ile tasarruf yapabileceğini düşünenlerin oranı % 52,7'dir. Ancak yatırım aracı olarak görenlerin oranı %29'dur. Katılımcılar küçük birikimler ile tasarruf yapabileceğini düşünürken biriktirdikleri tasarruflar ile emeklilik döneminde iyi bir yatırım aracına sahip olamayacağını ifade etmiştir. Bu farklılığın sebebi olarak enflasyon oranının yüksek olmasını görebiliriz. Öğretmenlerin maaşlarına yapılan yıllık zam tutarı % 3-4 bandı arasında değişmekte iken enflasyon oranı uzun bir süredir çift haneli olarak devam etmektedir. Yani katılımcıların tasarruflarını kayda değer bir yatırıma dönüştüremeden paraları değer kaybetmektedir. Aynı durum katılımcıların rahat bir emeklilik geçiremeyeceğini düşünmelerine de sebep olmaktadır.

Otomatik katılım sistemi öncesinde katılımcılar katkı paylarını istedikleri gibi belirleyebilmekte iken şimdi bu durum kazançlarının % 3'ü ile sınırlıdır. Bu sınırlama neticesinde katılımcıların %47'si katkı payı tutarının önemli olduğunu ifade etmiştir.

% 51 oranında katılımcı grubu ikinci emekliliğin önemli olduğunu ifade etmiştir. Ancak ikinci emeklilikte rahat edeceğini düşünenlerin oranı % 26'da kalmıştır. Bu iki oran arasında ki fark katılımcıların ikinci emekliliği önemsemelerine rağmen enflasyon oranının yüksekliğinden dolayı yatırımlarının değer kaybı yaşayacağını bu nedenle de katılımcıların emeklilikte rahat edemeyeceklerini düşünmelerine sebep olmuştur.

Yeni sistemde emeklilik birikimlerini 10 yıllık süreçte almayı taahhüt edenlere birikimlerinin %5'i oranında katkı sağlanmaktadır. Ancak katılımcılardan 56 yaşını doldurup emeklilik hakkını kazanacak olanların % 60'ı birikimlerini toplu olarak almayı düşünmektedir. Bu sebeple de birikimlerini toplu alabilme seçeneğini

önemsemektedirler. Katılımcılar OKS'yi ikinci bir emeklilik maaşından ziyade toplu para seçeneği şeklinde değerlendirmektedir.

Sistemin zorunlu olmasının önem derecesini belirlemek için yöneltilen soruya katılımcıların % 34,1'i önemli olduğunu belirtmiştir. Kararsız olanların oranı ise % 30,2'de kalmıştır.

Tablo 53. Devlet Desteğine Verilen Önem ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Otomatik katılım sisteminde devlet desteği ne kadar önemli?						Pearson Chi-Square
	Hiç önemli değil	Önemli değil	Kararsızım	Önemli	Çok önemli	Total	X ²
Evet	5	3	11	21	28	68	0,006
Hayır	22	18	47	46	34	167	
Toplam	27	21	58	67	62	235	

Genel olarak oranlara bakıldığında katılımcıların % 54,9'u devlet desteğinin önemli olduğunu ifade etmiştir. Sistemde üyeliği devam edenler ise bu oran %72'dir.

Katılımcıların devlet desteğine verdikleri önem ile sisteme üyelikleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ki kare değerinden görebilmekteyiz. Tablo 53'de yer alan ki kare değerine göre H19 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 54. Vergi Avantajı ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Otomatik katılım sisteminde vergi avantajı ne kadar önemli?						Pearson Chi-Square
	Hiç önemli değil	Önemli değil	Kararsızım	Önemli	Çok önemli	Total	X ²
Evet	7	3	17	25	16	68	0,027
Hayır	24	19	61	35	28	167	
Toplam	31	22	78	60	44	235	

% 33,2 oranda katılımcı vergi avantajının önemi konusunda kararsızlık yaşamaktadır. Bu durum katılımcıların vergi avantajını yeterince anlayamadığını

göstermektedir. Önemli ve çok önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 44,2'dir. Katılımcılar için devlet desteğinin vergi avantajından daha önemli olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Katılımcıların ifadeleri sonucunda ortaya çıkan ki kare değerimiz vergi avantajı ile sisteme üyeliğin birbirinden bağımsız olmadığını göstermektedir. H10 hipotezi tablo 54'de yer alan bilgilere göre kabul edilmiştir.

Tablo 55. Tasarruf İmkânı ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Otomatik katılım sisteminde tasarruf imkânı ne kadar önemli?						Pearson Chi-Square
	Hiç önemli değil	Önemli değil	Kararsızım	Önemli	Çok önemli	Total	X ²
Evet	3	3	11	26	25	68	0,001
Hayır	23	17	54	42	31	167	
Toplam	26	20	65	68	56	235	

Tablo 55'e göre % 52,7'lik katılımcı grubu sistem ile tasarruf yapabilmenin önemli olduğunu belirtmiştir. 0,001'lik ki kare değeri katılımcıların sisteme tasarruf noktasında değerlendirmeleri ile üyelikleri arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. H18 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 56. Katkı Payı ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Otomatik katılım sisteminde katkı payı ne kadar önemli?						Pearson Chi-Square
	Hiç önemli değil	Önemli değil	Kararsızım	Önemli	Çok önemli	Total	X ²
Evet	4	2	16	23	23	68	0,002
Hayır	24	17	60	38	28	167	
Toplam	28	19	76	61	51	235	

Tablo 56'ya göre katılımcıların % 47,7'si katılım payı tutarının önemli olduğunu düşünmektedir. Ancak buna rağmen katılım oranı % 28,9'da kalmıştır. Bu

durum birçok değerlendirme de ifade edildiği üzere düzenlemenin yeterli olmadığını, belli konularda eksiklerin bulunduğunu göstermektedir. Katılımcıların katkı paylarını önemseme durumları ile üyeliklerinin devam ettirme durumlarının bağımlı değişkenler olduğunu ki kare değerinden görebilmekteyiz. H17 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 57. Sistemden İkinci Emeklilik ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Otomatik katılım sisteminde ikinci emeklilik ne kadar önemli?						Pearson Chi-Square
	Hiç önemli değil	Önemli değil	Kararsızım	Önemli	Çok önemli	Total	X ²
Evet	3	3	15	25	22	68	0,009
Hayır	21	16	57	43	30	167	
Toplam	24	19	72	68	52	235	

Sistemden çıkmayı düşünen bir kişi devlet desteğinin tamamından yararlanabilmesi için sistemde emekli olana kadar durması şarttır. Emekli olmadan önce sistemden çıkmak isterse devlet katkısından kesinti yapılmaktadır. % 51’lik katılımcı topluluğu sistemde ikinci emekliliğin önemini vurgulamıştır. Tüm katılımcılar baz alındığında % 51’lik katılımcı topluluğu sistemde ikinci emekliliğin önemini vurgulamıştır. Sistemde üyeliği devam 68 katılımcı dikkate alındığında ise 47 katılımcı ikinci emekliliğin önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu durum oransal olarak % 69’a denk gelmektedir. Ki kare değerinden de anlaşılacağı üzere ikinci emeklilik ile sisteme üyelik arasında anlamlı bir ilişki vardır. Tablo 57’de yer alan ki kare oranına göre H8 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 58. Sistemden Birikimleri Toplu Almak ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Otomatik katılım sisteminde birikimleri toplu almak önemli mi?						Pearson Chi-Square
	Hiç önemli değil	Önemli değil	Kararsızım	Önemli	Çok önemli	Total	X^2
Evet	2	4	11	23	28	68	0,020
Hayır	21	12	44	49	41	167	
Toplam	23	16	55	72	69	235	

Katılımcıların % 60'ı birikimlerin toplu olarak alınabilmesinin önemli olduğunu belirtmiştir. Ancak bu oranda bir emekliye ayrılma söz konusu olduğu zaman bu grup ek % 5 devlet katkısından faydalanamayacaktır. Beklentinin ikinci emeklilik maaşından önce toplu birikime sahip olmak olduğu görülmektedir. Bu durum ki kare oranı ile de desteklenmektedir. Çünkü ülkemizde emekliliğe hak kazanmış insanlar için toplu birikim alımları ev ya da araba alabilmeleri açısından çok önemli bir seçenektir. Tablo 58'de yer alan ki kare oranına göre H16 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 59. Sistemin Otomatik Olması ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Otomatik katılım sisteminde sistemin zorunluluğu önemli mi?						Pearson Chi-Square
	Hiç önemli değil	Önemli değil	Kararsızım	Önemli	Çok önemli	Total	X^2
Evet	19	7	20	5	17	68	0,454
Hayır	45	13	51	26	32	167	
Toplam	64	20	71	31	49	235	

Tek başına sistemin otomatik olması ne kadar önemli olduğu ifadesine % 34,1'lik katılımcı önemli ve çok önemli cevabı vermektedir. Ancak sistemden neden ayrıldınız sorusuna verilen cevapların % 19,2'si sistemin zorunlu olması durumunu belirtmiştir. Bu durum zorunlu olmasından rahatsız olan bireylerin yarısından fazlasının

sistemden ayrıldığını göstermektedir. Ancak Ki kare testi sonucuna bakıldığında sistemin zorunlu olması ile sistemde üyeliğin devamı arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Tablo 59'de yer alan ki kare oranına göre H15 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 60. Katılımcıların Sistem ile İlgili Katılım Dereceleri

		Frekans	Yüzde (%)
Bireysel emeklilik sistemini iyi bir yatırım aracı olarak görüyorum.	Kesinlikle katılmıyorum	65	27,5
	Katılmıyorum	53	22,6
	Kararsızım	49	20,9
	Katılıyorum	54	23,0
	Kesinlikle katılıyorum	14	6,0
Yeni düzenlemelerin yatırımcı yararına olduğunu düşünüyorum.	Kesinlikle katılmıyorum	37	15,7
	Katılmıyorum	51	21,7
	Kararsızım	74	31,5
	Katılıyorum	64	27,2
	Kesinlikle katılıyorum	9	3,8
OKS ile rahat bir emeklilik geçireceğimi düşünüyorum.	Kesinlikle katılmıyorum	42	17,9
	Katılmıyorum	62	26,4
	Kararsızım	68	28,9
	Katılıyorum	55	23,4
	Kesinlikle katılıyorum	8	3,4
OKS'nin bireylere ve ülkeye faydalı olduğunu düşünüyorum.	Kesinlikle katılmıyorum	36	15,3
	Katılmıyorum	60	25,5
	Kararsızım	78	33,2
	Katılıyorum	54	23,0
	Kesinlikle katılıyorum	7	3,0
Vergisel teşviklerin yeterli olduğunu düşünüyorum.	Kesinlikle katılmıyorum	44	18,7
	Katılmıyorum	61	26,0
	Kararsızım	85	36,2
	Katılıyorum	38	16,2
	Kesinlikle katılıyorum	7	3,0
Emekli olmak için belirlenen 56 yaşını uygun bulmuyorum.	Kesinlikle katılmıyorum	28	11,9
	Katılmıyorum	21	8,9
	Kararsızım	51	21,7
	Katılıyorum	69	29,4
	Kesinlikle katılıyorum	66	28,1
İkinci emeklilik maaşı ile rahat bir emeklilik planlıyorum.	Kesinlikle katılmıyorum	41	17,4
	Katılmıyorum	67	28,5
	Kararsızım	66	28,1
	Katılıyorum	49	20,9
	Kesinlikle katılıyorum	12	5,1
Devlet katkısı sisteme katılım isteğimi arttırıyor.	Kesinlikle katılmıyorum	43	18,3
	Katılmıyorum	39	16,6
	Kararsızım	57	24,3
	Katılıyorum	72	30,6
	Kesinlikle katılıyorum	24	10,2

Tablo 60'da katılımcıların yapılan düzenlemelere ilişkin katılım durumları ifade edilmiştir. Katılımcıların % 50,1'i sistemi iyi bir yatırım aracı olarak görmemektedir. Bu durum her iki kişiden birinin yatırım noktasında beklentilerinin karşılanmadığını kanıtlamaktadır. Her beş katılımcıdan biri de OKS'nin iyi bir yatırım aracı olması noktasında kararsızlık yaşamaktadır.

2017 yılında yapılan yeni düzenlemelerin yatırımcının yararına olduğunu düşünen katılımcı oranı % 31 iken, katılımcının yararına olmadığı düşüncesine sahip olanların oranı ise % 37,4'dür. Kararsız olanların oranı da %31'dir. Yeni düzenlemelerin yatırımcının yararına olmadığı düşüncesine sahip olanlar ile kararsızların oranı birlikte değerlendirilirse oran % 68'e çıkmaktadır. Bu durumda yapılan değişikliklerin yetersiz olduğunu, katılımcıları yeterince tatmin etmediğini sonucuna varılabilir. Bu noktada ilk yapılması gereken çalışma kararsız olan katılımcıların kararsızlıklarını gidermek olmalıdır.

OKS ile katılımcılar emeklilik hakkını kazandığı zaman ek bir gelir elde edecektir. Bu durum ilk görünüşte olumlu durmaktadır. Ancak katılımcıların % 44,3'ü emekliliğinin rahat geçeceğine inanmamaktadır. Kararsız olan katılımcı grubunun oranının ise % 28,9 ile yüksek olduğu görünmektedir. Katılımcıların kararsızlık yaşamalarında değişen ekonomik şartlar, siyasi olaylar ve enflasyonun yüksekliğinin neden olduğu düşünülebilir. Katılımcıların % 51'inin OKS'yi yatırım aracı olarak görmemesi bu savı destekler niteliktedir.

Anket katılımcılarının % 40,8'i yeni düzenlemeler ile birlikte sistemin bireylere ve ülkeye faydasının olmayacağını düşünmektedir. %26'lık katılımcı grubu ise bireylere ve ülkeye ekonomik olarak yarar sağlayacağını düşünmektedir. Yeni düzenlemelerin yatırımcıların yararına olmayacağına inanan katılımcı grubunun oranı ile paralellik göstermektedir.

Yeni sistem ile birlikte vergisel düzenlemelerde yapılmıştır. Ancak katılımcıların % 36'sı bu düzenlemelerin yeterliliği konusunda kararsızlık yaşamaktadır. % 19,2'lik katılımcı grubu ise bu düzenlemeleri yeterli görmektedir.

09.09.1999 tarihinden itibaren sigorta girişi gerçekleştiren kişilerin emeklilik için 60 yaşına ulaşması gerekmektedir. Sistemde düzenleme yapılmadan önce de emeklilik yaşı için sınır 56 olarak belirlenmişti. % 57,5'lik katılımcı grubu 56 yaşını

uygun bulduğunu ifade etmiştir. İki yaş birlikte düşünüldüğünde 4 yıl önceden emekli olmak katılımcılar için büyük önem ifade ettiği görülmektedir.

% 44,3'lük bir katılımcı grubu zorunlu BES ile rahat bir emeklilik yaşamayacağını düşünmektedir. % 45,9'luk katılımcı grubu da ikinci emeklilik maaşı ile rahat bir emeklilik yaşayamayacağını ifade etmiştir. Bu iki olumsuz durumun oranları benzerlik göstermektedir. OKS ile rahat bir emeklilik geçireceğini düşünenlerin oranı %26,8 iken, ikinci bir emeklilik maaşı ile rahat bir emeklilik geçireceğini düşünenlerin oranı da %26'dır. Benzer nitelikteki iki soruya katılımcılar aynı cevabı vermiştir. Katılımcıların tutarlılığı kanıtlayan bu durum aynı zamanda gelecek ile ilgili kaygıların olduğu gerçeğini de ortaya çıkarmaktadır.

% 40,8'lik katılımcı grubu % 25 oranında uygulanan devlet katkısı ile cayma süresi sonunda üyeliği devam edenlere ödenecek 1000 lira devlet desteğinin üyeliği için olumlu olduğunu ifade etmiştir. Bu noktada kararsızlık yaşayan % 24'lük katılımcı grubu üzerinde çalışmalar yapılmalıdır.

Tablo 61. Sistemi Yatırım Aracı Görme Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Bireysel emeklilik sistemini iyi bir yatırım aracı olarak görüyorum.						Pearson Chi-Square
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Total	X ²
Evet	7	8	18	28	7	68	0,000
Hayır	58	45	31	26	7	167	
Toplam	65	53	49	54	14	235	

Bireysel emekliliğin iyi bir yatırım olmadığına düşünenlerin oranı % 50,1'dir. Bu orana kararsız olanları da eklediğimiz zaman oran % 72'ye çıkmaktadır. Katılımcılar bireysel emeklilik sistemini iyi bir yatırım aracı olduğunu düşünmediklerini farklı alanlarda yatırım yapmalarından ve bireysel emeklilik sigortasının bireylere ve ülkeye faydalı olacağını düşünenlerin oranının % 31 ile sınırlı kalmasından anlayabilmekteyiz. Sistemi yatırım aracı olarak görme değişkeni ile sisteme üye olma değişkeninin bağımlı değişken olduğunu ki kare değeri ifade etmektedir. Tablo 61 verilerine göre H14 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 62. Yeni Düzenlemelerin Yatırımcılar İçin Yararı Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Yeni düzenlemelerin yatırımcı yararına olduğunu düşünüyorum.						Pearson Chi-Square
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Total	X ²
Evet	7	8	18	32	3	68	0,000
Hayır	30	43	56	32	6	167	
Toplam	37	51	74	64	9	235	

Tablo 62'ye göre % 37,4'lük katılımcı grubu 1 Ocak 2017 tarihi itibariyle yeni yapılan düzenlemelerin katılımcı yararına olmadığını düşünmektedir. Bu noktada kararsızların oranı % 31,5'dir. Bu iki oran birlikte düşünüldüğü zaman % 68,9 olmaktadır. Bu oran da sistemde cayma oranına paralellik göstermektedir. Yani katılımcılar rahatsızlıklarını cayma eylemi ile göstererek tutarlı bir tavır ortaya koymuşlardır. H13 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 63. OKS ile Rahat Bir Emeklilik Geçirebilme Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Otomatik katılım sistemine ile rahat bir emeklilik geçireceğimi düşünüyorum.						Pearson Chi-Square
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Total	X ²
Evet	5	12	20	27	4	68	0,000
Hayır	37	50	48	28	4	167	
Toplam	42	62	68	55	8	235	

Tablo 63'e göre sisteme üyeliği devam eden ya da cayma hakkını kullanmış olan katılımcılar % 44,3 oranında OKS ile rahat bir emeklilik geçirebileceğini

düşünmemektedir. Bu noktada kararsız kalmış katılımcıların oranı da % 28,9'dur. H12 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 64. OKS'nin Bireylere ve Ülkeye Faydası Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	OKS'nin bireylere ve ülkeye faydalı olduğunu düşünüyorum.						Pearson Chi-Square
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Total	X ²
Evet	6	16	18	26	2	68	0,008
Hayır	30	44	60	28	5	167	
Toplam	36	60	78	54	7	235	

OKS'nin bireylere ve ülkeye katkı sağlayıp sağlayamayacağı sorusu katılımcılara yöneltildiğinde % 40,8'lik bir oranda olumsuz görüş belirtmişlerdir. % 33,2 oranında da kararsız bir katılımcı grubu bulunmaktadır. Tablo 64 verilerine göre H11 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 65. Vergi Teşviklerinin Yeterliliği Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Vergisel teşviklerin yeterli olduğunu düşünüyorum.						Pearson Chi-Square
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Total	X ²
Evet	8	13	31	13	3	68	0,102
Hayır	36	48	54	25	4	167	
Toplam	44	61	85	38	7	235	

Yeni sistem ile birlikte üyelikten ayrılma ve emeklilik birikimlerini tahsil etme seçeneklerine göre farklı stopaj oranları kullanılmaya başlamıştır. Ancak % 44,7'lik bir katılımcı grubu bu teşvikleri yeterli bulmamaktadır. Kararsız

katılımcıların oranı ise % 36,2'dir. Bu iki oran birlikte düşüldüğü zaman % 81,9'u bulmaktadır. Yani her yüz kişiden 82'si vergi avantajını yeterli bulmamaktadır. Bu durum sistem hakkında yeterli bilgilendirme yapılmamasından kaynaklanmaktadır. 1 Ocak 2017 öncesinde katılımcıların vergi avantajı bulunmamasına rağmen sisteme üye olan katılımcıların var olması tezi destekler niteliktedir. Tablo 65'de yer alan ki kare değerine göre H10 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 66. Emeklilik İçin 56 Yaşın Uygunluğu Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Emekli olmak için belirlenen 56 yaşını uygun bulmuyorum.						Pearson Chi-Square
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Total	X ²
Evet	5	3	13	25	22	68	0,161
Hayır	23	18	38	44	44	167	
Toplam	28	21	51	69	66	235	

Emekli olabilmek için getirilen 56 yaş sınırını % 57,5'lik katılımcı grubu uygun bulmamaktadır. Daha önceki değerlendirmelerde 56 yaş sınırının katılımcıları tatmin ettiğini söylemiştik. Buradaki tutarsızlığın sebeplerinden biri özellikle sisteme 45 yaş üstü çalışanların dahil edilmemesi bu oranın yüksek çıkmasını tetiklemiştir. Ayrıca ülke gündeminde erken yaşta emeklilik konusunun yoğun bir şekilde gündeme geldiği şu sıralarda katılımcıların 56 yaş sınırından memnun olmaması doğal bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. H9 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 67. İkinci Bir Emeklilik Maaşı Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	İkinci emeklilik maaşı ile rahat bir emeklilik planlıyorum.						Pearson Chi-Square
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Total	X ²
Evet	6	12	17	25	8	68	0,000
Hayır	35	55	49	24	4	167	
Toplam	41	67	66	49	12	235	

56 yaş sınırı yüksek bulan katılımcılar ekonomik sorunlar, yüksek enflasyon gibi sebepler de düşünüldüğünde rahat bir emeklilik geçirebileceğini düşünmemektedir. H8 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 68. Devlet Katkısının Sisteme Katılım İsteğini Etkileme Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Devlet katkısı sisteme katılım isteğini arttırıyor.						Pearson Chi-Square
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Total	X ²
Evet	7	5	13	28	15	68	0,000
Hayır	36	34	44	44	9	167	
Toplam	43	39	57	72	24	235	

Katılımcıların % 54,9'u devlet desteğinin önemli olduğunu ifade ettiği daha önceden ifade edilmişti. Ancak bireysel emeklilik sigortasına dahil olanlarının oranının % 28,9 da kalması tek başına devlet desteğinin yeterli olmadığını göstermektedir. Benzer bir durum devlet katkısı sisteme katılım isteğini arttırıyor ifadesine % 40,8'lik oranda olumlu görüş bildiren katılımcılarda da görülmektedir. Devlet desteğinin önemli olduğu belirtilmesine rağmen, desteğin sisteme katılmada yetersiz kaldığı sonucunu pekiştirmektedir. Tablo 68'de hesaplanan ki kare değerine göre H20 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 69.Güvenilirlik Katsayısı

Cronbach's Alpha	N of Items
0,906	15

Tablo 69'da anketimizin güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) hesaplandığında % 90,6 çıktığı görülmektedir. Bu katsayı ile geliştirilen ölçek, yüksek güvenilirlik düzeyine sahiptir.

Tablo 70. Katılımcıların Yaş Dağılımı ile Sisteme Üye olma Durumlarının İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Yaş						Pearson Chi-Square
	18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58 ve üzeri	X ²
Evet	2	34	22	7	3	0	0,442
Hayır	11	90	37	15	12	2	
Toplam	13	124	59	22	15	2	

Anket katılımcılarının % 52,8'ini oluşturan 26-33 yaş arası grubun zorunlu bireysel emeklilik sistemine katılım oranı % 27,4 iken 34-41 yaş arası grubu oluşturan % 25,1'lik kesimde bu oranın % 37,2 olduğu görülmektedir. Bu durum yaş gruplarını dikkate alınca medeni durumu evli olan insanların gelecek kaygılarının daha yüksek olması sebebiyle yatırım amacıyla bireysel emeklilik sigortasına devam ettiklerini göstermektedir. Ancak oran tek başına değerlendirilirse % 37,2 oranı sistemde aksaklıklar olduğu fikrini ortaya çıkarmaktadır. Katılımcıların yaşları ile sisteme üyeliklerinin bağımsız değişkenler olduğu ki kare oranına bakılarak ifade edilebilir. H1 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 71. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Cinsiyet		Pearson Chi-Square
	Erkek	Kadın	X ²
Evet	34	34	0,100
Hayır	103	64	
Toplam	137	98	

Ankete katılanların % 58,3'lük kısmını oluşturan erkeklerin % 24'ünün sisteme devam ettiğini gösterirken, bayanlarda bu oran % 35,7'dir. Sisteme üyelik ile cinsiyet arasında bağımsız bir ilişkinin olduğu 0,100 değere sahip ki kare değerinden anlaşılmaktadır. Yani cinsiyet ile sisteme üyelik arasında bir ilişki yoktur çünkü

sistemin zorunlu üyeliği cinsiyet ayrımı yapmadan herkesi kapsamaktadır. H2 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 72. Katılımcıların Medeni Durum Dağılımı ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Medeni durum		Pearson Chi-Square
	Bekar	Evli	X ²
Evet	23	45	0,292
Hayır	45	122	
Toplam	68	167	

Bekar anket katılımcılarından sisteme devam edenlerin oranı % 33,8 iken evli katılımcılarda % 26,9'a düşmektedir. Ancak ki kare değeri katılımcıların medeni durumları ile sisteme üyeliklerin bağımsız değişken durumunda olduğunu göstermektedir. Tablo 72'de yer alan ki kare değerine göre H3 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 73. Katılımcıların Sistem Hakkında Bilgi Durumu ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Zorunlu bireysel emeklilik sistemi hakkında bilginiz varmı ?		Pearson Chi-Square
	Evet	Hayır	X ²
Evet	56	12	0,527
Hayır	143	24	
Toplam	199	36	

OKS hakkında katılımcıların % 84,7'si sistem hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. Bu azımsanmayacak bir orandır. Ancak bilgi sahibi olan kişilerin % 28,1'i sisteme devam etmektedir. Sistem ile ilgili yeterli bilgisi olmayan kişilerde ise bu oran % 33'dür. Ancak ki kare değeri sistem hakkında bilgi ile üyeliğin bağımsız değişkenler olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum bilgi sahibi olan insanlarda cayma oranının yüksek olması teşviklerin yetersizliğinden, katılımcıların yanlış bilgilendirilmesinden ya da sistemde yer alan kurumların yeterli, doğru ve yetkin bir bilgilendirme yapmadığını göstermektedir. Çünkü katılımcıların % 44,7'si sistem hakkında sadece internetten bilgi sahibi olmuştur. H4 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 74. Katılımcıların Sistem Hakkında Bilgi Kaynakları ile Sisteme Üyelik Durumunun İlişkisi

Otomatik katılım sistemine dahil misiniz?	Otomatik katılım sistemine hakkında nereden bilgi edindiniz ?								Pearson Chi-Square
	İnternet	Görsel Medya	Broşür	Arkadaş	Banka	Sigorta şirketleri	Diğer	Bilgim yok	X ²
Evet	24	7	0	10	17	1	1	8	0,544
Hayır	81	17	2	15	29	2	4	17	
Toplam	105	24	2	25	46	3	5	25	

Ankete katılanların % 44,7'si internet üzerinden sistem ile ilgili bilgi sahibi olmuştur. Bu oran banka çalışanları tarafından bilgilendirildim seçeneğinde %19,1'dir. Sistemde cayma oranının yüksek olmasının sebeplerinden biri de kişilerin yeterince bilgilendirilmeden devreye sokulması gibi görünse de katılımcıların bilgi kaynakları ile üyelikleri birbirinden bağımsız değişen durumundadır. H5 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 75. Katkı Payı Değişim Durumu ile Fon Takibi İlişkisi

Fonlarınızın getirilerini hangi sıklıkla takip ediyorsunuz?	Katkı payı tutarınızı değiştiriyor musunuz?		Pearson Chi-Square
	Evet	Hayır	X ²
Haftada en az bir kez	1	2	0,000
Ayda en az bir kez	9	6	
Yılda 1-2 kez	4	3	
Düzenli takip etmiyorum	2	41	
Toplam	16	52	

Fonlarını düzenli bir şekilde takip etmeyen % 39,7'lik katılımcı grubu fonlarını takip etmek istediği zaman müşteri hizmetleri ya da banka aracılığıyla

fonlarının takibini gerçekleştirmektedir. Sisteme üyeliği devam ettiği halde fonlarının düzenli şekilde takip etmeyip katkı payını değiştirmeyenlerin oranının % 64,7 olduğu görülmektedir. Bu durum aslında iki sonucun varlığına işaret etmektedir. Birinci sonuç olarak sistemin zorunlu olması sebebiyle üyeliği devam edenlerin büyük çoğunluğunun yeni üyeler olduğunu ve ikinci sonuç olarak ise sisteme yatırım yapanların büyük beklenti içinde olmadığını göstermektedir. Katılımcıların katkı paylarını değiştirme durumları ile fonlarını takip etmeleri arasında bağımlı bir ilişki söz konusudur. H17 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 76. Katılımcıların Getirilerini Takip Ettikleri Kaynaklar ile Fon Takip Sıklığı İlişkisi

Fonlarınızın getirilerini hangi sıklıkla takip ediyorsunuz?	Fonlarınızın getirilerini hangi kaynaktan takip ediyorsunuz					Pearson Chi-Square
	Emeklilik şirketimin gönderdiği hesap özeti ve bültenlerden	Bireysel emeklilik sigortası aracısın verdiği bilgilerden	Şirketin İnternet sayfasından	Gazete ve yoluyla dergilerden	Diğer (Telefon yoluyla, Banka, e-Devlet..)	X ²
Haftada en az bir kez	1	0	0	0	4	0,167
Ayda en az bir kez	7	1	3	0	4	
Yılda 1-2 kez	3	0	2	1	1	
Düzenli takip etmiyorum	6	4	6	1	26	
Toplam	17	5	11	2	35	

Fonların takip sıklığı ile fonların takip edildiği kaynak arasında bağımsız bir ilişki söz konusudur. Bu iki değişken arasında ki kare değeri 0,167'dir. H7 hipotezi reddedilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyal güvenlikte yaşanan finansman sıkıntılarını devletleri yeni önlemler almak zorunda bırakmıştır. Bu durum karşısında her ülke kendi şartlarını göz önünde bulundurarak yeni uygulamalar devreye koymuştur. Ülkemizde de sosyal güvenliğin tamamlayıcısı olarak düşünülen bireysel emeklilik sigortası bu kapsamda devreye girmiştir. Ancak her uygulama bazen istenilen düzeyde başarı sağlayamamaktadır. Bu durumda öncelikle bir fizibilite çalışması yapılması gerekir. Böylelikle sistemin uygulanmasında eksik ya da yanlış bölümler tespit edilerek bu durumlar üzerine yeni ve daha kapsamlı bir çalışma geliştirilebilir. Ekonomik olarak GSYİH'nin %8'i olarak nitelendirilen bireysel emeklilik sistemi katılımcıların beklentileri göz ardı edilerek 1 Ocak 2017 tarihinde Otomatik Katılım Sistemi olarak yeni yüzü ile karşımıza çıkmıştır. Ancak beklenen ile gerçekleşen durum arasında fark ciddi boyuttadır. Bu farkın nedenlerini tespit edebilmek ve çözüm önerisi üretebilmek için 235 katılımcıya uygulanan anket çalışmasının analiz sonuçlarını özetleyecek olursak şu şekilde ifade edebiliriz;

- Yapılan düzenlemeler yeterli düzeyde olmamıştır, bu durumda katılımcıları sistemden uzaklaştırmıştır.
- Sistem, ilgili kişi ya da kuruluşlar tarafında ayrıntılı bir şekilde anlatılmalıdır. Çünkü katılımcılar kulaktan dolma bilgiler ile karar almaktadır.
- Sistemin otomatik katılımlı olması değiştirilmelidir, bunun yerine teşvik edici yeni öneriler sunulmalıdır.
- Devlet katkısı ile ilgili kişilerin dini noktada hassasiyetlerini gidermek gerekmektedir, katılımcılara faizsiz fon uygulaması mutlaka anlatılmalıdır.
- Enflasyon oranındaki artışlara bağlı olarak devlet desteğinde de değişiklikler yapılmalıdır. Enflasyon oranının yüksek seyrettiği bir dönemde devlet desteği oranının sabit kalması katılımcılar açısından problem oluşturmaktadır.
- Beklentiler daha gerçekçi olmalıdır.

- Sistemin devlet ekonomisine ve yatırımcıya sağlayacağı katkılar üzerinde durulmalıdır.
- Katılımcıların fonlar hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasından dolayı fon çeşitleri katılımcılara anlatılmalıdır.
- Sistemden on yılını doldurmadan önce çıkanlardan yapılan kesintilere düzenlemeler getirilmelidir.
- Fonların iyi yönetebilmeleri için danışma hizmeti sürekli olarak sunulmalıdır.
- Fonlardan yapılan kesintilere bir düzenleme getirilmelidir.
- Vatandaşlarımızın çoğunluğunun İslam dinini benimsemiş olması ve İslam'da faizin haram olması sebebiyle sistemde devlet katkısını faiz diye nitelendiren insanlar cayma hakkını kullanma yolunu tercih etmektedir. Katılımcıların bu düşünceye sahip olmasının nedenlerinin başında eski uygulamada katılımcıların katkı paylarının faiz getirisi olan fonlarda değerlendirilmesidir. Oysa yeni uygulama ile birlikte bu zorunluluk rafa kaldırılmıştır. İsteyen katılımcı katkı paylarının tamamını faiz getirisi olmayan fonlara yönlendirebilmektedir. Fakat böyle bir durumun varlığı katılımcılar tarafından pek bilinmemektedir. Dolayısıyla bu durumun katılımcılara ve katılımcı adaylarına anlatılarak, inancından dolayı sistemden uzak duran insanların sistemden ayrılması engellenebilecektir.

KAYNAKÇA

- Acar İbrahim Attila ve İsmail Kitapçı (2008). "Sosyal Güvenliğin Demografik Boyutu: Türkiye'deki Emeklilik Sisteminde Değişim." *Maliye Dergisi*, ss: 77-78.
- Akın Faruk ve Orhan Şener (2010). "Özel Emeklilik Fonları ve Türkiye'de Bireylerin Bireysel Emeklilik Sistemine Giriş Kararlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma." *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 28, no. 1 ss: 291-312.
- Akyıldız, Hüseyin (1999). "Dünyada Sosyal Güvenlikte Alternatif Reform Arayışları." *Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, ss: 197-204
- Alceylan, Çetin (2007). "Sosyal Güvenlik Açıkları ve Düünden Bugüne Sosyal Güvenlik Sistemimiz." *Bütçe Dünyası Dergisi*, no. 26 ss: 73-74.
- Alper, Yusuf (2000). "4447 Sayılı Kanun ve Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansman Yapısına Etkileri." *Türk Ağır Sanayii ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası Yayınları*, ss: 135.
- Alper, Yusuf (2009). "Sosyal Güvenlik Kavram, Kurumsal Yapı, Kapsam, Finansman, İvazlar ve Sosyal Güvenlikte Yeni Gelişmeler." Bursa: Uludağ Üniversitesi İ.İ.B.F Sosyal Güvenlik Teorileri Ders Notları, ss: 76-77.
- Arıcı, Kadir (2005). *Türk Sosyal Güvenlik Hukuku*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Avcı, Emin (2011). "*Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sistemi ve Bireysel Emeklilik Şirketlerinin Etkinliği*." İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Aydın, Ufuk (1999). Sosyal Güvenlik Sorunlarının Çözümünde Özel Sigortalar. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları, no. 117 ss: 19,154.
- Ayhan, Abdurrahman (2012). "Sosyal Güvenlik Kavramı ve Sosyal Güvenlik İlkeleri." *Sosyal Güvenlik Dergisi*, ss: 42-43.
- Bağkur Danışmanlık*. <http://bagkurdanismanlik.blogspot.com/2013/11/emeklilik-gozetim-merkezinin.html>. (Erişim Tarihi 15.01.2019).
- Bayraktutan Yusuf ve Mustafa Şahin (2007). "Bireysel Emeklilik Sektörünün Geilişimi ve Bilgi-Bilişim Teknolojilerini Kullanımı." *Bilgi Ekonomisi ve Yönetim Dergisi* 2, no. 2 ss: 96-109.
- Bireysel Emeklilik Aracıları Hakkında Yönetmelik. m.4,29.08.2009. (Erişim Tarihi 07.12.2018).

- Bireysel Emeklilik Gelişim Raporu*. Emeklilik Gözetim Merkezi, 2004, 27. (Erişim Tarihi 07.12.2018).
- Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik. m.20, (Erişim Tarihi 07.12.2018).
- Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik. m.4, (Erişim Tarihi 07.12.2018).
- Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. no. 29921. m.16/1, (Erişim Tarihi 07.12.2018).
- Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. no. 29921. m.16/3,(Erişim Tarihi 07.12.2018).
- Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. no. 29921. m.16/4, (Erişim Tarihi 07.12.2018).
- Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. no. 29921. m.16/5,(Erişim Tarihi 07.12.2018).
- Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. no. 29921. m.16/2,(Erişim Tarihi 07.12.2018).
- Bloomberg*.<https://businessht.bloomberght.com/piyasalar/haber/12792> 57-35-soruda-yeni-bireysel-emeklilik-sistemi.(Erişim Tarihi 28.04.2019).
- Büyükkara Göknur ve Mehmet Balcı (2014). "Bireysel Emeklilik Sisteminde Eski ve Yeni Teşvik Düzenlemeleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme." *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, ss: 8- 14.
- Can, Yeşim (2010). "Bireysel Emekliliğin Türkiye'deki Durumu ve Gelişimi." *Ekonomi Bilimleri Dergisi* 2, no. 2 ss: 139-146.
- Çalışır, Yusuf Can (2016). "Sosyal Güvenliği Fonksiyonları." Ankara: Ankara Üniversitesi Ayaş Meslek Yüksek Okulu Sosyal Güvenliğe Giriş Ders Notları, 3.
- Çelikdemir, Neşe Çoban (2019). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sigorta Muhasebesi ve Denetimi Ders Notları Sunumu (Erişim Tarihi 16.04.2019).
- Dalğar, Hüseyin (2006). "Türk Finansal Piyasalarında Kurumsal Yatırımcılar Olarak Emeklilik Yatırımm Fonları ve Performanlarının Değerlendirilmesi" *Bireysel Emeklilik Sistemi Farkındalığı: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma* içinde, yazar Nazlıgül Gülcan, 383.

- Demirbilek, İskender (2012). "Türkiye'de Bireysel Emeklilik Uygulamaları." *Hayat Sigortaları ve Bireysel Emeklilik Sistemi* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını ss:136-155.
- Duygulu Ercan ve Pınar Pehlivan(2004)."Sosyal GüvenlikKurumlarının Kaynak Sorunları ve Çözüm Önerileri." Yazan Maliye Hesap Uzmanları Vakfı, 7. Ankara.
- Egeli, Haluk (2008). "Parafiskalite ve Türkiye'de Sosyal Parafiskal Kurumlar." *Türk Hukuk Sisteminde Parafiskalite* içinde, yazan Ahmet Burçin Yereli, 58-62. İzmir: Altın Nokta Basım Yayın,.
- Gerçek Adnan. www.muhasibetr.com/yazarlarimiz/adnangercek/003/. Erişim Tarihi 09.04.2018.
- Güneş, İsmail (2020). Sosyal Sigorta Finansman Yöntemleri ve Türkiye'de Sosyal Sigorta Kurumlarının Finansman Yöntemlerinin Değerlendirilmesi <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4370/59775> Erişim Tarihi 18.01.2020
- Güvel Enver Alper ve Afıtap Öndaş Güvel (2012). *Sigortacılık*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Güzel, Ali (1993). "*Sosyal Güvenlik Kavramı, Doğuşu ve Tarihsel Gelişimi.*" Sosyal Güvenlik Özel İhtisas Raporu, Ankara: TOBB Yayını, ss: 25 - 27.
- <https://twitter.com/hashtag/otomatikkat%C4%B1%C4%B1msistemi> Erişim Tarihi 21.01.2020
- Işıklı, İbrahim. www.dunya.com/kose-yazisi/calisanlar-otomatik-bes-kapsamina-nasil-girecek/344307. (Erişim Tarihi :14.02.2019).
- Karacabey Ali Argun ve Fazıl Gökğöz (2005). *Emeklilik Fonlarının Portföy Analizi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Karagöz, Yalçın (2016). *SPSS ve AMOS 23 Uygulamalı İstatistiksel Analizler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kartal, Mahmut (2006). *Bilimsel Araştırmalarda Hipotez Testleri 3.Baskı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, Feridun (2010). *Sigortacılık*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Kaydu, Zerrin (2006). "Bireysel Emeklilik Sisteminde Tüketici Profillerinin Farklılaşması: Antalya ve Isparta İllerinin Karşılaştırılması Örneği" Yüksek Lisans Tezi.» Isparta, 45.

Kızılgöç, Zeynep (2014). "*Bireysel Emeklilik Sistemi ve Bireysel Emeklilik Sistemindeki Sigorta Şirketlerinde Fon Yönetimi Yüksek Lisans Tezi.*"Erzurum, 38.

Polatçı Sema ve Zümral Gültekin (2017). "Bireysel Emeklilik Sistemi Fakındalığı: Üniverite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma." *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, ss: 369-383.

Şahin Serkan, Özdemir Zeynel Abidin ve Önal Yıldırım Beyazıt (2019). "Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sisteminin Sermaye Piyasasının Gelişimi Üzerine Etkisi", İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi, ss:518

Şakar, Müjdat (1987). "Türk Sosyal Güvenlik Hukukunda Yaşlıların Korunması Doktora Tezi." İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 21.

Şide, Rıdvan (2011). "Türkiye'de Sosyal Güvenlik Sisteminin Mevcut Durumu, Sorunları ve Sistemin İyileştirilmesi İçin Alınabilecek Tedbirler." *Yaklaşım Dergisi*, no. 122 ss: 48.

Topalhan, Türker (2010). "Türkiye'de Altıncı Yılında Bireysel Emeklilik Sistemi ve Uygulama Sonuçları." *Kamu-İş*, ss:165 - 210.

Turhan, Salih (2007). "Kamu Harcamaları ve Gelir Dağılımı." *TÜHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, ss: 50.

Uşun, Ercan (2004). "Sosyal Güvenlik Sistemlerinde Yaşanan Kaynak Sorunu: Uygulanan Parametrik ve Sistematik Reformlar." *Sosyal Güvenlik Kurumlarının Kaynak Sorunları ve Çözüm Önerileri Maliye Hesap Uzmanları Vakfı*, ss:33-39.

Uyar, Hilal Iğın (2012). *Bireysel Emeklilik Sistemi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Uyar, Hilal Iğın (2012). "Bireysel Emeklilik Sistemi ile Ekonomik Göstergeler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi." *İSMMMO Mali Çözüm Dergisi*, ss: 71-93.

www.anapara.com/emeklilik-fonlari-nedir/.(ErişimTarihi:28.03.2019).

www.bireyselemekliliksislemi.org/otomatik-bes-avantajlari-dezavantajlari.html.(ErişimTarihi:.01.2019).

www.bireyselemekliliksislemi.org/otomatik-bes-avantajlari-dezavantajlari.html. ErişimTarihi:(04.02 2.019).

www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/.(ErişimTarihi:10.09.2019).

www.egm.org.tr/isverenler/isveren-bilgilendirme-rehberi/ (ErişimTarihi:21.12.2019).

www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/.(Erişim Tarihi: 10.06.2019).

www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/katilimcilarin-fontutari/.(Erişim Tarihi: 19.01.2020).

[www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/katilimci sayisi/](http://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/katilimci-sayisi/).(Erişim Tarihi: 19.01.2020).

www.egm.org.tr/otomatik-katilim/emeklilik-yatirim-fonlari/.
(Erişim Tarihi: 27.04.2019).

www.egm.org.tr/otomatik-katilim/oks--bes-karsilastirmasi/.(Erişim Tarihi: 14.02.2019).

www.egm.org.tr/bes2016gr/T%C3%BCrk%C3%A7e/%C3%96ncek%20Y%C4%B1llar%C4%B1n%20Raporlar%C4%B1/BES%0Geli%C5%9Fim%20Raporu%202004/EKitap/mobile/index.tml#p=25.(Erişim Tarihi: 15.01.2019).

www.egm.org.tr/bireyselemlilik/tarihce/.(Erişim Tarihi: 14.01.2019).

www.egm.org.tr/bireysel-emeklilik/devlet-katkisi/.(Erişim Tarihi: 11.02.2019).

www.egm.org.tr/otomatik-katilim/oks-nedir/(Erişim Tarihi: 26.02.2019).

www.egm.org.tr/otomatik-katilim/emeklilik-yatirim-fonlari/.(Erişim Tarihi: 27.02.2019).

www.egm.org.tr/otomatik-katilim/emeklilik-yatirim-fonlari/.(Erişim Tarihi: 28.02.2019).

www.egm.org.tr/otomatik-katilim/oks-nedir/.(Erişim Tarihi: 28.04.2019).

www.egm.org.tr/otomatik-katilim/emeklilik-yatirim-fonlari/.(Erişim Tarihi: 27.05.2019).

www.egm.org.tr/.(Erişim Tarihi: 24.05.2019).

www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/emeklilik-sirketlerine-erisim/.
(Erişim Tarihi: 10.06.2019).

[www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/bes-ozet verileri/](http://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/bes-ozet-verileri/).(Erişim Tarihi: 24.05.2019).

[www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/katilimci yas-dagilimi/](http://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/katilimci-yas-dagilimi/) .(Erişim Tarihi: 19.01.2020).

www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/en-fazla-katilimcinin-yerlesik-oldugu-ilk-10-il (Erişim Tarihi: 19.01.2020).

www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/ok-istatistikleri/ (10.06.2019 tarihinde erişilmiştir). (Erişim Tarihi: 24.05.2019).

www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/ (Erişim Tarihi: 21.12.2019).

www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/ (Erişim Tarihi: 12.2019).

www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/fon-gruplari-buyuklukleri-ve-ortalama-getirileri/. (Erişim Tarihi: 21.12.2019).

www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/oks-istatistikleri/. (Erişim Tarihi: 21.12.2019).

www.egm.org.tr/bireysel-emeklilik/emeklilik-yatirim-fonlari/. (Erişim Tarihi: 29.04.2019).

www.haberturk.com/bes-te-yeni-duzenleme-2273839-ekonomi. (Erişim Tarihi: 14.01.2019).

www.halkemeklilik.com.tr/pages/3486/76/tr-tr/f/OKS_Emeklilik_Yatirim_Fonlarimiz.aspx. (Erişim Tarihi: 28.04.2019).

www.hazine.gov.tr/default.aspx?nsw=ncQVBa8syetSV38A6KagGgH7deC+LxBI8. (Erişim Tarihi: 15.01.2018).

[www.home.kpmg/tr/tr/home.html.https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/tr/pdf/2018/02/bes-2018.pdf](https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/tr/pdf/2018/02/bes-2018.pdf). (Erişim Tarihi: 14.01.2019).

www.kolayaof.com/Default.aspx?ad=aof_bilgi_detay&bilgi_id=23. (Erişim Tarihi: 21.12.2019).

www.kadifeli.com/fedon/bordro.php. (Erişim Tarihi: 23.04.2019).

www.ktporfoy.com.tr/yatirimci-kilavuzu/fon-turleri/menkul-kiymet-yatirim-fonlari-turleri-nelerdir.19.aspx. Erişim Tarihi: 28.04.2019

www.mevzuat.gov.tr/Metin1.aspx?MevzuatKod=1.5.4632&MevzuatLiski=0&sourceXmlSearch=&Tur=1&Tertip=5&No=4632. (Erişim Tarihi: 20.02.2019).

www.otomatikbes.info/files/otomatik-katilim-nedir.pdf. (Erişim Tarihi: 28.03.2019).

www.sigortaladim.com/uzman-gorusu/bes-cayma-hakki-sartlari.
(Erişim Tarihi: 15.01.2019).

<https://www.sigortam.net/bireysel-emeklilik-sistemi/bireysel-emeklilik-vergi-avantaji-rehberi>.(Erişim Tarihi : 09.01.2020).

www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/12/20161217-9.htm.
(Erişim Tarihi: 14.05.2018).

www.sigortaladim.com/uzman-gorusu/bes-cayma-hakki-sartlari.
(Erişim Tarihi: 15.01.2019).

www.osmanlimenkul.com.tr/uploaded_files/file/pdf/yatirim_fonlari.df.
(Erişim Tarihi: 28 4 2019).

[www.https://www.hsbc.com.tr/emeklilik-ve-sigorta/bireysel-emeklilik-urunleri/bes-devlet-katkisi](https://www.hsbc.com.tr/emeklilik-ve-sigorta/bireysel-emeklilik-urunleri/bes-devlet-katkisi) (Erişim Tarihi: 09.01.2020).

http://web2.egm.org.tr/webegm2/chart/besgosterge/wg_sirketview_o_o_tablolu.asp?raportip=25. (Erişim Tarihi: 08.03.2019).

Yaman Okan ve Murat Emir (2012). "Bireysel Emeklilik Sisteminin Denetim ve Muhasebe Yapısı"*Mali Çözüm Dergisi*, ss: 55-70.

Yazgan, Turan (2011). *İktisatçılar İçin Sosyal Güvenlik*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmacıları Vakfı.

Yılmaz, Talip. www.ekonomist.com.tr/kapak-konusu/kalmali-mi_cikmali-mi.html.
(Erişim Tarihi: 04 02 2019).

Yurdadoğ, Volkan (2000). "Sosyal Güvenliğin Finansman Yöntemleri." *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, ss: 4-81.

4632 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Kanunu. m.1, (Erişim Tarihi: 05. 11. 2018).

4632 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Kanunu. m.8, (Erişim Tarihi: 05. 11. 2018).

4632 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Kanunu. m.5, (Erişim Tarihi: 05.11.2018).

4632 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Kanunu. m.3, (Erişim Tarihi: 05.11.2018).

4632 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Kanunu. m.20-A (Erişim Tarihi: 05.11.2018).

6740 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. m.1,(Erişim Tarihi:05.11.2018).

6740 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. m.ek2, (Erişim Tarihi:05.11.2018).

6740 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. m.5/2, (Erişim Tarihi:05.11.2018).

6740 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. m.5/3, (Erişim Tarihi:05.11.2018).

6740 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. m.5/4, (Erişim Tarihi:05.11.2018).

6740 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. m.6/1, (Erişim Tarihi:05.11.2018).

EK

Ek: Anket

OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNDE MUHASEBE İŞLEMLERİ ve ÖĞRETMENLERİN SİSTEME BAKIŞINA YÖNELİK BİR İNCELEME

Bilimsel bir araştırmada kullanılmak üzere hazırlanan bu anket formunda çeşitli sorular bulunmaktadır. Çalışmada kimliğinizi tanıtıcı bilgiler vermeden soruları cevaplamanız, doğru ve güvenilir bilgilere ulaşmak açısından önemlidir. Ankete gösterdiğiniz ilgi, ayırdığınız vakit ve değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Yakup ÜLKER

Harun TAT
Cumhuriyet Üniversitesi
Muhasebe Finans Bankacılık
Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Yaşınız :
2. Cinsiyetiniz : Bay Bayan
3. Medeni Durumunuz : Bekar Evli
4. Aylık Geliriniz : 2000 - 2500 2501 - 3000
 3001 - 3500 3501 - 4000 (ve üzeri)
5. Ailenin Aylık Toplam Geliri : .....
6. Öğrenim Durumunuz : Lisans Yüksek Lisans Doktora
7. Otomatik katılım sistemi hakkında bilginiz var mı ?
 Evet Hayır
8. Otomatik katılım sistemi hakkında nereden bilgi edindiniz ? (Birden fazla sayıda şıkki işaretleyebilirsiniz.)
 İnternet Görsel medya Broşür
 Arkadaş / Akraba Bankalar Sigorta şirketleri
 Diğer Bilgim yok
9. Otomatik katılım sistemi dahil misiniz?
 Evet Hayır

10. Otomatik katılım sisteminden neden ayrıldınız ? (9. soruya hayır cevabı verdiyseniz bu soruyu cevaplayınız.) (Birden fazla sayıda şıkkı işaretleyebilirsiniz.)

- Devlet katkısını faiz diye değerlendirdiğim için
- Gereksiz buluyorum
- Otomatik katılım olması hoşuma gitmedi
- Borcum var
- Bireysel emeklilik sigortası olmadan da tasarruf yapabiliyorum
- Uygulamayı yanlış buluyorum
- Gelirim az
- Sistem hakkında yeterince bilgim yok
- Birikimlerimi farklı alanlarda değerlendiriyorum

11. Bireysel emeklilik fonları haricinde yatırımlarınızı hangi alanlarda değerlendiriyorsunuz ? (Birden fazla sayıda şıkkı işaretleyebilirsiniz.)

- Döviz
- Altın
- Banka faizi
- Menkul
- Gayrimenkul
- Borsa / Repo
- Diğer
- Yatırım yapamıyorum

12. Bireysel Emeklilik Sistemi'ne girme nedeniniz nedir? (Birden fazla sayıda şıkkı işaretleyebilirsiniz.) (9. soruya evet cevabı verdiyseniz bu soruyu cevaplayınız.)

- Para biriktirmek / Tasarruf yatırım yapmak
- Emeklilik döneminde ek gelir sağlamak veya toplu para almak
- Tavsiye üzerine
- Devlet katkısından yararlanmak
- Sistemin otomatik katılımlı olması

13. Otomatik katılım sistemi size ne ifade ediyor? (Birden fazla sayıda şıkkı işaretleyebilirsiniz.)

- Tasarruf aracı olabilir
- Emekliliğe maddi açıdan katkı sağlar
- Yanlış bir yatırım türü
- Geleceğin güvencesi diyebiliriz
- Kendi başıma tasarruf yapamadığım için gerekli diyebilirim
- Otomatik katılımlı olması kötü bir izlenim veriyor
- Diğer

14. Aylık ödediğiniz katkı payı tutarınız ne kadar? (9. soruya EVET cevabı verdiyseniz bu soruyu da cevaplayınız.)

- 1-100   101-200   201-300
 301-500   501 – 1000 (ve üzeri)

15. Piyasa koşullarındaki değişikliğe göre ödediğiniz katkı payı tutarını değiştiriyor musunuz? (9. soruya EVET cevabı verdiyseniz bu soruyu da cevaplayınız.)

- Evet   Hayır

16. Katkı payı ödemelerinizin hangi fonda değerlendirildiğini biliyor musunuz? (9. soruya EVET cevabı verdiyseniz bu soruyu da cevaplayınız.)

- Evet   Hayır   Kararsızım

17. Emeklilik fonlarınızın getirilerini hangi sıklıkla takip ediyorsunuz? (9. soruya EVET cevabı verdiyseniz bu soruyu da cevaplayınız.)

- Haftada en az bir kez   Ayda en az bir kez
 Yılda 1-2 kez   Düzenli takip etmiyorum

18. Emeklilik fonlarınızın getirilerini hangi kaynaktan takip ediyorsunuz? (9. soruya EVET cevabı verdiyseniz bu soruyu da cevaplayınız.)

- Emeklilik şirketimin gönderdiği hesap özeti ve bültenlerden
 Bireysel emeklilik sigortası aracısının verdiği bilgilerden
 Şirketin İnternet sayfasından
 Gazete ve dergilerden
 Diğer (Telefon yoluyla, Banka yoluyla, e-Devlet..)

19. Katkı payı ödemelerinizi yönlendirdiğiniz fon ya da fonları hangi faktörleri dikkate alarak seçtiniz? (9. soruya EVET cevabı verdiyseniz bu soruyu da cevaplayınız.)

- Kendim karar verdim
 Aracımın / Şirketimin önerisini dikkate aldım
 Arkadaşımın / Çevremın önerisine göre yaptım
 Hatırlamıyorum
 Dini değerler
 Diğer

20. Emeklilik fonlarınızın getirileri beklentinizi karşılamazsa ne yaparsınız? (9. soruya EVET cevabı verdiyseniz bu soruyu da cevaplayınız.)

- Fon dağılımını değiştiririm
 Emeklilik şirketimi değiştiririm
 Değişiklik yapmam, uzun vadedeki sonuçlara bakarım
 Sistemden çıkarım
 Diğer (Katkı payı ödemeyi durdururum, Fikrim yok..)

21. Otomatik katılım sisteminde kaç yıl süre ile kayıtlı kalmayı düşünüyorsunuz? (9. soruya EVET cevabı verdiyseniz bu soruyu da cevaplayınız.)

3 Yıl

5 Yıl

10 yıl

15 Yıl

20 Yıl

Emekli olana kadar

22. Yeni düzenlemelerle zorunlu bireysel emeklilik sistemine ödediğiniz her katkı payının %25'i kadar da devlet katkısı eklenmesi sisteme üye olmak için önemli bir etken midir ?

Evet

Hayır

Kararsızım

23. Otomatik katılım sisteminde aşağıda verilen kriterler sizin açınızdan ne kadar önemlidir ?

	Hiç önemli değil	Önemli değil	Kararsızım	Önemli	Çok önemli
Devlet desteği	1	2	3	4	5
Vergi avantajı	1	2	3	4	5
Tasarruf imkanı	1	2	3	4	5
Katkı payı ödemesi	1	2	3	4	5
İkinci emeklilik	1	2	3	4	5
Birikimleri toplu olarak alabilmek	1	2	3	4	5
Sistemin otomatik olması	1	2	3	4	5

24. Bireysel emeklilik sistemine katılmaya yönelik tutum ve davranışlar;

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Otomatik katılım sistemini iyi bir yatırım aracı olarak görüyorum	1	2	3	4	5
Yapılan yeni düzenlemelerin yatırımcı yararına olduğunu düşünüyorum	1	2	3	4	5
Otomatik katılım sisteminin rahat bir emeklilik dönemi geçirmeme yardımcı olacağını düşünüyorum	1	2	3	4	5
Otomatik katılım sisteminin bireylere ve ülkeye büyük fayda sağlayacağını düşünüyorum	1	2	3	4	5
Vergisel teşviklerin yeterli olduğunu düşünüyorum	1	2	3	4	5
Emekli olmak için belirlenen 56 yaşını uygun bulmuyorum	1	2	3	4	5
Otomatik katılım sistemi sayesinde ikinci bir emeklilik maaşı olarak maddi acıdan rahat bir emeklilik planlıyorum	1	2	3	4	5
Devlet katkısı olması sisteme katılım isteğimi artırıyor.	1	2	3	4	5

Öz Geçmiş

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Harun TAT
Uyruğu : T.C
Doğum Tarihi ve Yeri : 22.09.1986 Yunak
e-posta : haruntat@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Gazi Üniversitesi	2009
Lisans	Anadolu Üniversitesi	2010

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
2010-2013	Suşehri Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Muhasebe ve Finansman Öğretmen
2013-2017	Suşehri Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Muhasebe Finansman Alan Şefi
2017-2019	Suşehri Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Müdür Yardımcısı
2019 -	Dokurcun Çok Programlı Anadolu Lisesi	Muhasebe Finansman Alan Şefi

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı KPDS (22,5) ÜDS ( ) TOEFL ( ) IELTS ( )